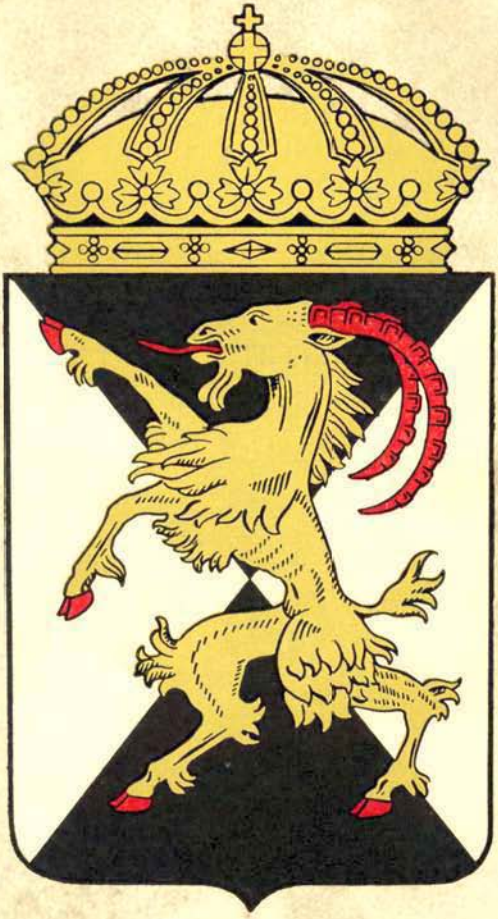
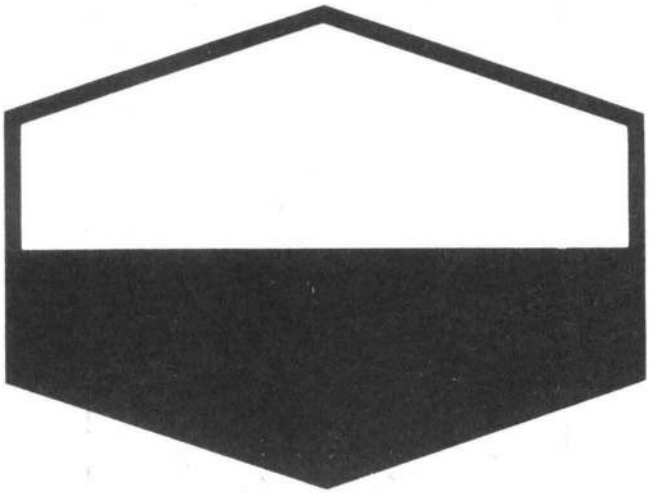

SKANSKA

GÄVLE

TEL. 026 - 18 04 50

Hus- och vägbyggnadsavdelningen

BOCKEN

årsskrift

Utgiven av KUNGLIG HÄLSINGE REGEMENTES KAMRATFÖRENING

1991

ANSVARIG UTGIVARE 1990/91

Redaktör övlt Erik Persson
Telefon 026-61 95 06

Bitr redaktör mj Lars Söderberg
Telefon 026-61 54 80

Annonsanskaffare
Löjtnant Björn Ellebo
Telefon 026-61 54 80 (arb)

Solvarvet
Major Staffan Åhs

Kassör
Kamrer Peder Knutsson
Telefon 026-62 64 29

Medlemsavgiften 75:– samt ev gåva kan insättas på postgiro 13 73 32-3 Kamratföreningen, Gävle.

Adress:
Redaktion Bocken I14/Fo 21,
Box 614, 801 26 Gävle.

ISSN 0347-299X

INNEHÅLLSFÖRTECKNING SID

Innehållsförteckning 3
Förord 5
Regementschefen har ordet 7
Stab- och förvaltning 13
Tack för lång och trogen tjänst 21
Välkommen till I 14/Fo 21 23
Minnen från Helsinge regemente 25
En glimt från beredskapstiden 31
Indelt soldat 33
Former för uttagning eller rekrytering av soldater till SVERIGES försvar 37
Kramsta läger vid Järvsö kompani 61
Hemvärnet 1940-1990 och inför 2000-talet 75
Kvinnornas dag på Helsinge regemente 81
Hälsingebrigaden 1943–1992 83
Brigadenheten vid Regementet 93
REGEMENTETS DAG 1990 97
GRUNDUTBILDNINGSBATALJONEN 99
Utbildningsåret 1990/91 101
HÄLSINGE LIVKOMPANI 103
DELSBO KOMPANI 119
ALFTA KOMPANI 129
OVANSJÖ KOMPANI 137
FERNEBO KOMPANI 149
JÄRVSÖ KOMPANI 161
ARBRÅ KOMPANI 173
ETT SOLVARV I KRONANS KLÄDER 185
Idrotts- och skytteverksamheten vid reg 200
Avtackning av avgående Reg ch 204
Musik i regementsparken 1990 208
Minnen från Musikkåren vid I 14 209
Jubileumsåret med Stockholmsavdelningen 213
Kamratföreningens verksamhetsberättelse 219
Bidragsgivare till Kamratföreningen 224
Under året avlidna medlemmar 226
Bidragsgivare till Bocken 227

REDAKTION BOCKEN

försäljer för 10:–/st, för utgåva 1985–89 25:–
samt för senare årg 50:–/st.

Bocken 1968	Arbrå kompani
Bocken 1969	Delsbo kompani
Bocken 1970	Järvsö kompani
Bocken 1971	Regementspräster och musikanter
Bocken 1972	Barberare, fältskärer och regementsläkare
Bocken 1973	Skalmejblåsare och regementstrumslagare
Bocken 1975	Trossbodar och trosskärror
Bocken 1976	Lottarörelsen
Bocken 1977	Hemvärnet
Bocken 1979	Bilkåren
Bocken 1980	FBU
Bocken 1981	FRO
Bocken 1982	Röda Korset
Bocken 1983	Marmaläger 100 år
Bocken 1984	Ladugårdsgärde, riksövningsplats
Bocken 1985	I 14 som arbetsplats för civil personal
Bocken 1986	I 14 som arbetsplats för civil personal
Bocken 1987	Regementets Musikkår – ett 30-årsmöte
Bocken 1988	Kamratföreningen 50 år
Bocken 1989	Inflyttningen på Kungsbäck 1909
Bocken 1990	Beredskapstiden 1939–1945

Tillkommer fraktkostnad 15:– per bok

Beställning sker enklast genom att beloppet insättes på postgiro 58 35 80-6, Redaktionen Bocken I 14, 801 26 Gävle, med angivande på talongen om önskad leverans.

FÖRORD

Utgåvan 1990/91 av Kamratföreningens årskrönika BOCKEN redovisar som sig bör en del omkring hemvärnets 50-årsfirande 1990. I anslutning till denna redovisning förekommer även något om den särskilda kvinnodagen för frivilligorganisationerna på regementet.

Innehållet i övrigt speglar både nära och något mera avlägsna minnen från utbildning och verksamhet vid och för regementet. Den historiska delen går ganska långt tillbaka i tiden men med slutvinjetten nära vår tid.

Årets krönika utkommer i vanlig tid med hänsyn till att de värnpliktiga åter rycker ut i slutet av maj månad. Avlösning mellan tillträdande och avgående redaktörerna sker även detta år. Från nästa utgåva kommer Lars Söderberg att ha huvudansvaret för Bocken.

Redaktören

KAMRATFÖRENINGENS

ÅRSMÖTE 1991

fredagen den 4 oktober

på KUNGSBÄCK

(Se medsänd inbjudan)

VÄLKOMNA!

"ATT BLI YRKESOFFICER"

GRUNDLÄGGANDE OFFICERSUTBILDNING

VÄRNPLIKTS-UTBILDNING	FÖRBEREDANDE OFFICERKURS	OFFICERSKURS	
Befälsutbildning Praktik omkr 10–15 mån	3–5 mån	Teori omkr 12 mån	Praktik omkr 10 mån

FÖRMÅNER UNDER VÄRNPLIKTSUTBILDNING

FRI KOST och LOGI
DAGERSÄTTNING

– de första 230 dagarna	31 kr/dag
från 231 till 300 dagar	46 kr/dag
– efter 300 dagar	61 kr/dag
– efter 360 dagar	91 kr/dag
UTRYCKNINGSBIDRAG	3.000 kr

RESOR – En fri resa i veckan

LÖN UNDER OFFICERSKURSEN

–Första året	8.600 kr l/mån
– Andra året	9.000 kr/mån

Allmän behörighet enligt högskoleordningen med 2 årskurser svenska och engelska.
Särskild behörighet: 2 årskurser tvåårig linje i samhällskunskap, matematik och naturkunskap. Medelbetyg 3.0.

*) 3-årig humanistisk (H), samhällsvetenskaplig (S), ekonomisk (E), naturvetenskaplig (N), teknisk (T) och 2-årig social (So) linje uppfyller kraven.
2-årig ekonomisk (Ek) saknar naturkunskap och 2-årig teknisk linje (Te) saknar 1 årskurs svenska, engelska och samhällskunskap.

ANMÄLAN – ANSÖKAN

Man kan anmäla sig före, under eller efter inskrivningen. Under pågående värnplikt eller efter fullgjord värnplikt.
Det är bäst att "föranmäla" sig innan värnplikten. Då har man möjlighet att bli placerad på en för den fortsatta utbildningen lämplig utbildningslinje. I regel blir Du inskriven vid 18 års ålder och påbörjar utbildningen vid 19 års ålder.
Utbildningen vid officerskursen skall **påbörjas senast vid 25 års ålder.**
För närmare upplysningar – kontakta major Lars Hedberg, tel 026/61 54 80. Eller skriv till Hälsinge regemente, personalenheten, Box 614, 801 26 Gävle.

REGEMENTSCHEFEN HAR ORDET

Åren går med svindlande fart. När det här läses, har jag inte bara tjänstgjort i fyra år som chef för Hälsinge regemente, utan också hunnit avgå. Jag kvarstår dock som ordförande i kamratföreningen ytterligare ett tag.

Att vara chef för ett försvarsområdesregemente är en mycket stimulerande uppgift. Den innebär närkontakt med utbildningen på regementet, med befäl, värnpliktiga och civilanställda, men också ansvar för hemvärns- och frivilligutbildningen inom försvarsområdet och, icke minst, samverkan med civila myndigheter. Sammantaget har jag svårt att finna någon bättre, militär chefsuppgift.

Det har varit händelserika år. Några aktiviteter, som direkt eller indirekt berört kamratföreningen, är värda att noteras.

- kamratföreningens 50-årsjubiléum 1988, sammanfallande med 80-årsminnet av regementets flyttning från MOHED till GÄVLE.
- minnesaktiviteterna i sept 1989 kring krigsutbrottet för 50 år sedan.
- hemvärnets 50-årsjubiléum i maj 1990.

Det som ändå mest har präglat tillvaron är 1988 års försvarsutredning och dess efterföljare, ÖB 91. Med dessa utredningar har följt ett nedläggningshot som har varierat i storlek men alltid funnits där. Just nu förefaller hotet vara avvärjt igen.

Vi fick aldrig uppleva den lugna och fridfulla utveckling som många trodde var på väg efter Berlinmurens fall. Vi har sedan dess upplevt kriget i Mellanöstern och en situation i Balticum som inger oro. Hur djup och allvarlig konflikten i Balticum kommer att bli går inte att säga nu – klart är dock att den har påverkat förutsättningarna i försvarsfrågan.

Min personliga bedömning är att Hälsinge regemente med sin nyckelroll som "låset till Norrland" ligger lika fast förankrat i grundorganisationen som varje annat regemente i landet.

I samband med vår kamp för överlevnad, det må gälla uppvaktningar i riksdagen eller opinionspåverkan i massmedia har stödet från landshövding, kommun och bygd varit utomordentligt starkt.

Bygden, ja det är hela länet med hemvärns- och frivilligorganisationer och där kamratföreningen, med aktiva skribenter – vice ordföranden Per Evert Persson är ett bra exempel – spelat en framträdande roll. Vi skall heller inte glömma vår livaktiga Stockholmsavdelning, som inom parentes firade 20-årsjubiléum i höstas.

Vad skall vi nu se fram emot?

Det viktigaste är naturligtvis resultatet av den förnyade utredning som regeringen ålagt ÖB att lämna in i juni och som under 1991 skall resultera i ett långsiktigt försvarsbeslut.

Ett nytt jubiléumsfirande är under uppsegling. 1992 är det 200 år sedan Sveriges riksdag genomförde sin "utflyttade" riksdag i Gävle. Då medverkade Hälsinge regemente genom att bl a bygga en provisorisk rikssal och genom att gå högvakt.

Jubiléet kommer sannolikt att firas i juni 1992. Regementet kommer att spela en roll i detta jubiléum, som nu befinner sig i planeringsstadiet.

Det är i sammanhang som detta kamratföreningen har en viktig uppgift – att med sin inneboende erfarenhet och kunskap om historiska förhållanden medverka och knyta ihop dagens verksamhet med förfluten tid.

Min tid som ordförande i Hälsinge regementes kamratförening har lärt mig att det i kamratföreningen finns en ovärderlig tillgång av kunskap om regementet och bygden och dessutom en enastående vilja och entusiasm att ställa upp när regementet kallar. Det är ett starkt kamratskap, som jag hoppas skall leva vidare till gagn för Hälsinge regemente och vårt lands försvar.

Jag vet att jag lämnar över ett bra regemente med en väl fungerande kamratförening till min efterträdare.

Tack alla medlemmar i kamratföreningen – jag skall med stort intresse följa regementet och kamratföreningens verksamhet från min kommande position, kanske också lämna något bidrag till BOCKEN. *Karl-Evert Englund*

(Radaktionens kommentar – överste 1.gr K-E Englund kommer att tillträda som försvarsattaché i Moskva 1.juli 1991).

Gävleborgs Trafikkonsult AB

Körkortsutbildning på:

PERSONAL • MC
BUSS • LASTBIL
SLÄP
INTENSIVKURSER

Gävle 026-14 11 00
Gävle 026-10 65 70

STAGÅRDEN
BOLLNÄS

Frivilliga Försvarets Kursgård

Konferenslokaler.
Förläggning:
antal rum: 52
Bäddar 140.
Helpension.

Kontakta föreståndarinnan

Telefon 0278/136 82

BOCKEN
fotosättes
av

LJUSDALS TRYCK
Box 46, 827 00 Ljusdal.
Telefon
0651-112 29

Vi fotosätter texter inskrivna på IBM- och Macintosh-datorer m fl.

Vi klarar naturligtvis allt i trycksaker.

Westlund & Söner Boktryckeri ab

Rälsgatan 10 (vid Järnvägsmuséet) Gävle
Telefon 026-18 03 80 vx

ETT MODERNT UTRUSTAT TRYCKERI
TILL ERT FÖRFOGANDE

TRÄVAROR och BYGGMATERIAL
Specialitet: Antiklist och paneler

TRÄVARUAFFÄREN
I GÄVLE HB

SÄTRAVÄG 14, 803 58 GÄVLE · TEL 026-12 20 78, 10 84 60

Kvalitetsbyggen AB

Nybyggnader • Ombyggnader
Reparationer

026 - 60 30 30
Kaserngatan 61, 802 53 GÄVLE

FFNS

Arkitekter

UTFÖR:

- ☐ programarbete
- ☐ områdesplanering
- ☐ byggnadsgestaltning
- ☐ anbudshandlingar
- ☐ bygghandlingar
- ☐ möblering och inredning

GÄVLE 026/68 81 00
SANDVIKEN 026/27 35 00

UTFÖR

bengt g. eriksson åkeri ab

OMSORGS-
FULLT
ALLA
SLAGS

bengt g. eriksson åkeri ab

TRANSPORTER

även

CONTAINER-TRANSPORTER

GRÄV- och SCHAKTNINGSARBETEN
LASTMASKINER i storlekar 1–3,5 kbm
GRÄVMASKINER och DUMPRAR

bengt g. eriksson
åkeri ab

Box 522 – 826 01 SÖDERHAMN

GÄVLE: 026-14 20 13, 010-53 44 45

SÖDERHAMN: 0270-180 65

STAB OCH FÖRVALTNING

Regementschef	Öv 1. Englund Karl-Evert
Stf regementsch	Öv Wigforss Gorm
Auditör	Lindström Stig
Auditör bitr	Jerkert Hans

LEDNINGSENHETEN

Chef	Övlt Callenmark Jan
Ass	Hagström-Mattsson Eva

Datadet

Chef	Mj Åhs Staffan
Ass	Uhr Gun

Ekonomiavd

Chef	Kn Kvist Kurt

Inköpsdet

Chef	Lt Lönnberg Curt
Ass	Aho Mia
Ass	Pitschman Petra

Kassa- och redovdet

Chef	Bint Lundgren Ulla-Britt
Ass	Wikenius Monica

Muséet

Ersholt Glenn/Sjödin Ivar

Plan/Prod

Chef	Mj Rooth Pär
	Kn Söderblom Per

Post- och reprocentral

Chef	Lt Andersson Bernt

Regementsexp

Chef	Lt Ellebo Björn
Stf chef	Lt Andersson Bernt
Registrator	Näslund Anniemo
Ass/Regch sekr	Åsberg Siv

Sambandscentral

Chef	Ass Öhlin Agneta
Ass	Klar Lena
Ass	Åsberg Siv

FÖRSVARSOMRÅDESSTAB

Fostabschef	Övlt Lundén Roland

SEKT 1

Chef	Övlt Möllenhoff Christer
Bint	Sjödin Kerstin

Kriplanavd

Chef	Mj Nordfors Håkan

Mobavd

Chef	Mj Elson Carl-Fredrik
Stf chef	Mj Hegrelius Jan
Ass	Dahlqvist Lotta

Sambandsavd

Chef	Mj Eriksson Ingmar

Und/säkavd

Chef	Mj Lundberg Lars

SEKTION 2

Chef	Övlt Lungqvist Lars
Bint	Burstedt Gerd

Centralavd

Chef	Kn Sundell Sune

Transportlednavd

Chef	Mj Widén Lars

SEKTION 3

Chef	Mj Beminge Hans
Bint	Helling Gunilla

HV/FRIVSEKT

Chef	Mj Svanbom Rolf

Hv/Frivexp

Chef	Lt Öhlin Lennart
Mtrlbef	Lt de Maré Bertil
Ass	Blanck Sonja
Ass	Röjd Karin

Frivavd

Chef	Mj Froste Bengt
Utbint	Åsåker Ann-Rita

Hv/Dvavd

Chef	Kn Jönsson Krister
	Kn Lööw Torbjörn
	Kn Pettersson H-G
	Kn Larsson Conny

Hemvärnsgården

Förest	Olsson Olle
Exp	Larsson Iréne

BRIGADENHETEN

Brigchef	Öv Wigforss Gorm

Brigstab

Chef	Mj Berlin Bengt

Kommavd

Chef	Lt Svensson Ingemar
Ass	Herre Marie

Uh-Persavd

Chef	Mj Åstrand Anders

Utb ledning

Utbledare	Övlt Lax Bert-Olov
Stf utbled	Mj Åkerlund Gunnar
Expbef	Lt Högberg Lars
Tff	Mj Östling Stephan
Tff/Vplresor	Kn Hammartorn Uno

Aspoff

Chef	Mj Hedberg Lars
Stf ch	Kn Åström Torbjörn

Motoroff

Chef	Kn Olsson Inge

Utbavd

Chef	Mj Ström Sten

Idrott

Chef	Lt Thimper Eric
Tff	Lt Öhlin Lennart
Vaktm	Johansson Sven

Inre utbanordn

Chef	Lt Johansson Bertil

Kompanisjuksköterskor

A1	Dybeck Britt-Marie
C1	Sandqvist Gunilla

Sjukvårdsavd

Sekr	Hasselgren Helena
Ösköt	Johansson Monica
Ösköt	Sandqvist Gunilla
Ösköt	Holmström Mona
Ösköt	Dybeck Britt–Marie
Usköt	Andersson Ingrid
Sjvbitr	Wihrén Inger
Sjvbitr	Skarp Hillevi
Sjvbitr	Pettersson Eva-Lisa
Sjvbitr	Nordin Gun

Sjvskola

Chef	Kn Österholm Bo
Tff	Lt Hällgren Anders
Tff	Lt Lahti Thomas
Vårdlär	Wimark Christina
Vårdlär	Lindahl Birgitta

Prodavd

Motor	Kn Schön Per
Förplägn	Kn Welander Jan
Samband	Lt Mooe Staffan

PERSONALENHETEN

Chef	Övlt Östblom
Bint	Helling Gunilla

Persavd

Chef	Kn Andersson Östen
Rättvårdsoff	Kn Isaksson Lars
Tff	Lt Jaldén Håkan
Bint/Avlön	Herre Britt
Ass/Avlön	Broman Lena
Ass/Resor	Oppitz Marie

Vplavd

Chef	Kn Munther Bertil
Tff	Kn Kvist Gunnar
Ass	Norbäck Maria

Infoavd

Chef	Mj Söderberg
Tff	Lt Jaldén Håkan

MATERIALENHETEN

Chef	Mj Larsson Leif
Stf chef	Mj Johansson Stig-Allan
Ass	Söderström Iréne

Förnödenhetsdet

Chef	Kn Näslund Roland

Förplägnadsavd

Chef	Kfst Eriksson Maria

Milrest

Kostchef	Karlsson Kristina
Kokerska	Persson Siv
Ekbitr	Nilsson Margareta
	Hansson Marianne
	Hamberg Anna-Stina
	Stödberg Britt
	Dahlgren Ingegerd
	Tano Leif-Åke
	Sjöström Solveig
	Forsberg Ann-Christine
	Olnils Margit
	Stjernström Inger
	Lathinen Mauno
	Larsson Susanne

Milrest Marma

Chef	Eriksson Maria
Kokerska	Forsberg Anne-Marie
Ekbitr	Åström Marianne
	Jacobsson Gun
	Winberg Göta
	Sandström Margareta

Marketenteri

Chef	Eriksson Maria
Föreståndare	Jansson Ulla
	Jonsson Ingrid
	Hedman Elma
	Eriksson Maj

Förrådsavd

Chef	Mj Harneman Bo
Ass	Nordström Gunilla

Mobförrådsdet

Detchef	Kn Sundell Ove

Mobservice

Chef	Fd mäst Hägglund Bengt
Fdm	Hessman Sten
	Olsen Erling
	Nilsson Anette
	Lindberg Håkan

Mobgrupp mtrl

Chef	Fdfv Nannebro Karl
Fdfm	Vesslén Rolf
	Lundqvist Gert
	Blomgren Arne
	Frisk Anders
	Falkenström Christer
Fdm	Rosén Karl-Evert
	Ljung Bertil
	Tidlund Lennart
	Norén Gösta
	Johansson Lennart
	Andersson Leif
	Knutsson Erik
	Olsson Rolf Göte
	Ekström Marie

Mobgrp sjv

Chef	Fdfv Jonsson Rune
Fdm	Sandin Eva
	Andersson Tommy
	Olsson Torbjörn
	Johansson Stefan
	Eriksson Mats
	Höglund Jan
	Öberg Kerstin
	Lindholm Marie

Mobgrp Am

Chef	Lt Berglund Christer
Fdfm	Boman Lennart
Fdm	Antonsson Stefan
	Dahlström Bengt
	Westin Mats

Serviceförrådet

Detchef	Kn Turesson Stig

Materielserviceförråd

Chef	Fdfv Lindblom Rolf
Fdfm	Persson Arne
Fdm	Tannemark Kjell-Ove
	Bullerjahn Dieter

Truppserviceförråd

Chef	Fdfv Nordlöf Per E
Fdfm	Fäldt Rolf
	Åsberg Per
Fdm	Andersson Hans
	Brügge Maria
	Holm Gert
	Jansson Sonja
	Wulffschmidt Ingegärd
	Berglund Bengt Olov
	Vikman Per
	Ohlsson Stefan
	Skoglund Peter
	Norlén Erik
	Olofsson Per-Olov
	Nordfeldt Annika
	Jonasson Örjan
	Ricknell Olof

Bokförråd

Chef	Lt Jansson Gunno
Fdm	Hult Jöran
	Svensk Stefan

Motorförråd

Chef	Fdfm Skoglund Kurt
Fdm	Ljungberg Edgar
	Öbrink Sven-Erik
	Haraldsson Sven-Åke
	Englin Sune
	Weissman Göran

Redovisningsgrupp

Chef	Bint Eriksson Birgitta
Ass	Carlberg Annika
	Söderlund Anette
	Björnsson Gunilla

Tekn avd

Chef	Mj Holmberg Ulf
	Kn Eriksson Ove

MKTU

Detch	Kn Johansson Kjell
	Kn Blomqvist Hans
	Lt Smårs Rune
	Lt Lindéen Sune
	Lt Kronsell Peter
	Fk Reinikainen Niclas
	Fk Högberg Anders
	Fk Jansson Björn
	Fk Wolf Anders
	Fk Westberg Stefan
	Fk Lundin Kjell

Transportcentral

Chef	Lt Eklöf Tommy
Tff	Lt Persson Erik

FORTENHET

Chef	Mj Sohl Lennart
Ass	Pätsi Leena

Underhåll- & domänavd

Chef	Kn Lundström Kenneth
Tff	Lt Olshage Rolf
Hantverkare	Andersson Leif
	Östlund Gerhard
	Westergren Leif
	Englund Lars-Göran
	Bergman Per

Maskinavd

Chef	Jarnulf Omar
1. maskinist	Degerman Stig
	Lindberg Leif
Maskförm	Sundgren Bertil
Drifttekn	Forsberg Bo
	Sävström Kjell
	Hillman Sune
	Hollsten Börje
	Söderström Sandra

Lägerdetalj

Detchef	Kn Persson Stig
Tff	Lt Larsson Jan
Hantvfm	Karlsson Nils-Lennart
Fdm	Westerinen Lennart
	Jacobsson Anders
Bilfö	Lindström Leif

Lokalvårdsdet

Detchef	Lvled Östman Harriet
Lvå	Holm Ing-Britt
	Pettersson Gudrun
	Kandel Lena
	Hedlund Carina
	Svensson Gun-Britt
	Malmberg Solweig
	Eriksson Lena
	Olsson Mona
	Engberg Margareta
	Lindblom Annika
	Bülow Kristina
	Råberg Monica
	Dahlberg Ulrika

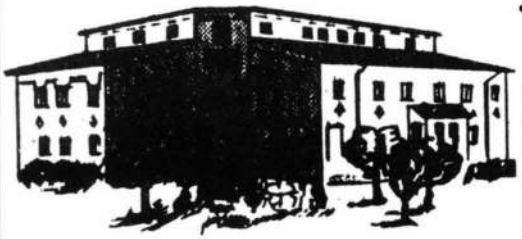
Utb stöd/Övn- & skjutfältsavd

Chef	Kn Henriksson Björn
Målmtl	Thyr Ove
	Nilsson Folke

Driftgrupp

Chef	Lt Eriksson BV
Tff	Lt Norin Kjell

GyllenеHästen HOTELL

- 41 st nya rum alla m bad/dusch video o satellit-TV
- Konferenslokaler
- Restauranger
- Hel- o halvpension
- Rökfria rum
- Handikappvänligt
- Bastu, Solarium, Motion
- Weekend- o grupprabatter

Välkomna önskar Gun och Lars m familj

0651-140 00

Hybovägen 1, LJUSDAL

Alla på Kungsbäck välkomna till

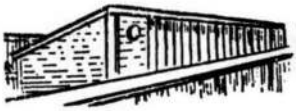

Simhall – Ovningsbassäng – Romerskt bad
Bubbelpool – Bastuavd – Dimbastu
Solarium – Solplage – Servering

Sommartid rekommenderas

– Nära Kungsbäck –
Fyra tempererade bassänger
Dubbla bastuavdelningar
Stort sol- och grönområde
– Cafeteria –

Valbo Sportcentrum

50 M TEMPERERAD UTEBASSÄNG
BARNBASSÄNG – LEKPLATS – BOLLPLANER
SPORTHALL – SIMHALL – KLUBBRUM
DAM- och HERRBASTUAVD.
BELYST ISHOCKEYBANA
TENNISBANOR – ELLJUSSPÅR – CAFETERIA

• • • • • • • • • • • • • • • • • •

Slottstorget 4 Gävle
Gävle Fritidskontor Tel 026 - 17 80 00

VI SES PÅ FLANÖR
AFFÄRSHUSET FÖR DIG

20 välsorterade butiker med personlig service hälsar Dig välkommen till vackra Gävle ...

Du kan parkera i vårt P-hus, äta en bit på restaurangen eller ta en kopp kaffe i Cafeterian. På ICA i Flanör provianterar Du sommarmaten. Film, kameror och andra semesterattribut hittar Du hos oss. Vi ses ...

Lottorna

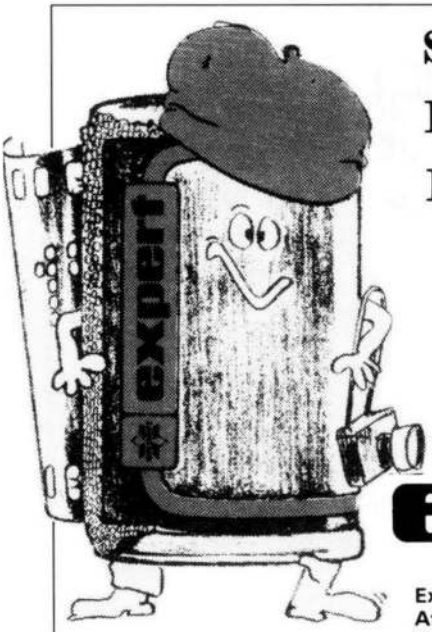
- vill bevara freden!
- utbildar personal för
  ARMÉN med HEMVÄRNET
  MARINEN – FLYGVAPNET
- utbildar kvinnliga ledare
- är en dold, men stark resurs.

VI FINNS DÄR DU FINNS!

Tag kontakt med

GÄVLEBORGS LOTTAFÖRBUND

V Islandsgatan 8, 802 50 GÄVLE
Telefon 026/62 51 25, 62 51 27

SPECIAL-
FOTOBUTIKEN
MITT I STAN!

- **God service**
- **Låga priser**
- **Allt i foto**

ÖPPET:
Vard. 9.00 – 19.00
Lörd. 9.00 – 15.00

expert

Expert Ingemar Norling AB
Affärshuset Flanör, Nygatan 21, 801 32 Gävle
Tel. 026 - 11 44 90

TACK FÖR LÅNG OCH TROGEN TJÄNST

Pensionsavgångar:

Övlt	Bengt Nilsson
Övlt	Rune Wiebe
Mj	Arne Järvestad
Kok	G Granath
Fm	Ulla Samuelsson

UTMÄRKELSEN "FÖR NIT OCH REDLIGHET I STATENS TJÄNST" 1990

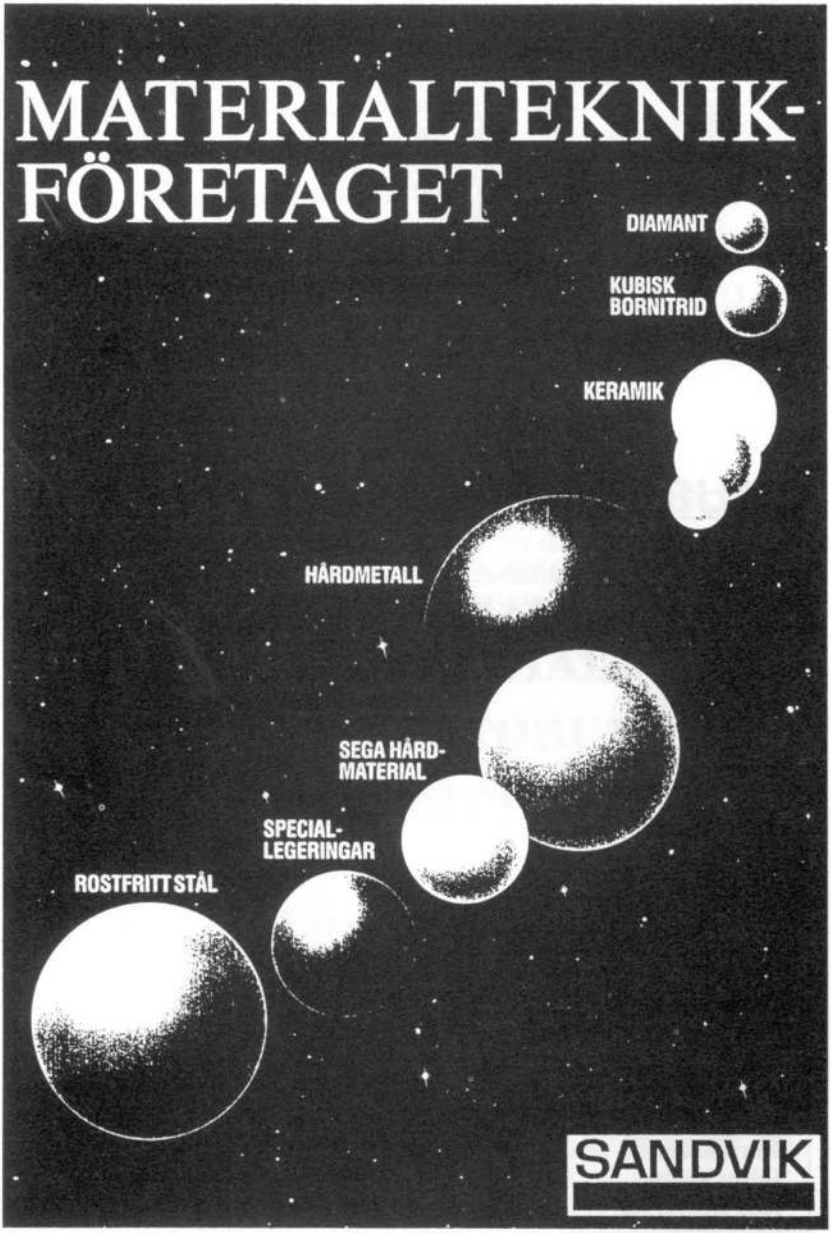
Övlt	Knut Björkenstam
Övlt	Evert Danielsson
Kn	Bertil Munter
Fdm	Bertil Ljung

VÄLKOMNA TILL REGEMENTET NYA FÄNRIKAR 1990

Lennart Eriksson	Erik Lennmalm
Mikael Larsson	Kaj Syri
Anders Lundell	Anders Hansson
Stefan Westberg	Jonas Ekstrand
Hans-Olov Blom	Jan Nord
Björn Jansson	Daniel Nordvall

ELEVER TILL OHS

Thomas Karlberg	Lars Welander
Christer Eriksson	Richard Vaerlien
Niklas Widinghoff	Fredrik Åsåker
Mats Lindberg	Göran Sarin
Henrik Stahring	Tomas Grönborg
Patrik Lindberg	Ulf Olsson
Johan Mildner	Daniel Johansson
Lars Bengtsson	Robert Ahldén
Magnus Wåhlander	Hans Makaroff

MATERIALTEKNIK-
FÖRETAGET
DIAMANT
KUBISK
BORNITRID
KERAMIK
HÅRDMETALL
SEGA HÅRD-
MATERIAL
SPECIAL-
LEGERINGAR
ROSTFRITT STÅL
SANDVIK

Välkommen

till

I14/Fo21

NY CHEF FÖR HÄLSINGE REGEMENTE I 14/Fo 21

Försvarsområdesbefälhavaren för Kalix försvarsområde Fo 67 översten av 1 gr Folke Ekstedt har fr o m 91-04-01 utnämnts till ny chef för Hälsinge regemente I 14/Fo 21.

Ekstedt föddes 1932-10-31 i Falun och flyttade 1934 till Gävle där han upplevde sin tidiga barndom.

Efter värnpliktstjänstgöring vid Arméns fallskärmsjägarskola, infanteriets kadettskola och Krigsskolan Karlberg blev han officer vid Jämtlands fältjägarregemente i Östersund 1959.

Tjäntsgjorde vid Svenska FN-bataljonen i Kongo 1961.

Genomgick arméflygförarutbildning 1963-64 och tjänstgjorde därefter vid Arméns Helikopterskola i Boden till 1965.

Efter Militärhögskolans stabskurs 1967-69 tjänstgjorde han därefter fram till 1971 som armésamverkansofficer vid Flygvapnet.

Efter tjänstgöring vid arméstaben 1971-75 placerades han som utbildningschef vid Arméns Helikopterskola i Boden.

1979 utnämndes han till chef för Arméns Helikopterskola, fr o m 1980-01-01 Norrbottens arméflygbataljon.

Genomgick Försvarshögskolan 1987.

Utnämndes 1988-04-01 till försvarsområdesbefälhavare för Kalix Försvarsområde, Fo 67.

Ekstedt är gift sedan 1966 med Kristina och har två döttrar, Tina 21 och Lena 19.

Regementet hälsar sin nye chef välkommen till Gävle och Gävleborg. Vi tror på regementets framtid och önskar överste Ekstedt framgång och gott samarbete.

MINNEN FRÅN HELSINGE REGEMENTE

Hur var det för mer än femtio år sedan på vårt regemente? "Jag vet besked ty jag var med". Tillhör årsklass 1929. Gjorde rekryten 1930 och efter flera uppskov ett regementsmöte 1936.

Vari ligger de största skillnaderna? En rekryt hade då 50 öre om dagen, men att jämföra penningars värde är vanskligt. Inflationen pågår och har alltid pågått. Vi sjöng "åtta öre kostar supen" men betalte 35 öre för den på Baltics hörna. Hela kalaset med två vita och en brun kostade 2:75.

Beväpningen? Vid det kulsprutekompani jag tillhörde utgjordes den förutom av ksp m/14 också av karbin m/06 och pistol m/07. Kulsprutan var vattenkyld och den kokheta manteln omkring pipan var riskabel att gripa tag i vid framryckning. Vid skjutning med skarp ammunition fungerade den bra. Med lös fick man ofta eldavbrott.

Uniformeringen? M/10 i tjänsten och m/ä vid permission. Civilpermission existerade icke. Vi, som var uttagna till reservunderbefäl, bar under rekryten m/ä även i tjänsten. "Guldknapparna" skulle vara blanka och det åstadkoms med putskrämen Amor, och en s k putsbricka, till skydd för uniformen. Dessa attiraljer fanns att köpa på "markan". Fältuniformen m/10 var det inget fel på om man undantar hatten. Det s k kålbladet. Den, som hittade på denna huvudbonad, var inspirerad av karolinernas trekantiga hattar, men den var vare sig klädsam eller fältmässig. Endast en gång har jag sett någon som såg snygg ut i denna bedrövliga skapelse. Der var Einar Berlin, vår kamratförenings mångårige styrelseledamot. Han var en snygg pojke och det var kanske han som klädde hatten. Kappan av samma modell var lång och varm och kom väl till pass både i fält och i tält. Rester av hatten har jag senare återsett i form av hjälmunderlag och inläggssulor i skor.

Dagens kasernofficer har förmodligen ett stort bekymmer när det gäller parkeringsplatser för bilar. Hans kollega för femtio år sedan hade inga sådana problem. Några glest besatta cykelställ var det enda, som påminde om att det fanns andra fortskaffningsmedel än apostlahästarna. Vår stabsunderofficer var beriden på cykel. En jättestor väska inpressad under ramen innehöll hela kompaniexpeditionen. Framför styrstången fanns en fästanordning för sabeln. Han vinglade fram i vår marschtakt.

Det dagliga brödet var bra, tyckte vi, som inte var så väl vanda i arbetslöshetens Sverige. Många, allt för många, hade varit hungriga och fann det regementet bjöd på gott och åt och glodde efter mer. Den enda oransonerade var saltet på bordet.

Några flickor fanns inte i regementsköket. Inte heller var vitaminerna upptäckta. Den upptäckten kom ungefär samtidigt med de kvinnliga medarbetarna och eftersom dessa hade vita rockar, så döptes de till – vitaminerna.

Chef i köket var köksföreståndaren. En eftertraktad befattning, vilket man

inte kunde säga om hans många medhjälpares. De var i regel straffkommenderade. Åtminstone var jag det den enda gång jag kom i beröring med köket.

Det var en lördag och söndag. Sedan dess har min motvilja mot rensning av salt sill bestått. Potatisskrubbningen försonades jag med. Hade man för femtio år sedan sagt att det en gång skulle serveras glass till efterrätt i matsalen, så skulle hela kompaniet åtagit sig att äta upp sina trekantiga hattar i förvissningen om att det var lögn. Förekom det någon efterrätt, så var det rabarberkräm. Torsdagens matsedel är lika ännu i denna dag.

Den största skillnaden är dock själva utspisningen. Vi marscherade till matsalen. Satt gruppvis vid borden. Gruppchefen satt vid kortändan och kontrollerade serveringen. Den som var okammad åkte ut och samma öde rönte den, som inte var någorlunda ren om händerna. Återkommen tvättad och kammad gick det att ta plats och deltaga i måltiden. Bordskicket var det som den enskilde medförde från sitt civila liv. Min beundran var stor för kamraten mitt emot mig. Hans virtuosmässiga hantering av kniven var det inte någon som nådde upp till. Ändå var några från Delsbo. Rabarberkrämen åt han i förekommande fall med sked.

När måltiden var avslutad och servisen hopsamlad anmälde gruppchefen detta för dagofficeren, och så fick vi lämna matsalen. Vi gick ut på ett led kolonn och utanför matsalen upplöstes middagssällskapet. Ville vi vila efter maten, så fick vi ligga på grusgångarna. Gräsmattorna fick inte beträdas. Det fanns en lång ränna efter kasernväggen. I denna låg vi i rad och använde varandra som huvudkudde.

Ligga i sängen var uteslutet. Hade man lyckats bädda den till dagunderofficerens belåtenhet så rörde man den inte förrän till kvällen. Ville man inte ha permission över lördag och söndag, så var det lätt ordnat. Mössan på i logementet. Rökning i samma lokal eller ett olåst skåp och man slapp besväret med att fylla i permissionssedeln. Man sparade också ett öre. Det var priset på blanketten som salufördes på "markan"!

De som icke gick till grusgångarna eller rännan, gick till långa byggnaden på gården. Det var det enda sällskapsrum som bjöds och det användes flitigt. Regementets utedass. Mörkt var det inomhus. De tidningar, som låg där, kunde inte läsas. De kom till användning ändå. Om man betänker att det varken fanns radio eller TV att tillgå inom kasernerna så gav ändå det långa huset en stunds avkoppling.

Vid regementsmötet, aldrig annars, fick vi ut mugg och matbestick. Detta skulle medföras till matsalen. På dasset satt man på huk uppe på fjölen och framför sig hade man den vita muggen som lyste i mörkret. Det gick lätt att hitta ett hål att hoppa upp i.

Där dagsljuset sipprade in var väggarna fullklottrade. "925 dagar kvar i detta helvete" var troligen skrivet av en volontär, som ångrat sig. En lyckligare runristare hade skrivit nedanför: "Endast fem minuter kvar, hinner inte"

o s v. Hoppas att han kunde hålla sig tills han skulle hämta boken.

Vi på kulsprutekompaniet hade inte kasernvakt. Vi hade stallvakt i stället. Lördagar, söndagar och helger var reserverade för Gävlepojkarna. De övriga fick resa hem över helgen. Det var i det s k vinterstallet vi hade våra hästar. Stallet stod kvar på samma plats då jag för några år sedan besökte regementet. Nu tomt på hästar.

Vi var två man i vakten. När stallet var fullbelagt efter dagens övningar turades vi om att patrullera i stallgången. Karbinen satt i ett ställ på väggen. Vi var i stället "beväpnade" med en skyffel. Det fick inte finnas någon spillning bakom spiltorna. Därför följde vi med vaksam blick varje svansrörelse, och såg man någon som lyfte sig, så var man fort där med skyffeln och höll under.

Efter kl 12 på natten – det hette så då – var vi vaktfria och kunde sova i stallkammaren. Dörren var stängd med bom och inte ens vaktbefälhavaren från kasernvakten kunde störa oss. Han fick visitera före klockan 12. Det gjorde han också. Det var efter en sådan visitation jag blev sillrensare påföljande lördag och söndag. För femtio år sedan var Kungsbäck en idyll. Stallfuriren odlade gurkor under kasserade fönster, och på andra sidan bäcken hade underofficerare, som bodde på kasernen, sina grönsaksland.

Varje torsdag var det dans i regementsparken. Det var ont om flickor och när alla var uppbjudna dansade pojkarna med varandra.

Den sista "karamellkärringen" hade slutat några år innan. Hon hade en hästanspänd husvagn med nerfällbart framstycke. På denna disk dukade hon upp smörgåsar, mjölk, karameller och läskedrycker. Själv tronade hon innanför. Hon var rapp i käften. Hon hade lärt i den skola hon gått. En kväll samlades pojkarna kring vagnen och protesterade mot de höga priserna. Det ena ordet gav det andra, och hur det gick till blev väl aldrig utrett. Ett par man slog igen framlämmen och gumman hamnade på golvet med hela varulagret över sig. Så började man vagga vagnen, och när kasernvakten kom på plats och vaktbefälhavaren öppnade dörren, satt "karamellkärringen" mitt i röran. Något fel på talförmågan var det dock inte och alla som ville höra på, fick sin beskärda del. Vagnen kördes från platsen och därmed slutade en epok, som varit med sedan Mohed.

Nu återstod endast "manövergamarna" som sålde godsaker under manövrarna. De följde trupperna och ju längre man kom in i ödemarken ju mer steg priserna. Smörgåsarna var goda men bristen på mynt gjorde att de flesta fick "suga på ramarna".

Tidigare hade var man sin tältdel. Man kunde haka ihop delarna efter behov. Senare syddes tältdelarna ihop till ett tjugomannatält, som medfördes på resp trossar. Våra tält var hopsydda, men både hakarna och hyskorna fanns kvar. Den enda skillnaden då och nu är eldkorgen. Det var en ca 1/2 kubikmeter stor korg av ståltråd som hängde i tältstången. Det gick åt ofantliga mängder ved och röken låg tät i tältet. Värmen var bra vid fötterna. Huvudet kunde

man hålla kallt. Eldvakten hade förutom vattenhinken en granrisruska. Den senare för att släcka gnistor, som flög omkring bland de sovande. Det var utan saknad som eldkorgen ersattes med den nuvarande tältspisen. Hela regementet var hästanspänt eller beridet. Kulsprute och granatkastarkompanierna hade det största antalet hästar. De var med undantag för ridhästarna av nordsvensk ras. Mellan regementmötena var de utackorderade hos lantbrukare för att kallas in vid mötena. Fodervärdarna kom med dem och vi fick överta dem utanför sommarstallet. Grimmorna var lantbrukarnas och den tog han med sig när han lämnat hästen. Vi fick leda den i pannluggen om vi glömt grimman. Snart var sommarstallet fullsatt och vi fick stalla upp utanför. Alla var hästvana. Vi hade fått en grundlig utbildning under rekryten och även stadspojkarna hade blivit hästkarlar. Ammunitionsunderbefälet var bl a ansvarig för hästarna. Denna gång hade jag den befattningen.

Sista veckan i september och den första i oktober var det manöver. Avresa på kvällen enligt en av ledningen fastställd tidtabell. Det var inte alltid som hästarna hade samma uppfattning, och de gjorde allt för att försena tågets avgång. Lyktorna i hästvagnarnas tak skrämde dem. In kom dom och tåget kunde gå. De stod tätt packade för att inte skada varandra och hade rikligt med hö att tugga på.

Det var bra att ligga i hästvagnen. Det behövdes ingen kamin att elda i för värmens skull. Ett fint tillfälle att vänja sig av med rökning var det också. Rökförbudet var självklart och för första och sista gången i mitt liv prövade jag snus. Det gick ganska bra.

Vi urlastade i Gamlestaden utanför Luleå. Där gick vi också i bivack i närheten av kyrkan. På natten skulle jag ut och se till hästarna. Posten kom fram till mig och frågade om jag ville lysa på en sten med min ficklampa. Han hade tänt tändstickor men inte kunnat läsa vad som stod på stenen. I skenet från ficklampan kunde vi läsa: "Till minne av fältsjukans offer". Min kamrat drog en suck av lättnad. Han hade fått det till fyllsjukans offer. Vi låg på en krigskyrkogård och stenen minde om de soldater, som föll offer för rödsoten i 1809–10 års krig med Ryssland.

En veckas förflyttning genom urskogen. Bodens fästning skulle intagas. Det var otroligt hur ett välträ nat kulsprutekompani kunde komma fram i all slags terräng. Hästarna drog och pojkarna stöttade kärrorna, så att de inte skulle välta och dra hästarna med sig i fallet. När det inte gick längre så blev det "bärning". I bästa fall kunde klövjehästarna följa oss. Trossen fick söka sig dit det var framkomligt. Vi kom till stora kärrmarker och då gick också klövjehästarna ner sig. Deras packning blev vår, för fram skulle vi. Fram kom vi.

Efter en sista genomvakad natt kom den sena gryningen. Ett fort var vårt anfallsmål. Det gick inte att inta. Vår understödjande eld hade inte avsedd verkan. Stormtrupperna dömdes tillbaka.

Fram på förmiddagen blåstes "eld upphör" och återsamling. Ilastning och hemfärd.

Hem var då kasernerna. Vi hade längtat efter våra halmmadrasser, och när tapto trummades sov vi redan i våra sängar. Tystnaden blåstes med trumpet och inte heller denna störde oss.

Sista morgonens revelj spelades av hela regementsmusikkåren. Vi lämnade in. För sista gången gick vi till stallet, denna gång med våra madrasser. De skulle tömmas på halm som skulle bli strö till hästarna i vinterstallet. Sist hämtade vi boken. Med den på fickan var vi fria män. Vi gick genom stora grinden. Föga anade vi då att det endast skulle dröja några få år tills vi åter skulle träffas och den gången till en mycket längre manöver.

255-60-29 Nilsson

Vi lär orden flyga...

I Gävlefabriken arbetar 1000 personer med tillverkning av basstationer för export.

Ericsson planerar och installerar idag mobila telefonsystem på mer än 40 marknader över hela världen. Åtta miljoner abonnenter idag kan vara 100 miljoner år 2000.

Ord kan flyga – men de behöver hjälp.

ERICSSON

Gävlefabriken
Box 6206, 800 06 Gävle
Telefon 026/15 60 00

PERSONELL och TEKNISK BEVAKNING

– resurserna finns hos SECURITAS:

- uppgörande av skydds- och bevakningsplaner
- personell bevakning
- bevakning med hund
- inbrotts- och brandalarm
- specialtelevision
- helautomatisk passerkontroll
- fastighetsservice
- brandmaterialservice
- receptionstjänst
- värdetransporter

Kontakta SECURITAS

SECURITAS
AVD GÄVLEBORG
Atlasgatan 7
802 86 GÄVLE
Tel. 026 - 18 00 70 Teknik
Tel. 026 - 18 12 20 Bevakning

EN GLIMT FRÅN BEREDSKAPSTIDEN

Det mobiliserade regementet kom till gränsen i Värmland på våren 1940. Hur såg månne ortsbefolkningen på dessa utsocknes gäster?

En liten inblick kan man få genom följande utdrag ur ett lätt kåseri, som hölls vid en julsammankomst i Arvika 1946. Skrivet och framfört av dåvarande revirförvaltaren hos Billerud, Wilhelm Törnblom, Charlottenberg.

Och tankarna fick sin inriktning. De kommo att gälla en del av livets vedermödor, men också en del om livets glädjeämnen under de år, som vi brukat kalla "de fem oroliga". Det är "förläggningarna" det är fråga om, gästningen av Kronans kavaljerer, som tusentals hem i Värmland fick känning av. Det blev många familjers, framför allt många husmödrars sätt att fullgöra sin andel av beredskapen. Jag tror vi kunna säga att den i stort sett gjordes beredvilligt.

För vår del började det med att en dag en stackars sömndrucken kapten – han hade inte sovit på tre nätter fick jag sedan veta – stegade in i vårt hem och stegade upp våra rum, rum efter rum: 4 1/2x5 m, 18 man, 5x5 m, 18 man o s v. I min kära hustrus enkla men dock gemak vågade jag fram med ett tveksamt och frågande: 18 man? "Jo, då", blev det vänliga och förhoppningsfulla svaret, "det går så bra, vi lägger halm på golvet". Och märk nu, stämningen, spänningen de dagarna, senare också förresten, var sådan, att man sade inte nej till någonting. Det blev nu dess bättre ingen halm på golvet; den gode kaptenen, som sedermera blev min gode vän, fann annat logi åt sitt kompani. För befälet blev dock vårt hem som hittat. Och för många fler sedan, sammanlagt väl hundratalet i omkring 25 omgångar.

Och händelserna blevo många och skiftande. Små roande episoder växla i minnet med stora och oroande upplevelser. Några exempel:

Om den nyss nämnde kaptenen, yttrade en av hans mannar, när han fick veta att befälet skulle bo hos oss: "Ge honom då den bästa säng ni har i huset. Det är den karlen värd". Och vad sägs om förtroendet mellan befäl och manskap, då några mannar från ett annat förband kommer till "vår" kapten och begär ett råd. De tänkte klå upp en furir: "vi *måste*, han är för dj-g. Hur tror kapten det går sén?" Det blev inte smörj för furiren den gången, men väl ett klokt och inte direkt ovänligt råd i all hemlighet, hur man bör behandla folk, ett råd, givet på det sätt, att det gav resultat.

Pannkakan måste jag väl tala om. Inte för att skryta. Men det *var* oförglömligt. Mannarna utgöt sig över, hur gott pannkaka var, men det smakade alltid mer. En dag for högfärden i min k hustru, eller om det var ädlare motiv – man företog sig den tiden de mest otroliga ting. Hur som helst, det beslöts, att vi skulle bjuda hela kompaniet, befäl och manskap, på pannkaka och alla skulle få sitt lystmäte. Det gräddades pannkaka den dagen i diverse spisar! Från arla morgonstund! Och det blev så "dä rack", som det heter på värmländska. "Jag skall icke trötta med siffror" brukar man säga, när man inte har något att säga. Jag talar bara om, att det gick åt 17 liter äppelmos som tilltugg. Och dagen efter kom lönen för mödan! Det kändes hedersamt för herrskapet att stå i grinden vid stora landsvägen och ta emot ett ideligt "tack-för-pannkakan,tack-för-pannkakan,tack-för pannkakan" från defilerande, avtågande, avskedstagande 13 kompaniet av Hälsingarne.

(Insänt av Hans Nedin, som året efter var chef för det 13 kulsprutekompaniet I 14, när det några månader låg i Holmedals socken i Värmland).

Om du vet att du är svår att få tag på.

Använd den här.

Vi säljer Mitsubishi Piccolo personsökaren som är lösningen för dig som har annat att göra än att passa telefonen hela dagarna.

Mitsubishi Piccolo gör att du var du än befinner dig vet vem som söker dig. Och du ringer själv upp vederbörande när det passar dig.

Har du en Mitsubishi Piccolo slipper du riskera att kunden väntar i onödan. Så kom in till oss så slipper du dessutom höra från folk som misslyckats med att nå dig.

Aukt. **MITSUBISHI** försäljning o service

BILRADIO-SPECIALISTEN

I GÄVLE AB

• Kryddstigen 5 **tel. 18 63 70** •

INDELT SOLDAT

Kring ett par böcker med anknytning till Hälsinge regemente.

På 1680-talet genomförde Karl XI en reorganisation av det svenska försvaret. Befälet försågs med fasta boställen som bostad och avlöning. De mer förmögna bönderna underhöll och utrustade ryttare mot att de i gengäld fick skattelindring. Huvuddelen av bondhemmanen i övrigt satte upp fotsoldater. Kustsocknarna fick svara för att flottan försågs med båtsmän. Hela denna organisation brukar något oegentligt kallas för **indelningsverket.**

Inom varje landskap uppsattes i princip ett infanteriregemente om drygt 1.300 man, befäl och soldater. Därtill kom som regel delar av något kavalleriregemente samt – i kustsocknarna – även ett antal båtsmän. I stort sett kan man säga att var tionde man mellan 18 och 50 år i länet var militärt engagerad, även om det i fredstid bara var ett deltidsyrke. Mellan möten och parader ingick militärerna som regel i bondesamhället.

Detta förhållande kom att skapa starka band mellan bygd och förband. Nästan varje socken hade sina officerare eller underofficerare, sina soldater, ryttare eller båtsmän, som bodde på boställen och torp eller i vissa delar av landet var inhysta i gårdarna. De flesta släkter torde också under århundradenas lopp ha haft någon eller flera militärer bland sina medlemmar.

Det är därför inte förvånansvärt att det finns ett levande intresse bland lokalhistoriskt inriktade forskare för det gamla indelningsverket. Några nyutkomna skrifter kan tjäna som exempel på detta.

Jan G Lundström har utgett "DEN INDELTE SOLDATEN – en presentation av soldatlivet förr" (Gävle 1988, 64 sidor). I den rikt illustrerade boken skildras hur indelningsverket infördes, hur ett regemente var organiserat och hur soldaten hade det i fred och krig. Soldattorp och torpsyner får sin särskilda behandling liksom soldaternas tillvaro från rekrytering till avdankning och i bästa fall pensionering med kyrkparader, fälttåg och arbetskommenderingar, mathållning och bestraffningar, uniformering och utrustning. Exemplen och bilderna är i många fall hämtade från Hälsinge regemente och dess område. Skildringen ger i stort en innehållsrik och mångsidig bild av den indelte soldatens villkor. En viss liten försiktighet rekommenderas dock vid användandet, då en del detaljfel råkat insmyga sig i texten, varav några tas upp nedan.

Volontärinrättningen sägs ha införts år 1805 och volontärerna utgjorde under senare tid en del av officerskåren. Det första påståendet torde förbrylla alla som finner mängder av volontärer under 1700-talet men även tidigare. En viss omorganisation av volontärsystemet skedde 1805. I det senare fallet kan författaren ha missletts av beteckningen officersvolontär = officersaspirant.

Grenadjärer sägs under senare tid vara soldater vid gardesregementen, vilket naturligtvis skulle ha smickrat Vaxholms och Karlskrona grenadjärregementen, som levde kvar långt in på 1900–talet, men som ej räknades till rangregementena.

Karl XII införde enligt boken vargeringsinrättningen. Vargeringskarlarna sägs ha varit en á två per socken. Karl XII tycks i själva verket ha varit tämli-

gen ointresserad av vargeringen, som snarare tillkom på rote- och rusthållarnas initiativ för att skapa en manskapskader, som kunde underlätta nyrekrytering i krigstid. De uppsattes antingen till samma antal som de ordinarie soldaterna eller en vargeringskarl för varannan soldat och kunde alltså vara betydligt fler än ett par i många socknar.

Soldatnamnen sägs ha tillkommit under 1700-talets första år men hade i själva verket då som regel redan varit i allmänt bruk under några årtionden.

Kavalleriet beskrivs ha anfallit i fyrsprång, sedan de avlossat sina pistoler på "50–75 meters stegs avstånd". Under Karl XI:s tid, då pistolerna fortfarande användes i anfallet, skedde detta som regel i "fullt trav". Först Karl XII:s ryttare synes ha börjat anfalla i fyrsprång, dock utan att då av praktiska skäl använda sina pistoler, vars högsta effektiva skottvidd bara uppgick till något tiotal meter.

Om Ljungström skildrar indelningsverket i stort tar *Olle Olsson-Brinck* endast upp ett kompani som underlag för sin skildring "JÄRVSÖ INDELTA KOMPANI OCH KRAMSTALÄGRET" (Järvsö 1988, 165 sidor). Samtliga kompanichefer och -adjutanter presenteras tillsammans med ett urval enskilda soldater och befäl. Bland andra ges en beskrivning av soldaten Tagg, som här berättas ha varit drygt sex alnar lång – alltså bara en tvärhand kortare än den bibliske jätten Goliat. Även om han bara var hälften så lång – sex fot – kan han nog ha varit reslig för sin tid.

Genom utdrag och uppgifter ur olika handlingar och skrifter om soldaterna och deras befäls liv i helg och söcken, i krig och fred, hemma och på kommenderingar av olika slag ger författaren en levande skildring av hur militärtillvaron i en bygd kunde gestalta sig i äldre tid.

Under finska kriget, 1809–10, sände Järvsö socken ut över hundra man i fält. När fred hade slutits beordrades rotebönderna att möta de hemvändande soldaterna och begav sig med tjugo hästskjutsar till Mohed. Men av alla Järvsösoldater återvände endast fyra, resten hade dukat under för umbäranden och sjukdomar. Bönderna fick i de flesta fall återvända med tomma kärror för att överlämna sorgebuden till de väntande familjerna. Så hårt kunde krigen drabba befolkningen i en bygd.

Det var ej bara i krig som soldaterna kommenderades ut. I fred drabbades de av långvariga arbetskommenderingar till olika delar av landet. Hälsingar deltog i dockarbetet i Karlskrona, stadsbyggnadsarbeten i Stockholm, fästningsbyggande vid Sveaborg, Fredriksskans och Karlsborg, arbeten på Göta, Södertälje, Hjälmare, Väddö och Åkers kanaler, vägarbeten och järnvägsbyggande. Dessa stora insatser, som den indelta armén deltog i, är väl mindre kända än de krigiska bedrifterna, men får sin välförtjänsta belystning i Olle Olsson-Brinks bok.

Ett misstag kan dock behöva rättas till. Det sägs att inga andra än adelsmän kunde bli officerare under karolinsk tid och att soldatsonen Johan Svart av Karl XII adlades von Schwartz, innan han kunde bli officer. Svart blev kompanichef men synes liksom en majoritet av sina officerskollegor aldrig ha adlats. Att Karl XII dyrkades av mången soldat berodde nog på andra orsaker, än att han var särskilt givmild med att dela ut adelsskap.

De två böckerna skildrar var och en på sitt sätt sambandet bygd och militär under äldre tid och kan ge en mer levande bakgrund till de ofta summariska och kruttorra uppgifter om olika soldater, som en forskare i vanliga fall stöter på i rullor och kyrkböcker. De ger också ett perspektiv på de nuvarande förbandens långa anknytning till sina rekryteringsområden – en tillbakablick som kan vara av särskilt intresse i dessa dagar, då regementsindragningar diskuteras inom skilda delar av landet.

L O BERG
Landsarkivarie, Uppsala

❑ SÄLLSKAPSRESOR
❑ BÅTRESOR
❑ HANDIKAPPRESOR
❑ SKOLRESOR
Vi tillhandahåller ett brett program över hela världen

026-12 00 00

Valbo Resetjänst AB
Valbovägen 181, 818 00 VALBO

Mälarskog
Skogsinspektor Stig Johansson
Fack 5
815 01 Tierp
Telefon 0293-122 66

Svenska Röda Korset

arbetar för
Utbildning till totalförsvarets sjukvård.
Undsättning vid katastrofer.
Hjälp åt åldringar, handikappade barn och vuxna.

Gå med i Röda Korset!
Medlemsavgift 75:-

SVENSKA RÖDA KORSETS
GÄVLEBORGSDISTRIKT
Distriktsexp.: Box 141
Norra Skeppargatan 6 B
801 06 GÄVLE
Telefon: 026 - 10 50 35
Postgiro 353 68-0
Bankgiro 370-5563

COPY CONSULT

- KOPIERING **Panasonic** *mita* **Canon**
- DATORER, DATATILLBEHÖR
- PLOCKMATIC POST-, DATA- o. EFTERBEHANDLING
- SKRIV- o. RÄKNEMASKINER
- KONFERENS- och KONTORSMÖBLER

FÖRSÄLJNING OCH SERVICEKONTOR

GÄVLE	**BOLLNÄS**	**UPPSALA**
Kryddstigen 8	Industrigatan 14	Björkgatan 4
026-10 52 90	**0278-103 30**	**018-13 94 35**

FORMER FÖR UTTAGNING ELLER REKRYTERING AV SOLDATER TILL SVERIGES FÖRSVAR

Formerna för uttagning eller rekrytering av soldater till vårt försvar har varierat en hel del under tidernas lopp. För de flesta är dagens förhållanden ganska väl kända. Motsvarande från äldre tider är kanske något dunklare. Denna bakgrundsteckning kan förhoppningsvis ge någon belysning av dessa förhållanden.

URSPRUNGLIGA FORMER FÖR UTTAGNING AV SOLDATER

I det ursprungliga samhället gick familjens eller byns manliga medlemmar man ur huse för att försvara de sina eller byn vid annalkande fara. Att vid ofärd "uppbåda" den manliga befolkningen var därför länge en vanlig form för att skydda samhället. Senare kom formen att användas för att förstärka det egentliga försvaret eller att ingripa i särskilt hotande situationer. I de flesta samhällsformer har också alltid förelegat en plikt att på kungens eller ledarens kallelse gå ut och försvara uppnådda fördelar eller områden.

Under forntiden var "ätten och familjen" det allt avgörande inom de lokala områdena. Uppdelning i stormän (vikingahövdingar), andra fria såsom bönder, jägare och andra samt ofria var tidigt mycket skarpa. Den ofrie måste inte endast bli frigiven utan också upptagen i sin ätt för att bli accepterad.

Kungarnas makt var begränsad. De lokala områdena levde sitt eget liv. Tinget, där fria män samlades för att besluta om gemensamma ärenden samt att döma brottslingar till böter eller till fredlöshet, var väsentligt. Landskapet med sina regler och lagsaga under den främste personen i området "lagmannen" hade sin stora betydelse. Ur dessa regler kom senare "landskapslagarna". Plikten till kungen om att tillhandahålla krigsmän vid krigsfara eller inför erövringståg var i stort det, som förenade kungen och landskapen. Han hade dessutom gästrätt hos de fria bönderna, när så erfordrades. Enligt Uppsala öd skulle också finnas ett antal gårdar eller gods till hans förfogande. Något särskilt kungaslott eller motsvarande fanns inte. Kungen erhöll även viss del i utdömda böter.

Plikten att tillhandahålla en flotta och fartyg med krigsmän hade beteckningen "leidhang eller ledung" respektive "skeppsvisten" – för provianten. Den innebar att en ledungsflotta bestående av ett antal skepps- eller snäckolag skulle ställas till hans förfogande när så krävdes. I denna skulle ingå ett bemannat skepp samt den vapenutrustning och andra förnödenheter, som erfordrades. Skeppen bemannades som regel av samma ätt eller familj inom det lokala område, där de sattes upp. Belöningen för deltagarna utgick som del i byte eller tillbytta varor, för de främsta i tagna eller erhållna mynt. Sådana var viktiga att få och kunna nyttja.

Angivna förhållanden framgår till en del av minnestexter på runstenar från denna tid. En par sådana finns även i våra trakter. Den ena beskriver händel-

ser för vårt landskaps ledungsflotta under ett uppdrag till Tavastland i Finland och återfinns på den så kallade "Sörbystenen". Denna sattes upp i den tidigare byn, Söderby, i Valbo socken och belägen söder Gävle slott, numera inom Gävle i trakten av Polhemsskolan och ner mot Hemsta. Stenen restes någon gång mellan år 1040–1060 av vikingen Bruse. En kopia återfinns på den ursprungliga platsen i den lilla parken mellan f d Gävle Porslinsfabrik och BP-macken vid Södra Kungsgatan. Originalet bröts sönder någon gång på 1800–talet, varefter den ena halvan försvann. Den kvarvarande återfinns sedan 1895 i Heliga Trefaldighets kyrka. En avritning gjordes emellertid på 1600–talet, varför en kopia kunde ristas och sättas upp.

Texten lyder:

"Bruse lät resa denna sten efter Egil, sin broder. Och han vart död i Tavastland, då Bruse förde landskapet ledung efter sin broder. Han for med Fröger. Gud hjälpe hans själ och Guds moder. Sven och Åsmund ristade".

Den andra stenen är den så kallade "Järvstastenen" i Järvsta by söder Hemlingby. Även denna är ristad av bl a Åsmund och beskriver hur "Tjudger, Gud-Leif och Karl, alla dessa bröder läto resa stenen till minne av sin fader, Tjudmund". Även denna sten är rest ungefär vid samma tid som den föregående.

Den tidigare Hemlingbyvägen fick för övrigt namnet "Ledungsvägen" för några år sedan.

Mot slutet av vikingatiden eller forntiden kom vårt land att förenas i större utsträckning än tidigare. Det anses styrkt att Erik Segersäll var gemensam kung över både Svealand (inklusive Hälsingland, som Norrland då betecknades som) och Götaland 970–995. Från Olof Skötkonung anses det i varje fall vara styrkt. Det dröjde dock, innan landet blev en enhetsstat. Ledungståg förekom dessutom så sent som 1293 och 1299 mot Finland under Tyrgils Knutsson. Det tidigare systemet gällde ännu länge, trots övergång till en annan tidsperiod. Beteckningen ledung återfanns senare i bl a Hälsingelagen från 1320-talet på en skatt, "ledungslama", till kungen, sannolikt på den då gällande stående skatten.

FÖRHÅLLANDEN UNDER MEDELTIDEN 1060–1521.

Medeltiden innebar efterhand betydande förändringar av samhällsstrukturen. Det gamla ättesamhället löstes upp, bl a under inverkan av kristendomens utbredning samt befolkningstillväxten m m. Dock förekom perioder med minskning, i första hand vid mitten av 1300-talet i samband med digerdödens härjningar. Även färre vikingafärder samt bättre livsmedelsförsörjning, med t ex odling av grönsaker, gjorde också att dödligheten blev lägre. Befolkningsökningen kom därför att bli betydande, eller mer än en tredubbling, under tidsperioden. Nya områden för uppodling och bosättning söktes.

Byar och städer anlades. Byn och dess innevånare samt byalaget kom också att få allt större betydelse. Landskapslagarna med dess bestämmelser reglerade förhållandena noga, bl a beträffande fördelningen av jorden på innevånarna. Jorden sköttes i sambruk.

Vid övergången mellan de båda tidsperioderna minskade handeln med utnyttjande av mynt samt slagningen av mynt i Sverige. Isoleringen blev större. Efterhand under 1100-talet skedde dock en ändring under inflytande av de nordtyska handelsstäderna, Lübeck m fl samt senare Hansan. Import av salt från saltgruvan vid Lüneburg var mycket väsentlig för förvaring av köttvaror, fisk m m. De viktigaste exportvarorna var smör samt hudar och skinn samt något senare järn- och kopparvaror. Kultur och konst utvecklades under kyrkans inflytande. Ståndssamhället utvecklades efterhand.

Politiskt riktades strävandena fortfarande österut mot Finland och området söder Finska viken. Finland kristnades och blev en del av Sverige. Åland hade så varit alltsedan 500-talet. Långvariga krig förekom mot det tidigare svenska området Novgorod. Fred slöts först 1323 i Nöteborg. Viborg med flera fästningar byggdes i Finland. Strider mot stormogulen i Moskva om Novgorod vidtog också senare, liksom om Estland. Om det senare området och andra delar i Baltikum var både Danmark och de tyska ordensstaterna också inblandade.

Formerna för hur behovet av soldater (krigsmän) till landets försvar skulle tillgodoses under perioden förändrades inte i egentlig mening förrän ett system med stående skatter började gälla under 1200-talet. Dessutom påverkades detta också av reglerna för tillkomsten av det "världsliga frälset" samt kanske särskilt den under en stor del av perioden gällande styrelseformen, "feodalväsendet".

Kristendomen och den katolska kyrkan fick stort inflytande, inte minst genom biskoparna och ärkebiskopen, den senare nu med säte i Uppsala. Kyrkan erhöll självständighet samt skattefrihet enligt ett brev av år 1200 för sina efterhand stora egendomar. Magnus Ladulås stora kyrkliga privilegieurkund av 1281 bekräftade denna frihet. Det "andliga frälset" var bildat. Kyrkan åstadkom emellertid också en hel del, såsom byggande av Uppsala domkyrka med start under 1270-talet samt andra motsvarande byggnationer tidigare, visserligen tidvis med hjälp av franska och andra byggmästare. Svenskarna lärde sig därigenom att slå tegel samt att bygga stenhus, särskilt påtagligt på Gotland. Undervisningsväsendet utvecklades också av kyrkan. Uppsala domkyrka kom dock inte att invigas förrän 1435, men kungakröning skedde där redan 1276. Medeltiden var inte så eftersatt som vi ofta tror.

Ättlingarna efter vikingahövdingarna strävade liksom kyrkan efter förmåner. Motsvarande som kyrkans fastställdes även enligt Alsnö stadga 1280. Adeln fick då skattefrihet för sina egendomar, frälsegårdarna, mot "rusttjänst", d v s att tillhandahålla krigsmän till kungen enligt egendomens skat-

tekraft. Det "världsliga frälset" var bildat. Senare tillkom "bergsfrälset" för bergsbrukets egendomar, först för Stora Kopparbergs gruvor och bruk samt Silvbergs- och Norbergs bruk, senare även andra. Detta frälse var dessutom befriat från rusttjänst.

Behovet av krigsmän tillgodosågs delvis genom dessa system. Men de var inte tillräckliga. Genom naturahushållningen kom skatterna att utgå i form av jordbruksvaror såsom smör, oxar samt hudar och skinn, senare även koppar och järn m m. Statens tjänstemän kunde dessutom som regel endast avlönas genom att få disponera kronogods eller kronohemman, även militära chefer. Det var rationellare att ta in och avyttra dessa skatter inom mindre områden, s k "län", än genom central nivå. Kungen hade inte heller kapacitet att försörja ett stort antal krigsmän. Därför överlät han skötsel och ledning av dessa län till en "länsherre", som regel ur högadeln, att enväldigt styra, mot att denne vid krig eller krigsfara tillhandahöll ryttarskaror till kungen.

Dessutom fick länsherren avge trohetslöfte. Kungen avhände sig emellertid betydande skatteinkomster från kronogods och kronohemman. I Sverige erhöll inte heller andra länsherrar än de s k "Hövitsmännen" den dömande rätten över sina innevånare. Kungen skulle dock ha del av böterna. Som hövitsmän utnämndes som regel endast kungens bröder eller söner. Fasta borgar byggdes också nu upp i länen för dessa fogdar. Systemet kom för de fria bönderna, skattebönderna, samt senare också borgerskapet i städerna och bergsmännen att innebära skiftande och orättvisa pålagor av skatter beroende på fogdens krav och åtgärder. De kom även att lida under fogdarnas våldsgästning med sina följen. Den inhemska adeln ansågs som riktiga plågoandar. Än värre blev dessa förhållanden senare, när utländska fogdar mot slutet av medeltiden tillsattes av de tyskättade och danska kungarna. Till slut gjorde allmogen uppror 1434 och avsade dåvarande kungen, Erik av Pommern, troheten under ledning av Engelbrekt Engelbrektsson. Även adeln deltog till slut efter stor tvekan. Sveriges första riksdag sammanträdde därefter i Arboga 1435. Ytterligare uppror erfordrades dock senare. Missnöjet riktades i första hand mot det ekonomiska förtrycket i form av skatter, myntförsämring, kriget mot Hansan och den för bergsmän och allmoge kännbara handelsblockaden. Från adeln försökte kungen att dra in inkomster från slottslänen.

Systemet innebar också omfattande stridigheter mellan länsherrarna samt mellan dessa och kungen. De hade ju tillgång till betydande truppenheter samt undvek inte heller att använda dessa för eget ändamål, dessutom ofta i maskopi med t ex danska kungar samt även de tyska handelsstäderna och Hansan. De senare fick tidigt inflytande över handeln via sitt Gotlandsfarargille i Visby samt behärskande av handelsstäder och platser som Kalmar, Söderköping, Lödöse, Stockholm och andra. Även inom bergsbruket var tyskar de ledande. Engelbrekt hade sådan härstamning. Men inte enbart stormännen stred med varandra, utan kanske särskilt bröder inom kungaätterna för att få

förmåner samt att kunna nå kungamakten. Håtunaleken samt fortsättningen i Nyköpings gästabud är de främsta bevisen på dessa förhållanden.

Andra nordiska regenter blandade sig också i övriga staters förhållanden och utveckling, trots att de alla var nära befryndade med varandra efter tidiga ingiften. Särskilt Sverige och Danmark med sina kungahus låg i ständig kamp om hegemonien och makten. Till detta bidrog inte minst kampen om Skånelandskapen, Gotland och handelsinflytandet samt Halland och Jämtland m m. Lösningen på dessa problem kom också först år 1645. I vårt land blev stridigheterna särskilt påtagliga, när Albrekt av Mecklenburg utsåg utländska länsfogdar i alla län, trots löfte att följa den svenska lagen.

Efter Nordiska unionens bildande 1389 och med Margareta av Danmark som regent gjordes försök att bryta länsherrarnas makt. Ändå hade de inte arvsrätt till sina län i Sverige. Stormän som Bo Jonsson Grip fanns dock och vilken avlidit strax före unionens bildande. Han hade varit den främste i kungens råd, lagman i både Östergötland och Finland. Det senare styrde han i stort enväldigt på 1370-talet. Dessutom var han häradshövding i flera härad samt länsherre i tio län. På sina stora och skattefria frälsegårdar byggde han flera borgar, bl a Gripsholms slott vid Mariefred. Han hade betydligt större makt än kungen. Han hade också medverkat till att Albrekt blev vald till kung. Hans län fördelades efter hans död. Margareta försåg sig med några av slottslänen, de främsta. Unionstiden blev för övrigt kanske den mest oroliga under hela medeltiden genom det utländska inflytandet samt de redan berörda stridigheterna med Hansan.

Kristian I och II förstärkte hatet mot utlänningar senare, vilket slutade med Gustaf Eriksson Wasas uppbåd av allmogen och att de kördes ut ur riket 1521.

Feodalväsendet pressades tillbaka under senare delen av medeltiden men bröts inte förrän genom Gustaf Wasa. Tillskottet av soldater blev också skiftande genom att länsherrarna missbrukade systemet till egen förmån. När det gällde måste uppbåd tillgripas för att hävda landets frihet och rätt.

Om tidsperioden trots allt var orolig präglades den även av en humanisering av samhällssystemet i flera avseenden. Kristendomen hade sitt klara inflytande. Birger Jarls införande av de stående skatterna omkring 1250 är nämnda. Hans fridslagar vid samma tid om hemfrid, tingsfrid och kyrkofrid var mycket viktiga. De grundades på kungens ed vid kungavalet om dessa förhållanden för sin uppgift som kung. Lagen om systers halva arvsrätt mot broders är möjligen inte hans verk. Den gällde emellertid till 1845. Magnus Erikssons stora "landslag" tillkom under dennes regenttid 1319–1364 och ersatte alla landskapslagar. Han upphävde även träldomen under sin Eriksgata 1335. Stockholm fick en stadslag 1349, kopierad av de flesta städer senare. År 1319 fick representanter för bönderna delta för första gången i ett kungaval. Samtidigt försäkrade adelns och biskoparnas representanter att extra

skatter inte skulle tas ut från dem utan deras hörande. Sina egna privilegier bekräftades förstås också samtidigt i det vid tillfället utgivna brevet, kallat landets första konstitution. Något kontinuerligt deltagande för bönderna i kungavalen blev det emellertid inte. Till ett riksmöte 1359 i Kalmar kallades för första gången representanter för alla de fyra ståndens jordeägare. Landet var ju också ett "valrike", även om vissa avsteg gjordes. Kungen fick dessutom avlägga ed om att följa lagen, bl a att endast svenska män fick utses till riksråd samt att vara länsherrar. Som framgått följdes inte reglerna alltid.

Hur personalen i detalj rekryterades eller togs ut till de ryttarskaror och andra, som skulle tillhandahållas kungen, är svåra att återfinna i historieböckerna. Länsherrarna disponerade frälsegårdarnas krigsmän enligt rusttjänstbestämmelserna. Dessa kunde vara både anställda samt arrendebönder under adelsgårdarna, sannolikt även särskilt uttagna. Motsvarande förekom nog från de kronogods och gårdar, som fogden fått förlänade till sig eller hade anställt för de skatteinkomster han disponerade därifrån. Att anställa krigsmän för skatteintäkterna från de fria bönderna var ytterligare en möjlighet.

Sverige hade vid skiftet mellan medeltiden och nyare tid ännu ingen flotta. Både Kristian I och II seglade ju till Stockholm med en flotta. Hur dessa såg ut och var beväpnade framgår inte. Fartyg av "koggtyp" hade länge nyttjats av de tyska handelsstäderna och Hansan. Galärer eller galeaser nyttjades även i vårt land. Dessa drevs dock främst genom att ros, visserligen med vissa hjälpsegel. Om de var beväpnade på annat sätt än med någon form av stenslungor är okänt. Betydande truppenheter fraktades dock över Östersjön till Baltiska staterna och Finland under aktuell tid. Någon egentlig flotta var det knappast. Först Gustaf Wasa organiserade en sådan.

REKRYTERINGSFORMER TILL SVERIGES FÖRSVAR FRÅN GUSTAF WASAS TID TILL 1682

När Sverige under Gustaf Wasa slutligen blev en enhets- eller riksstat krävdes även ett försvar, som kunde skydda landet. Nu infördes organisationen "Fänika" för fotfolket. Fänikan omfattade cirka 500 man. De mest bekanta norrlandsfänikorna var Mats Törnes samt Jöns Mörks fänikor. Att erhålla soldater genom uppbåd var knappast längre användbart annat än som en form att förstärka i nödlägen. Självbestämmandetanken har också alltid varit stark bland Sveriges befolkning, kanske särskilt bland allmogen. Någon allmän plikt att ge sig ut i krig ville de inte veta av, särskilt inte utanför riket. Att delta i krig skulle vara ett *frivilligt* åtagande. Värvningssystemet fortsatte dock att användas. Detta var emellertid kostsamt och landets ekonomi dålig. Visserligen drogs kyrkans (den katolskas) tillgångar in till kronan. En pliktsform erfordrades för att få tillräckligt med soldater till förbanden. Pliktsformer var inte heller något helt nytt.

Anskaffnings- eller rekryteringsformen *"utskrivning"* tillkom nu och ut-

nyttjades därefter under Wasaättens regenttid. Behoven blev också allt större. Finland hörde ju till Sverige. Strider förekom ofta mot Ryssland, särskilt i Karelen. Danskarna försökte också hämnas på Sverige. Hansan strävade efter att ekonomiskt behärska landet. Ordensstaterna i Baltikum var i upplösning och gav sig under eller erövrades av Gustaf Wasas söner, vilket åter ledde till nya konfliktsområden med ryssarna. Arvsstriden mot Sigismund i Polen tillkom samtidigt som våra regenter fortsatte stormaktssträvandena. Som en del i de senare ingick religionsstriderna mot katolikerna i Tyskland under 30-åriga kriget 1618–1648, främst under Gustaf II Adolfs regenttid.

"Utskrivning" var en anskaffningsform, som beslutades av riksdagen. Den skulle även medge varje ny sådan. Denna regel följdes också. Tillstånd kunde dock ges för ett större antal soldater, än vad som erfordrades för ett visst år, d v s för ett visst antal per år i några år. Den innebar att ur en "rote" av så kallade krono- eller skattehemman skulle en man utskrivas som soldat. I första hand valdes frivilliga, arbetslösa eller andra icke bundna till verksamhet vid gårdarna. Sätesgårdarna samt hemman i anslutning till dessa undantogs från början från rotering. Detta ändrades 1629. "Roten" omfattade inledningsvis tio hemman, tjugo för adelsgårdarna. Detta gav dock ganska snart för få soldater, varför övergång till utskrivning av *"en av tio"* bland den manliga befolkningen i åldern 15–50 år skedde. Bönderna själva jämte två till tre ytterligare på gårdarna var undantagna mot att de ansvarade för att hysa och försörja befäl och soldater under den tid de icke deltog i krig eller på annat sätt var verksamma vid sina förband. Den bördan var mycket tung. De högre cheferna kunde tilldelas så kallade militärhemman och på så sätt få sin försörjning. Befolkningen i landet var ringa denna tid, inte minst i våra landskap. Enligt en mantalslängd från 1602 fanns det i Arbrå socken 87 personer bland den manliga befolkningen i angivna åldrar. Av dessa utskrevs 8 stycken. Utskrivningen gick noggrant tillväga. Tolv edsvurna män skulle med sin namnteckning eller sitt bomärke intyga riktigheten av förrättningen (skriva kunde som regel ingen).

Landets socknar och städer delades också för olika uppgifter. Kustsocknar och kuststäder samt socknar efter vissa större älvdalar, exempelvis efter Ångermanälvens dalgång så långt upp som norr om Sollefteå, svarade för båtsmän till flottans bemanning.

Inlandssocknarna svarade i systemet för att förse lantförsvaret med soldater. Befolkningstätheten var fortfarande också högre i kustsocknarna, eftersom uppodlingen inte kommit så långt i inlandet. Redan Gustaf Wasa lockade de med befrielse från uttagning av soldater från nyuppodlade hemman för att få igång denna.

Senare uppmuntrade Karl IX finsk inflyttning i början av 1600-talet, efter "klubbupproret 1596–1597". Lapparnas försök till förflyttning ner mot våra landskap motarbetades däremot.

Som nämnts erfordrades en utökning av Sveriges försvar. Denna fortsatte

efter hand, påtagligt under Karl IX men särskilt under hans son, Gustaf II Adolfs tid. Enligt en plan från 1617 skulle i Sverige och Finland sättas upp 6 landsregementen om 12 kompanier vardera. Ett av dessa regementen skulle sättas upp i Norrland. Namnet fänika ändrades 1613 till kompani. 1623 skedde en utökning till 24 kompanier per regemente. I varje sådant regemente ingick 3 fältregementen om 8 kompanier vardera. Landsregementet var endast en administrativ organisation, närmast för ett rekryteringsområde. I det norrländska regementet sattes ett fältregemente upp i Gästrikland–Hälsingland respektive Medelpad–Ångermanland. De fick från början namn efter regementscheferna. Det var nu våra landskapsregementen erhöll sin slutgiltiga anknytning.

Vårt regemente räknar ju 1624 som sitt ursprungsår. Anknytningen till landskapen Gästrikland och Hälsingland fanns i huvudsak tidigare. Organisationen med landskapsregementen fastställdes därefter i regeringsformen av 1634. Någon fastställd övnings- eller förläggningsplats fanns fortfarande inte.

Befolkningen var ringa i Sverige ännu mot slutet av 1600–talet. Viss ökning skedde väl efterhand, i Norrland dock långsamt.

Förlusterna under krigen var också stora, särskilt genom sjukdomar på grund av dålig förplägnad, dåligt skydd under förläggning och i stort obefintlig sjukvård. Epidemier var dessutom vanliga. Detta ledde till nya behov av utskrivningar för att ersätta förlorade soldater, vilket jämte ansvaret att försörja hemmavarande soldater innebar en stor belastning på bondeståndet. De ville ha ändring för att kunna veta hur stort deras ansvar skulle vara. Dalaallmogen var först med kravet att endast ett bestämt antal soldater (knektar) skulle behöva sättas upp för deras regemente.

Redan 1617 skrevs därför ett kontrakt mellan Gustaf II Adolf och dalaallmogen att mot undslippande av utskrivningar, så skulle de "uppsätta och hålla ett fulltaligt regemente om 1.400 man". Riksrådet och amiralen Klas Fleming försökte, inspirerad av dalkarlarnas exempel, att genomföra motsvarande för båtsmanhållet. Detta lyckades han med 1634, varefter kustsocknarna och kuststäderna skulle hålla ett bestämt antal båtsmän för flottans bemanning. Grunden var nu lagd för ett nytt system. Gästrikar och hälsingar försökte också genomföra detta. Allmogen gjorde framställan till konung och riksdag redan 1652 i ärendet. De fick en kunglig resolution om att få skriva kontrakt med konungen samma år. Något sådant tillkom dock inte trots nya resolutioner 1675 och 1680. Allmogen var nu förbittrad och upprorsstämning rådde. 1680 gav riksdagen tillstånd till tre utskrivningar under de närmaste åren, efter det att förlusterna i kriget mot danskarna 1676–1678 i Skåne, varit så stora som 70.000 man. Samtidigt visste bönderna att det andra (nya) systemet användes i Dalarna samt i våra kustsocknar. Även där fick man förstås skaffa nya knektar (båtsmän) till rotarna.

Den nytillsatte viceguvenören, överste Ulf Sparre, i Västernorrlands län

(som nuvarande Gävleborgs, Västernorrlands och Jämtlands län då ännu hette med länsresidens i Gävle slott) tryckte på hos kungen för att få övergå till det nya systemet för knekthållning. Orsakerna till fördröjningen var att gästrike- och hälsingeallmogen inte var riktigt överens om vissa villkor samt att de ville gå med på endast ett färre antal soldater vid regementet än de 1.200 konungen ville ha. Adeln var även rädd att förlora en del gamla rättigheter och motarbetade införandet. Inom våra landskap fanns dock få frälsegårdar. När utskrivningarna skulle börja i Hedesunda den 5 maj 1681 för gästrikesocknarna vägrade allmogen att gå med på dessa. De krävde övergång till det ständiga knektehållet. Tillståndet i socknarna var också bedrövligt. I Hedesunda saknades t ex manlig befolkning på 23 gårdar. När förrättaren, häradshövding Samuel Forsell, med sina nämndemän inte kunde tillgodose detta, krävde de att få sända en deputation till konungen, Karl XI.

Det blev inte heller någon utskrivning. Samma resultat blev det i Hälsingland. Allmogen där ville dessutom att utskrivningen av knektar också skulle ske i kustsocknarna. Dessa slapp nämligen nu nya båtsmans utskrivningar inom en del rotar, mot att de betalade en särskild skatt för dessa. Denna använde statsmakterna som bidrag till att bygga den nya örlogshamnen i Karlskrona. Viceguvernören Ulf Sparre samt guvernör Sperling arbetade hårt för att få en överenskommelse med de moderataste bland allmogen för att kunna genomföra årets utskrivningar. Samtidigt drev de frågan att få ett kungligt beslut för det ständiga Knektehållet.

Utskrivningarna kunde senare under 1681 genomföras med gott resultat i våra landskap. Betydligt sämre gick det i vissa andra.

"DET STÄNDIGA KNEKTHÅLLET" ELLER "INDELNINGSVERKET", INFÖRANDE OCH INNEBÖRD

Som framgått var det många turer mellan allmogen och myndigheterna, innan det för Gästrikland och Hälsingland blev klart att införa det nya sättet för tillhandahållande av knektar till regementet. Genombrottet, för att ett kontrakt mellan konung Karl XI och allmogen skulle kunna skrivas, kom i början av 1682. Guvenör Sperling fick efter en föredragning resolution och fullmakt den 1 febr att slutföra underhandlingarna.

En översikt från 1680-talet visar hur ringa befolkningen var i våra landskap denna tid. Gävle hade 917 innevånare, Söderhamn 505 samt Gästrikland totalt 4.917. Södra Hälsinglands kontrakt hade 5.301 och norra Hälsinglands kontrakt 5.406 eller sammanlagt 15.631 personer. (I dag är det 290.000 personer). Bland dessa skulle 1.200 knektar till Hälsinge regemente och upp emot 200 båtsmän tas ut. Dessutom skulle de bära en stor del av det ekonomiska ansvaret för dem. Enligt Sperlings beräkningar skulle en rote för en knekt bestå av 1,5 hemman mot fem för båtsmanshållet. För de senare ingick emellertid att direkt vid krig tillhandahålla en extra båtsman jämte ytterligare en del åtaganden.

Order om utskrivningarna under 1682 utgick i början av året från guvernören. Samtidigt orienterade han om att det ständiga knektehållet nu kunde genomföras, om de godtog 1.200 soldater och kunde komma överens om övriga villkor. Guvernören och allmogen kom ganska snart överens om roteringen för utskrivningarna. Slutförhandlingarna om knektehållet genomfördes också snabbt. Allmogen godtog det begärda antalet knektar, trots att det innebar en rote om 1,5 hemman. De fick då visst anstånd inledningsvis för återbesättande av knektar vid rotarna, när förluster uppstod. Dessutom skulle en understödsförening, en "uddemanskassa", få bildas i varje socken för att bistå de rotar, som fick särskilt stor belastning. Förhandlingarna om och åtgärder för införandet fortsatte. Konungen var mycket angelägen att de blev slutförda före årets riksdag. Dels ökade krigsrisken igen, dels förberedde han en proposition till riksdagen för införande av det ständiga knektehållet i hela landet. Därvid ville han ha införandet vid Hälsinge regemente som ett pilotprojekt, vilket kunde bevisa lämpligheten av systemet.

Anskaffning av boställen för regementschefen samt övrigt befäl vid regements- och kompanistaber satte nu igång. Dessutom skulle kompaniområden m m ses över. De tidigare militärhemmanen var dock få, ca 30, och räckte därför inte som boställen till officerare och underofficerare, knappt till den första kategorin. Till översteboställe inköpte kronan gården Ede strax väster om Florsjön av prästen Johan Skalin i Mo socken. Den ofta använda samlingsplatsen för regementet låg ju intill och dessutom mitt i regementsområdet. Överstelöjtnanten hade redan sitt boställe, Åbyn, i Hamrånge. Majoren fick sitt boställe på Rolfsta i Forsa socken. Övriga inom regementsstaben fördelades på boställen så långt de räckte. Kompanichefer och övriga officerare inom kompanierna tilldelades efterhand boställen inom sina kompaniområden. Vissa officerare, både inom regementsstab och kompanier, som icke erhöll boställen, fick sin försörjning genom avgifter från så kallade fribönder inom respektive områden. De erhöll även senare ränta från en särskild fond, varför deras försörjning blev ganska god. Underofficerare och trumslagare fick bönderna däremot försörja tills vidare. 1683 beslöts att de skulle få ersättning genom kungliga (statliga) medel. Deras försörjning var dock ett stort problem även därefter. Någon ytterligare anskaffning av boställen åt befäl blev det knappast senare. Nytt översteboställe tilldelades dock regementschefen redan 1683 genom kammarkollegiet, sedan en tidigare regementschef, Anders Arenfelt, skrivit på en borgensförbindelse vid köp av gården Mårdnäs i Segersta socken och kollegiet tagit denna i pant av hans döttrar. Som sådant fungerade det till 1786, då dåvarande regementschefen fick tillstånd att bo på annat håll. Det arrenderades därefter ut till annan brukare.

Generalmönstring av regementet bestämdes att genomföras 7–9 augusti 1682 i Mohed. Vid denna skulle organisationen vid regementet liksom mönstringslängder granskas. Utrustning m m inspekterades genom en särskild

kommission ledd av Johan Hoghusen. Man mönstrade därvid först alla nyinskrivna knektar och därefter de äldre. De alltför gamla och odugliga skulle enligt anvisningarna ges avsked, varför det i slutskedet blev svårt att uppfylla kravet 1.200 knektar, trots ett från början betydande överskott. Under denna procedur granskades varje man noga och jämfördes mot mönstringslängderna. Både musköter och pikar hade t ex under våren tillförts från gevärsfaktoriet i Söderhamn. Dessa befanns vara av god beskaffenhet. Den tredje dagen skedde sammanträde med allmogens fullmäktige. Guvernör Sperling läste upp kontraktet om knektehållet vid regementet grundat på vad de tidigare överenskommit. Innebörden förklarades och när alla fått detta belyst skedde undertecknande och sigillering. Två exemplar av kontraktet finns bevarade. Det osigillerade är undertecknat, förutom av Sperling, av länsmannen samt två män från varje socken.

Guvernören rapporterade nu omgående till konungen att det ständiga knektehållet var genomfört vid Hälsinge regemente, först av alla fotregementen närmast efter Dalregementet. Den kungliga konfirmationen kom sedan den 9 september. Renskrivna mönstringslängder skulle emellertid också sändas in till konungen före riksdagens öppnande den 2 oktober. Det var bråttom att få allt avslutat. Många detaljer kvarstod dock att klara av, bl a justeringar i roteindelningarna samt en del ändringar i gränsdragningarna mellan kompanierna. Man gick varsamt och noga tillväga. Socknarna skulle så långt möjligt hållas ihop. Vägen till kompanisamlingsplatsen skulle inte vara för lång, helst inte över 3 mil. Kompanierna erhöll beteckning som överstelöjtnantens livkompani, majorens kompani eller fick namn efter sina kompanichefer. Kompanicheferna hade nämligen hög status, samma som en hovrättsassesor, och många blev adlade. De flesta tog dock inte inträde på adelshuset. Detta var belagt med en särskild avgift. Senare fick kompanierna namn efter huvudsocknen inom kompaniområdet. Detta anbefalldes 1691 av konungen men hade nyttjats även under det tidigare systemet.

Vad innebar nu kontraktet om det ständiga knektehållet vid Häsinge regemente och vilka var skillnaderna till det allmänt införda enligt riksdagens beslut 1682. Mycket hade naturligtvis utformats efter det tidigare utskrivningssystemet. Huvudlegan, d v s värvningspenningen, soldaten fick vid sin anställning förbjöds. Tidigare hade många rymt sedan de fått dessa pengar. I stället skulle de få 40 daler kopparmynt i årslön samt kosthåll och en omgång kläder varje år. Huvudlegan var tänkt som en bosättningspenning för soldaten. Bildande av familj var en säkerhet mot att han ej rymde. Det var alltid svårt att få fram kontanta medel. Någon form av huvudlega visade sig trots allt vara nödvändig för att få dugliga knektar. Den 17 januari 1687 bestämdes allmänt att den skulle utgöra 100 daler kmt. Dessutom utgick årslön som tidigare att utbetalas med hälften vid midsommar och hälften vid mickelsmäss. Kosthållet skulle utgå, såsom i provinsen var vanligt, med två tunnor spann-

mål och två lispund (lispund=8,5 kg) goda matvaror. Vidare skulle knekten få en vaddmalsklädning med skjört, strumpor och ett par skor – "den s k släpmunderingen", som kunde användas i det dagliga arbetet, till skillnad mot "livmunderingen" som användes vid möten och i krig. I gengäld skulle soldaten göra dagligt arbete för rotebönderna, när han inte var upptagen av möten och motsvarande. Vid regementsmötena skulle roten tillhandahålla kost eller ersättning för detta. Tio rotar skulle också förena sig och transportera matsäckarna till mötesplatsen med hästskjuts.

Tillhandahållande av soldattorp ingick inte i kontraktsåtagandena vid regementet, liksom inte heller vid Dalregementet och övriga landskap, vilka åtog sig ständig knekthållning enligt formen vid vårt regemente. Motsvarande gällde för båtsmanshållet inom dåvarande Västernorrlands län. Enligt riksdagsbeslutet skulle däremot soldattorp tillhandahållas knektarna inom övriga områden.

Relativt tidigt kom formerna för rotarnas åtaganden att formas efter en del kompletteringsåtaganden i förhållande till kontraktet, som allmogen och myndigheterna var ense om. Rotarna vid vårt regemente skulle tillhandahålla vanligtvis två tunnland mark att utnyttjas för den tid kontraktet var skrivet –10, 20 eller 30 år. Till den anvisade marken körde rotebönderna fram virke till en stuga. Byggnationen av både stuga och uthus fick soldaten själv ombesörja. Han fick hämta stängselvirke och ved på allmänningsmarker samt låta sina eventuella djur beta där. För det senare förekom en hel del stridigheter. Hade soldaten tjänat tjugo år fick han behålla stuga och jord under sin och hustruns livstid, i vissa socknar även barnens. Detta innebar ju att knektarna vid regementet hade en viss ålderdomsförsörjning i motsats till vid de flesta andra regementen med fasta torp, som måste utrymmas så snart knekten dog eller tog avsked. Nästa knekt skulle ju flytta in där. Det bör dock påpekas att många knektar efter hand inte hann vara soldat i 20 år, innan han avled. Inom våra landskap innebar systemet ofta att en ny knekt måste få nytt markområde. Detta tillhandahölls enligt en uppgjord turordning, s k skått, för att utjämna belastningen mellan rotarna. Utbetalningen av huvudlegarn gick också i en viss turordning, s k "skåv" av samma anledning. Dessa förhållanden innebar en icke obetydlig nyodling i landskapen. Skötsel av marken vid soldattorpen var dock soldatens eget ansvar. Många soldattorp utvecklades efter hand till egna hemman genom markanskaffning och nyodling. Omfattningen av rotarna ändrades också ganska snart till 3,5 hemman per rote i stället för 1,5. Orsakerna har diskuterats. Vissa ingångsvärden var nog felaktiga 1682.

Karl XI önskade förstås ganska snart inspektera det regemente, som varit föregångare vid införande av det ständiga knektehållet. Den 9–10 januari 1684 skedde också denna inspektion i Gävle. Han tycktes vara nöjd med vad han såg. Bland annat visades då upp ett nytt stridssätt enligt senaste reglemente. Han återupprepade inspektionen 1694. Vid dessa inspektioner togs en

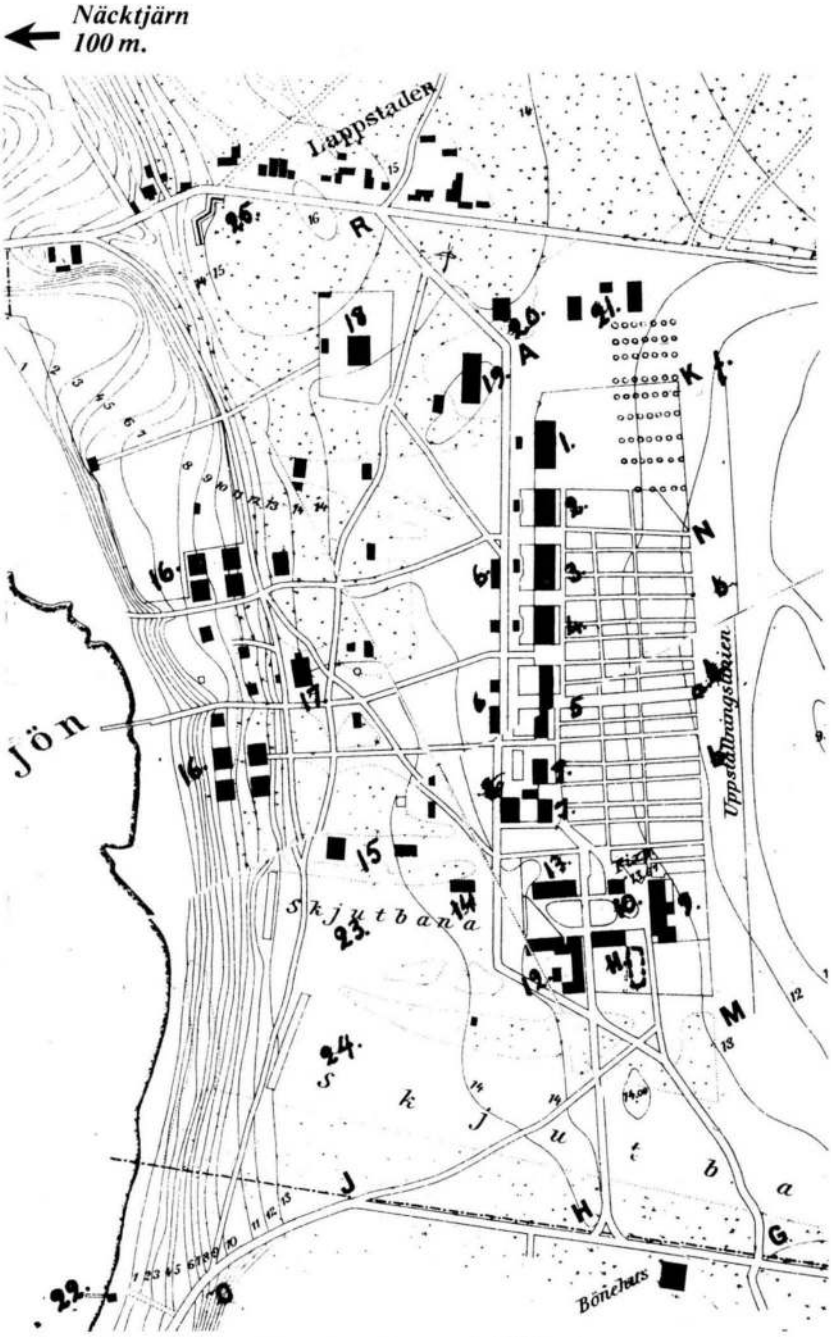
hel del saker upp. Knektarna fick framföra sådant de önskade få ändrat. Bland annat ville de få särskild ersättning för det arbete de utförde hos rotebönderna i stället för att räknas in i årslönen. Större portioner i mötesmatsäcken m m togs upp. Kostnaderna 24 daler för deras livmundering fick de dock avbetala så småningom av sin årslön.

FÖR OCH NACKDELAR INOM INDELNINGSVERKET

Det ständiga knektehållet hade sina bestämda fördelar liksom nackdelar. Fördelarna var främst att redan i fredstid fanns nu ett bestämt antal soldater tillgängliga vid regementena, nämligen 1.200 man. Kavalleriet rekryterades, dock enligt någon annan form, eller som regel till de indragna frälsehemmanen. Totalt omfattade det indelta försvaret 40.000 man. Därutöver fanns 20.000 man i den värvade armén, främst inom besittningarna på andra sidan eller söder om Östersjön men i övrigt även inom artilleriet. En viktig och kvarstående fördel var också regementenas anknytning till särskilda landskap och socknar, där befäl och soldater var en av socknens söner och väl hemmastadda. Anknytningen till hembygden var alltså stark och något viktigt, vilket levt kvar även sedan värnpliktsreformen infördes 1901. Den lever också kvar idag genom att kompanibeteckningarna används inom grundutbildningsbataljonen. Anknytningen åberopas även som väsentligt vid överväganden om våra bygderegementen i dagens försvarsdebatt. En viss fördel var kanske också att läskunnigheten möjligen spreds något snabbare i landet, än vad annars blivit fallet. Befäl och soldater var bland de första att ha den kunskapen. Uppodlingen i landet skedde också snabbare genom systemet.

En av de allvarligaste nackdelarna för befälet var att de var deltidstjänstgörande, vilket ledde till visst ointresse och för lite tid till den viktiga uppgiften, att vara militär chef och utbildare. De hade fullt upp med att sköta sina boställen och försörja sina familjer. Grundutbildningen var också kort och gav inte den grundkunskap, som erfordrades för att få fram goda soldater. Visserligen repeterades kunskaperna vid de årliga regementsmötena, men dessa genomfördes med efterhand minskade resurser. Inledningsvis var utrustningen av god kvalitet. Efter Karl XII krig med både befolkningsmässig och ekonomisk utarmning av landet fanns inte resurser att förnya den i tillräcklig omfattning. I huvudsak gällde samma förhållanden även under 1800-talet.

Numerären i det indelta försvaret visade sig dock snart vara alltför ringa. Genom de stora förlusterna ställdes allt oftare krav på att sätta upp nya soldater enligt reglerna för rotehållningen. Efter slaget vid Poltava 1709 och efter nederlaget vid Tönningen 1713 måste regementet återuppsättas helt i de så kallade andra och tredje regementena. Dessutom skulle 3- och 5-manningsbataljonerna sättas upp som reservtrupper. Till de senare förbanden skedde rekrytering bland annat genom "utskrivning" från oroterade gårdar samt av stadsbor. En form av värnplikt gjorde sitt intåg. År 1709 var också ett miss-

Karta över lägret på 1880-talet.

BESKRIVNING ÖVER MOHED UNDER 1880-TALET ENLIGT VIDSTÅENDE KARTA

1) »Rekrytbaracken, där de stamanställda voro förlagda under rekrytmötena med bakomliggande tvätthus. Vattenledning fanns ej, varför vatten måste hämtas och köras dit i stora tunnor.
2—4) Beväringsbaracker med bakomliggande tvätthus.
5) Exercishus.
6) Manskapsmarketenterier jämte byggnader för den kvinnliga betjäningen (»uvarna»).
7) Underofficerspaviljong och underofficersmäss.
8) Musikpersonalens paviljong och i vinkel däremot musikens övningslokal.
9) Officerspaviljongen i tre våningar med tillbyggda flyglar i två våningar samt med utbyggda verandor; å den norra satt musiken och konserterade på kvällarna, då officerarna efter middagen intogo sina platser på den andra verandan och njöto sin punch (75 öre litern).
10) »Bläckhornet», en kvadratisk byggnad med sluttande tak åt fyra sidor och med skorstenen i mitten. Här bodde de åtta kompanicheferna i var sitt rum, fyra å nedre botten och fyra ovanpå.
11) »Sumpen», officerarnas kökspaviljong med postkontoret i västra ändan. Å övre botten bodde den kvinnliga betjäningen. År 1896 tillbyggdes i vinkel mot denna byggnad matsal och mäss för off.
12) Stall och uthusbyggnader för off.
13) Arkivbyggnaden. I östra ändan på nedre botten expedition. En trappa upp rum för off. volontärer. I västra ändan arrestlokaler på nedre botten. Å övre botten bostad för förrådsförvaltaren.
14) Bostad för gevärshantverkaren jämte smedja.
15) Byggnader för förvaring av skjutmateriel.
16) Manskapets matsalar med däremellan liggande kokhus och proviantbodar.
17) Lagerhus av sten, där provianten emottogs och uppvägdes under kontroll av daglöjtnanten.
18) Sjukhuset.
19) Huvudförrådet.
20) Bårhus.
21) Mindre förrådsbyggnader.
22) Officerarnas badhus.
23) Skjutbana.
24) Större skjutbana, troligen anlagd i början på 1890-talet.
25) »Skansen», där mottagningsposten hade sin givna plats.
26) »Snöplogen» vid vägskälet (ej synligt å vidstående karta).
A) »Bataljonsluckan», bredare väg skiljande kompanigatorna (8 st) från varandra.
b) 8 st kompanigator.
c) Stora talldungen.
d) Pinnmohöjden, nästan dagligen ingående i någon övning.
e) Talldungen med gymnastikredskapen.
f) I samband med 1901 års härordning byggdes där två st »lägerhyddor» rymmande vardera 300 man.
g) Östra skogsbrynet (ej synligt på vidstående karta). Här uppmarscherade samtliga åtta kompanier inryckningsdagen å regementsmötet för att på slaget kl. 12.00, då spelet rördes vid lägervakten (h), marschera in på fältet och in i sina kompanigator, där de mottogs av kompanierna tilldelat befäl, varefter indelning gjordes.
h) Lägervakten.

Norr om landsvägen Söderala—Mo låg »Lappstaden». Längst österut i någon av byggnaderna därstädes ett bönhus. Närmast norr om vägen till kyrkbyn »Capernaum», där någon av skjutbaneflickorna bodde, då midsommartid tivolianläggningar uppsattes i skogen vid Lappstaden. I byggnaden byggd i rät vinkel söder om första »a» i Lappstaden, diversehandel ägd av Johanna Andersson gemenligt kallad »Johanna i Lappstan», som alltid tänkte på de värnpliktigas bästa. I byggnadskomplexet väster om namnet Lappstaden låg Edboms kafé.

växtår i Sverige, vilket inte förbättrade situationen.

Mycket allvarligt för landet och systemet var också att landet inte kunde avvärja Rysslands härjningar 1719–1721 längs vår östliga kust, då alla järnbruk och de flesta byar och samhällen samt även städerna Söderhamn och Hudiksvall brändes ner i våra landskap.

REGEMENTETS ORGANISATION OCH ÖVNINGSPLATS

Regementet bestod under indelningsverket av:

Regementsstab: Regementschef (överste), överstelöjtnant, major, regementskvartermästare, två präster, regementsskrivare (intendent), regementsbarberare (läkare) med tre gesäller, regementsgevaldiger (auditör) med tre professorer (ordningsmän) senare även fyra skallmejblåsare.

Kompanier med

stab: 8 st, vardera om chef (kapten), löjtnant, fänrik, fältväbel, sergeant, mönsterskrivare (kompkassör), förare (trossbefäl), furir, rustmästare (vapentillsynsman), två trumslagare och en pipare samt 6 st korpralskap vardera om 24 man och en korpral, varav två med pikenerare och fyra med musketerare (under Karl XII:s tid erhölls bajonetter till musköterna).

LÄGERPLATSEN

Regementena erhöll nu efterhand fasta övnings- eller lägerplatser, vilket var en stor fördel. För Hälsinge regementes del förlades denna 1689 till Mohed i Mo socken, 1,5 mil väster om Söderhamn, som fast övningsplats. Som sådan fungerade den till 1909, då regementet flyttade till Gävle. Lägret utbyggdes efterhand och hade ett betydande byggnadsbestånd i början på 1900-talet.

KOMPANIÖVNINGSPLATS

Kompanierna hade en särskild övningsplats centralt inom kompaniområdet med som regel en skjutbana eller skjutplats samt en trossbod. Övningarna inom kompaniets ram omfattade främst exercis och drill av kompaniets stridssätt. Detta var väldigt låst till formerna.

Vid övning av strid inom kompaniet hade kompanimusikerna en viktig uppgift. En trumslagare stod på vardera flygeln, och när trumman gick, betydde det framryckning. Piparen följde kompanichefen i mitten av kompaniet, nära till hands för att ge signal till halt.

Knektarna hade skyldighet att varje söndag delta i högmässan i sin hemsockens kyrka. Särskild plats var avdelad för dessa. Efter högmässan skedde mönstring av knektarna och eventuell övning. Detta betraktades som ett väsentligt skådespel av befolkningen. Plikten avmattades dock efterhand.

PARTIELL VÄRNPLIKT ELLER DEN SÅ KALLADE "BEVÄRINGSINRÄTTNINGEN"

Eftersom det ständiga knektehållet gav för få soldater, måste något annat system till för att öka antalet. Den allmänna plikten att vara med och försvara landet växte fram. Finland var nu också förlorat och därmed faran närmare. Det gällde främst att försvara landet.

Bördan för bönderna hade dessutom något förändrat deras inställning från tidigare, nämligen att endast frivilliga skulle gå ut i något så farligt som krig. Men att släppa sina söner till allmän utbildning ville de inte göra annat än för mycket kort tid, så länge knektarna (stammen) fanns kvar. Erfarenheterna från det "tillfälliga uppbådet", inskrivningen av männen i åldern 18–25 år under 1808–1809 års krig, blev också katastrofalt och ledde till en negativ inställning bland befolkningen. Dessa förband i "lantvärnet" var emellertid mycket dåligt utbildade och leddes svagt. Hygienen var också bristfällig, dessutom hade förbanden inget fungerande underhållssystem. Förlusterna i sjukdomar var därför stora. Misstron mot befäl och myndigheter var mycket stark efter detta för sättet att sköta inkallad personal. Enligt riksdagsbeslut 1810 skulle försök med partiell värnplikt göras, varvid behov upp till 50.000 man skulle uttas som förstärkningsmanskap. När 15.000 man på våren 1811 skulle skrivas in bestämdes det att frivilliga och lösdrivare i första hand skulle ifrågakomma. Resterande del skulle fyllas medelst lottning. Denna form för uttagning blev mycket impopulär, särskilt eftersom vissa kategorier ur högre socialgrupper var undantagna.

De relaterade förhållandena, som ansågs mycket orättvisa, bidrog till ett principbeslut vid 1812 års riksdag om "allmän värnplikt". Då fastslogs att vapenföra män i åldern 21–25 år skulle skrivas in i härен och göra 12 dagars övning (vad kunde läras ut på dessa dagar för att uppträda i förband). Undantag medgavs också. Man kunde nämligen leja någon annan att fullgöra tjänsten, om avbytaren inte tillhörde denna åldersgrupp och var högst 40 år. Lagen främjade alltså ett system där den rike kunde leja för sig. 1860 bestämdes att man kunde köpa sig fri mot ett pris av 100 riksdaler, dock inte för mer än halva antalet för året avsedda värnpliktiga. Med dessa friköpspengar avsåg man att återbesätta vakantsatta stamrotar med nya knektar. Det var dock inte mer än 3–5 procent, i vissa områden med storstäder ett större antal, som köpte sig fria, varför influtna medel blev alltför ringa. Utökning av övningstiden skedde 1858 till 30, 1875 till 42 och 1892 till 90 dagar.

Under trycket av utvecklingen ute i Europa i samband med Krim-kriget under 1850-talet och framför allt det fransk–tyska kriget 1870/71 beslöt riksdagen 1872 att slopa friköpssystemet. Därmed var i princip den "allmänna värnplikten" fastställd, dock ännu endast för dessa särskilda åldersklasser. En utökning av försvaret beslöts också efterhand. Även ny utrustning krävde bättre utbildningsmöjligheter. Därvid tillkom i våra trakter under 1880-talet

f d lägerplatsen *Laxön* för ingenjörstruppernas utbildning i strömmande vatten samt *skjutfältet* och *lägerplatsen* i *Marma* för artilleriets utbildning.

De tidigare indelta kompanierna, med den så kallade stammen, respektive den värnpliktiga personalen, "beväringen", övades var för sig från början, de senare i beväringskompanier. Trots att de skulle övas tillsammans fortsatte den tidigare ordningen länge. Så småningom organiserades beväringen i ett kompani för varje indelt stamkompani. Eftersom befälet endast tjänstgjorde på deltid var utbildningen av de tillkommande värnpliktiga ett problem länge. 1875 genomfördes därför en lönereform, vilken innebar kontantlön i större omfattning än tidigare. Därefter kunde befälet ägna sig åt sin huvuduppgift på ett bättre sätt.

Under de första åren av 1900-talet började de värnpliktiga att vara flertalet inom kompanierna. Allt flera rotar hade då hållits vakanta. Åtskilliga hade länge talat för avveckling av det ständiga knektehållet samt övergång till enbart ett värnpliktsförsvar. Inställningen bland befolkningen och i riksdagen var också positiv men låstes främst av lantmannapartiet, vilket ville sammankoppla reformen med ändringar av beskattningen på jordägande.

VÅRT FÖRSTA EGENTLIGA "HEMVÄRN"

Under hela 1800-talet var det svenska försvaret svagt. Kriserna var många. Den muntliga traditionen påminde om de ryska härjningarna längs våra kuster omkring 1720 samt även att ryssarna under kriget 1809 kommit så långt söderut som til Sävar norr om Umeå. I samband med Krim-kriget besköt engelska flottan också ryska mål på Åland 1853. Förryskningen i Finland gick även allt längre. Hos många gjorde uppbådstanken sig åter gällande. Därför började frivilliga skarpskyttekompanier eller föreningar omkring 1860 att bildas lite varstans i landet. Dessa skulle bistå försvaret i skyddet av hemorten (d v s detsamma som dagens hemvärn). Föreningarna indelades i kompanier med en kompanichef för varje sådant. Medlemmarna övades i exercis samt främst stridsmässiga skjutningar. Uppslutningen till dessa var stor i början under 1860- och 70-talen, men minskade när värnpliktstjänstgöringen blev allmännare.

De militära inslagen i verksamheten minskade även efterhand och skyttet blev det väsentliga. Ur dessa föreningar härstammar dagens frivilliga skytteorganisationer. Ett frivilligt skarpskyttekompani bildades sannolikt i Gävle redan 1842. Inga handlingar finns dock kvar från detta. Gefle frivilliga skarpskytteförening, vilken ännu i dag är i full verksamhet, bildades sedan 1860 och firade sålunda sitt 125-årsjubileum 1985.

Statsmakterna reglerade i mars 1861 uppgifterna för skarpskytteföreningarna och stödet till dessa. De blev därigenom försvarets första frivilligorganisation. Den anknytningen har sedan dess fortlevt.

VÄRNPLIKTSSYSTEMETS SLUTLIGA UTFORMNING SAMT INDELNINGSVERKETS AVVECKLING

Under de sista årtiondena av 1800-talet hade Sveriges statsledning och befolkning blivit alltmer misstänksamma på Rysslands verkliga avsikter med och i Finland. Inställningen till en förstärkning av försvaret var som antytts klart positiva.

År 1901 var regering och riksdag redo att besluta om avveckling av det ständiga knektehållet samt övergång till ett renodlat värnpliktsförsvar med heltidsanställt stambefäl som utbildare och ledare av krigsförbanden. Samtidigt beslöts också om en helt ny härordning. Beslutet innebar att varje vapenför man var värnpliktsskyldig från 20-årsåldern till 47 år. Den första tjänstgöringen sattes för huvuddelen till 240, vid flottan och kustartilleriet till 300 dagar. Denna trädde dock inte i kraft i full omfattning förrän 1908. Indelningsverket skulle avvecklas under åren 1902–1904. Det var först nu som man ansåg att värnpliktssystemet införts helt och fullt.

Härordningen innebar på sikt en betydande utökning av krigsorganisationen samt för de flesta regementen en flyttning till en helt ny fredsförläggningsplats. För Hälsinge regementes del övervägdes både Bollnäs, Hudiksvall och Storvik mot den tidigare lägerplatsen och den slutliga i Gävle. Kommunerna var även då angelägna att få ett militärt förband inom sina gränser.

Den 23 augusti 1908 hade man avskedstillställningar i Mohed för att nästkommande dag påbörja flyttningen till Kungsbäck. Lägerplatsen i Mohed hade då nyttjats i ca 220 år. Några åldersklasser med värnpliktiga hade då redan utbildats där enligt 1901 års system. På Kungsbäck stod också ett nytt område med kaserner och övningsområde klart att ta emot regementet. Vissa moderniseringar och ändringar har skett under årens lopp, men i stort är anläggningarna i dag som de då var. Värnpliktssystemet innebar även att en ny organisation för *inskrivning* av de värnpliktiga tillkom. Därvid skedde andra gränsdragningar mellan de olika regementena och inskrivningsområdena (rullföringsområdena) än som gällt för anskaffning av soldater under indelningsverket, detta p g a behov och befolkningsunderlag. Norra Hälsingland kom sålunda att tillhöra inskrivningsområde Io 5 samtidigt som sydöstra Dalarna tillfördes Io 14. Personal fördelades också efterhand till olika specialtruppslag samt marinen på annat sätt än tidigare. Antalet soldater att utbilda per år hade nu blivit betydligt större.

I början av systemets tillämpning var reglerna för befälsuttagning och utbildning inte effektiva, vilket snart skulle få en del följdverkningar. Anskaffning av utrustning gick även i ganska långsam takt. De ekonomiska resurserna hade inledningsvis fått läggas på uppbyggnad av åtskilliga nya fredskasernområden. Mausergeväret m/96 hade dock tillförts i betydande omfattning som ersättare för remingtongeväret. Ett eldhandsvapen med möjlighet att ladda med flera patroner var något helt nytt. Artilleriet hade fortfarande föråldrade pjäser, vilket var allvarligt.

UTVECKLINGEN UNDER FÖRSTA OCH ANDRA VÄRLDSKRIGET

När 1:a världskriget bröt ut 1914 hade Sverige trots allt ett relativt starkt försvar för att då kunna hävda landets neutralitet. Utbildade värnpliktsklasser sedan 1903 utgjorde de fältförband som sändes i omgångar till olika väsentliga platser i landet för försvar av dessa. Förbanden saknade dock fortfarande t ex kulsprutor. Den första m/14 tillkom efterhand. För motsvarande uppgifter lokalt och vid mindre viktiga områden utnyttjades tidigare utbildade, den så kallade landstormen. Dessa förband saknade som regel utbildade befäl. Som kompanichefer och motsvarande inkallades företagsledare och sådana med chefserfarenhet. Den personliga utrustningen var ofta civila kläder med en armbindel, som bevisade att de var krigsmän. Möjligen att kappa m/10 tilldelades i vissa fall. Trekantshatten var ett särskilt kännetecken på landstormen. Efter höjning av utbildningstiden till 340 dagar, längre för befälsuttagna samt genomförande av en ny härordning 1914 ökade dock försvarsförmågan väsentligt.

Industrin kunde nu också producera materiel effektivare. Vid krigets slut ansågs Sverige ha ett av Europas starkaste försvar. Finland och Baltiska staterna hade då åter blivit fria och utgjorde en försvarssköld för oss.

Förhållandena ute på de Europeiska slagfälten hade lett till antimilitaristiska stämningar. Nationernas förbund (NF) hade också skapats för att för alltid, som man trodde, säkra världsfreden. Tjänstgöringsskyldigheten för delar av åldersklassen 1918 uppsköts direkt. Dessutom sänktes första tjänstgöringstiden 1919 till 165 dagar. En försvarsrevisionsutredning tillsattes för att lämna förslag till ändringar i 1914 års härordning. Ingen militärpersonal fick delta i denna. 1925 kom nytt försvarsbeslut, vilket innebar den största frivilliga nedrustningen i modern tid. 13 regementen eller kårer drogs in. Dessutom skedde betydande minskningar vid övriga förband. 2.000 officerare och underofficerare överfördes till övergångsstat. Vid Hälsinge regemente minskade befälskadrarna med 17 officerare, 14 underofficerare, 83 underbefäl och volontärer samt 12 musikbefattningar. För de värnpliktiga ändrades första tjänstgöringen till 140 dagar för huvuddelen, 225 för underbefäl och 260 för studenter. Det enda positiva var att samtidigt uppsattes de första delarna av flygvapnet. Flottan bibehölls även i stort intakt.

Efter endast fem år började en ny fara dyka upp i Tyskland, varför riksdagen fann sig föranlåten att ge ett något ökat anslag till försvaret 1930. Smärre tillskott gavs därefter under resten av 30-talet, men inte så att det raserade försvaret tillnärmelsevis blev återställt. Vid 2:a världskrigets utbrott var därför landets försvar inte av sådan styrka att neutraliteten kunde ha hävdats mot dåtidens stormakter på samma sätt som under det föregående kriget.

Statsmakterna hade nu också lärt sig läxan. Någon motsvarande nedrustning som efter 1:a världskriget vidtogs inte. Trots en hel del minskningar relativt omvärlden, har Sverige därefter bibehållit ett jämförelsevis starkt försvar. Tjänstgöringstiderna för värnpliktiga har likaså bibehållits på en rimlig

Bild från Mohed med Näcktjärn i förgrunden och Florsjön bortom. Till höger den gård där avtalet om indelningsverket sannolikt skrevs under i augusti 1682.

nivå. Detta visar på sans och omdöme hos de styrande inom regering och riksdag under efterkrigstiden.

SAMMANFATTNING

Som framgått har Sveriges befolkning i huvudsak under seklens lopp varit mycket positiv till insatser för att hävda vårt oberoende och vår frihet. Den stora belastningen på allmogen samt även övriga, särskilt under senare delen av 1600-talet och början av 1700-talet under de stora krigen, ledde trots allt inte till en sannolik negativism. När värnpliktsskyldighet infördes under 1800-talet fanns det dock unga män, vilka emigrerade till Amerika för att slippa 30 dagars militärutbildning. Det var nog trots allt mest på grund av det ovana i situationen, som detta kom till ett sådant uttryck. Värnpliktsskyldighet och tjänstgöring är dock alltid en allvarlig sak.

Dagens svenskar, och inte minst de värnpliktiga under första tjänstgöringen, bär det med verkligt allvar och intresse. Detta visar att den ansvarsfulla traditionen ännu lever vidare.

Källor:

Sverige och dess regenter under 1000 år
Div historiska artiklar
Hälsinge regementes Historia
Tidigare årgångar av Bocken
anm Kmt = kopparmynt

Mats Törne kom som hövitsman och chef för en av Norrlandsfänikorna under Gustav Wasa och Erik XIV att bli tilldelad en fastighet inom I 14:s nuvarande övningsområde. Den var belägen mellan Skansen och Gamla Vall hitom Valbo kyrka. Johan III återtog den emellertid omkring 1570, sedan Mats Törne avlidit.

ERIK PERSSON

DET FINNS INGA GENVÄGAR
OM MAN VILL BRYGGA ETT GOTT ÖL.

FALCON. SEDAN 1896 BRYGGT PÅ RENT KÄLLVATTEN.
FALCON AB, TELEFON 08-723 88 50
KLASS II

ÄR DU MÅN OM SMAKEN,
UNNA DIG EN SVENSK KLASSIKER.

FALCON. SEDAN 1896 BRYGGT PÅ RENT KÄLLVATTEN.
FALCON AB, TELEFON 08-723 88 50
KLASS II

KOMPANIOMRÅDENA
vid det indelta
HÄLSINGE REGEMENTE

Inom kustsocknarna rekryterades båtsmän/matroser.

KRAMSTALÄGRET VID JÄRVSÖ KOMPANI

I flera tidigare artiklar om de indelta kompanierna i Bocken har redovisats att dessa hade en samlingsplats centralt inom sitt område. Vid denna hade kompaniet också sin trossbod med den samlade kompaniutrustningen. Så var förhållandet även inom Järvsö indelta kompani, kanske mer påtagligt och omfattande än vid flera av de övriga. Olle Olsson-Brink har i sin bok om Järvsö indelta kompani och Kramstalägret beskrivit det senare ganska ingående. Denna sammanställning grundar sig på uppgifterna i boken och med flera utdrag ur den. En minnessten kommer också att resas inom den gamla lägerplatsen, minnande om dess betydelse under 200 år, innan den döljs i den påträngande nybebyggelsen. Olle Olsson härstammar också från en släkt, som fortlöpande inneslöt soldater från indelningsverkets början 1682 till in på 1900-talet, varför han är väl insatt i ämnet.

Systemet för samling och marsch inför krigsuppgifter eller andra var mycket väl förberett och utprovat inom indelningsverket. Tiderna för t ex samling och marsch till avskeppningshamnarna hölls noga.

Järvsö kompanis övningsplats var belägen intill nuvarande riksväg 83 vid avtagsvägen mot Kramstatjärn. För närmare orientering om platsens belägenhet kan nämnas att Kramsta Värdshus ligger 7-800 m norr om lägerplatsen.

Att denna lägerplats fick större betydelse än de flesta och bevarat sin betydelse beror sannolikt också på att kompaniets chef och flera andra chefer inom förbandet hade sina boplatser intill lägret. Det sist byggda huset på kaptensbostället finns ännu kvar och har pietetsfullt restaurerats av den nuvarande ägaren. Platsen ger också god överblick över Järvsöbygden och Ljusnans dalgång mot sydost.

Varje indelt regemente omfattade 8 kompanier om 150 knektar och korpraler, åtta befäl samt två trumslagare och en pipare. Två av kompanierna sattes upp i Gästrikland samt fyra i Hälsingland. Se karta med indelningen.

Järvsö kompani

Då indelningsverket tillkom 1682, fick Järvsö kompani gränserna bestämda för sitt rekryteringsområde, omfattande norra delen av Järvsö socken med 54 rotar, västra delen av Ljusdal med 47, hela Färila med 39, Ytterhogdal med 8 och Los med 2 rotar. Resten av Järvsö, 41 rotar, gick till Arbrå kompani och återstoden av Ljusdal, 30 rotar, tillfördes Delsbo kompani.

Kompanichefen bodde på Kramsta i Järvsö och Kramstalägret var kompaniets samlingsplats. Trossboden fanns även där och i den förvarades bland annat kompaniets trosskärror och diverse annan utrustning.

På Kramstalägret övades och exercerades kompaniet. Därifrån marscherades det till regementsmöten på Mohed. Likaledes då kompaniet skulle draga

ut i krig eller var beordrat ut på arbetskommendering.

Löjtnanten hade sitt löneboställe i Storbyn i Färila, medan fänriken bodde i Sjulhamre i Ljusdal. Det sistnämnda förvandlades sedermera till chefsboställe vid Delsbo kompani.

Många av regementets officerare hade emellertid egna boställen. Till dem hörde i slutet av 1700-talet den bekante kapten Ström, som styrde sitt kompani från sin egendom Catrineberg i Färila.

Kronoboställen för underofficerare saknades, och dessa befattningshavare kompenserades med fem daler årligen i hyresbidrag.

Vid generalmönstringen 30 sept 1728 lovade emellertid företrädarna för allmogen i de socknar i vilka Majorens, Delsbo och Järvsö kompanier var förlagda, att bygga nödiga hus för underofficerare och tillföra dem ved för 8 öre kopparmynt lasset, vilket även sedermera vid 1734 års riksdag blivit genom Kungl M:ts resolution stadfäst.

Det syntes dock som om sockenmännen sedermera ångrat sig, i det att de 1766, ehuru förgäves, anhöll om befrielse för sitt åtagande.

År 1772 togs saken upp på nytt av regementschefen med påföljd att landshövdingen ålade socknarna att fullgöra sina åtagna skyldigheter. För Järvsö kompanis vidkommande skulle därvid enligt planerna fältväbeln och furiren erhålla boställen i Järvsö, sergeanten i Färila samt föraren och rustmästaren i Ljudal. Fältväbeln erhöll boställe i Kramsta, nuvarande Hällgården Kramsta 8:13.

Fanjunkaren hade sin bostad under indelningsverkets sista tid i en fastighet strax ovanför Öje 2 Berga.

Namnet Järvsö kompani hade säkert uppstått därför att kompanichefen bodde i Järvsö och kompaniets samlings- och utrustningsplats fanns där. Namnet Järvsö kompani hade sedan 1690-talet successivt blivit allt vanligare. Kompaniets sockennamn stod sig sedan ända fram till 1916 parallellt med att det under en stor del av Mohedstiden officiellt varit nr 3 Järvsö kompani. Nämnda år skedde en s k rationalisering och kompanierna fick också ett nummer. Järvsö kompani blev nr 5.

Kompanimärket utgjordes på den tiden av en röd mössknapp, men färgen ändrades sedermera till gul och knappen försågs dessutom med en i mässing utstansad 5:a.

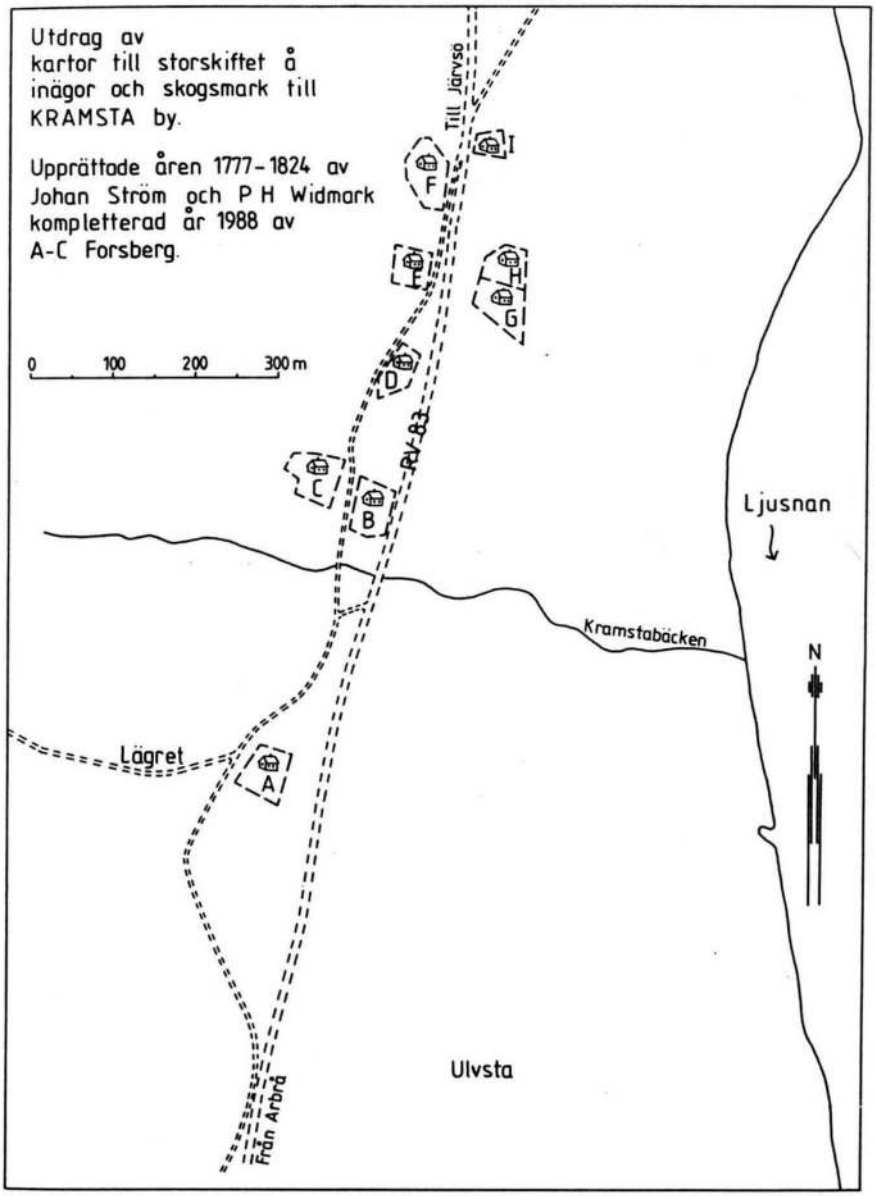
Uppgift om gårdarna på kartan på motstående sida

A. "Bostället". Bondgård intill år 1816, då den genom ägobyte blev kaptensboställe och intilliggande mark disponerades som mötesplats – Kramsta läger.

B. Kaptenboställe 1694-1816. Förvärvades genom ägobyte 1816 av ägaren till "Bergmans", riksdagsmannen Carl Bergman.

C. "Bergmans", förvärvades år 1730 av rustmästaren Hindrich Bergman.

Karta över Kramstalägret

D. Per Jons.
E. Kåra.
F. Hans Ers.
G. Smess eller Smeds.
H. Lass Nils.
I. Hällgårn. Ägdes under 1700-talet av släkten Skragge. Johan Skragge.

Kramsta kaptensboställe omkring år 1970

Kaptensbostället på Kramsta för Järvsö kompani

Varje officer och underofficer vid ett indelt regemente skulle ha ett boställe. Befäl skulle bo bland manskapet och bostället skulle därför ligga i det området där förbandet var förlagt.

Enligt Karl XI:s bestämmelser var befälet skyldigt att bo på sina boställen.

Boställena behövde ofta repareras och kronan ställde medel till förfogande för iordningställande av dem.

Om det icke fanns några lämpliga gårdar,lät kronan bygga boställen efter en fastställd modell. Majoren skulle ha ett litet större boställe än kaptenen, som i sin tur skulle bo något bättre än sina underofficerare. Ändå utgör dessa karolinska kaptenboställen ett rätt så torftigt intryck. Det var låga stugor med sadeltak av knutat timmer med torv på taket och små fönstergluggar. Det var ingen större skillnad mellan kompanichefens och bondens gård i det karolinska Sverige.

När indelningsverket för Hälsinge regemente organiserades, köpte kronan år 1694 gården Kramsta 1, till boställe åt kaptenen vid Järvsö kompani. Går-

den hade tillhört skattebonden Per Markusson i Hamre. Kronan köpte den för 1.200 daler kopparmynt, men han fick bara 800 daler för den vid uppgörelsen året därpå. Det var inget särskilt bra boställe. När Per Markusson 1720 bad att få lösa tillbaka bostället var den dåvarande boställsinnehavaren, kapten Rosenmüller, villig att släppa gården, eftersom han fick så dålig avkastning på jorden. Han förklarade sig nöjd om han i stället fick ersättning för bostad och uppehälle. Men något resultat av denna framställning blev det inte. Kramsta fortsatte att vara kaptensboställe vid regementet.

Officeraren var ansvarig för att bostället icke råkade i förfall. För att kontrollera detta anordnade kronan husesyner varje gång en boställsinnehavare avgick och en annan kom till.

Hårda böter utdömdes för den som gjort sig skyldig till husröta. Vid husesyner fördes utförliga protokoll av nämnden som bestod av både militära och civila representanter.

Protokollen som äro mycket utförliga, förvaras nu i krigsarkivet och är en mycket intressant läsning. För Kramsta boställe finns det bevarat 30 sådana protokoll. Det första är från 1720, det sista från 1876. Genom dem kan man studera gårdens ombyggnad och de personer som bott där under nära tvåhundra år.

År 1720 fanns det inte mindre än tre boningshus på gården. Alla husen var små och trånga. Ett hus – 16 meter långt och sex meter brett – bestod av en förstuga och två kammare. Det andra huset – 10 meter långt och 6 meter brett – hyste en kammare och ett kök, medan det tredje – 10 meter långt och 8 meter brett – hade en sal och en kammare.

Gårdsplanen var belamrad med en mängd andra små hus. Där var stall och redskapslider, två kornlador, foderhus och härbre, fähus, fårhus, tre svinhus, badstuga och hemlighus.

Humlegård saknades, men en kryddgård hade anlagts under kriget.

Protokollen berättar också om innehavarna.

Den första kaptenen på Kramsta var Anders von Schwartzenhoff, som bott där sedan 1694 men 1700 dragit ut i kriget åtföljd av den halvvuxne sonen Otto Ludvig. Året därpå stupade han vid övergången av Düna. Hans hustru Christina bodde där med sina återstående fem barn i två år, men gav sig sedan iväg okända öden tillmötes.

Hans efterföljare blev Fredrik Sinclair, men han var ute i kriget och satte tydligen aldrig sin fot på gården. Kanske hans hustru Birgitta Strömmer bodde där, men jordbruket sköttes av landbonden Mårten Jönsson.

Sinclair stupade i slaget vid Liesna i september 1708 och hans hustru gifte om sig med överstelöjtnante Marcus Tungelfeldt vid Livdragonerna och flyttade till Finland.

Efter Sinclair kom kaptenen Berhard Reinhold von Delwig, men 1709 fick han transport till livgardet och slutade med tiden som överste vid Västmanlands regemente.

Åtskilliga andra chefer bebodde och förändrade chefsbostället på Järvsö kompani, innan systemet slutgiltigt upphörde i början på 1900-talet.

En vanlig dag på kaptensbostället i Kramsta

I fredstid och i vardagslag gick kaptenen och styrde och ställde med sin gård som vilken lantbrukare som helst.

Då och då lade han av vardagskostymen och klädde sig i uniformen, ty tjänsteärenden duggade tätt även om kompaniet låg på roten. Ibland reste han ut på torpsyner och inspektioner, ibland skulle någon självsvådlig soldat tas i upptuktelse, eller grannsämjan på roten återställas. Kaptenens myndiga ord behövdes då och då för att bryta en tvist och ställa tillrätta på de hundrafemtio rotar vilka underhöll hans kompani.

Med sin överste stod han i kontakt med dels brevbärande soldater som kom med regementspost en gång i veckan eller oftare. Själv lät han order utgå från sitt tjänsterum till officerare och korpraler. På kompaniets expedition tillbringade han en god del av sin tid, ty den indelta armén var en väldig papperskvarn.

Även obetydliga detaljer rapporterades och bokfördes, skrivelser utgick och ingick i ändlös följd.

I början av 1800-talet och senare låg på expeditionen en orderjournal, där regementsorderna infördes ordagrant, en förslagsbok där förslag, räkningar, formulär och rapporter inskrevs, ett diarium infördes, "kontentan" av alla händelser, mer eller mindre betydelsefulla, som dagligen inom kompaniet förfalla. Likaså "kontentan av ankomna och utgivna order och rapporter, dagen då kyrkparader skulle bevistas, avstraffningar skulle ske m m. Allt detta i datum och månad exakt", samt en kompani-journal över alla order som utgått från expeditionen.

Dessutom fördes rullor över manskapet och soldattorpen, vapen och utrustning, över syner och reparationer samt en mängd annat som hörde till indelningsverket.

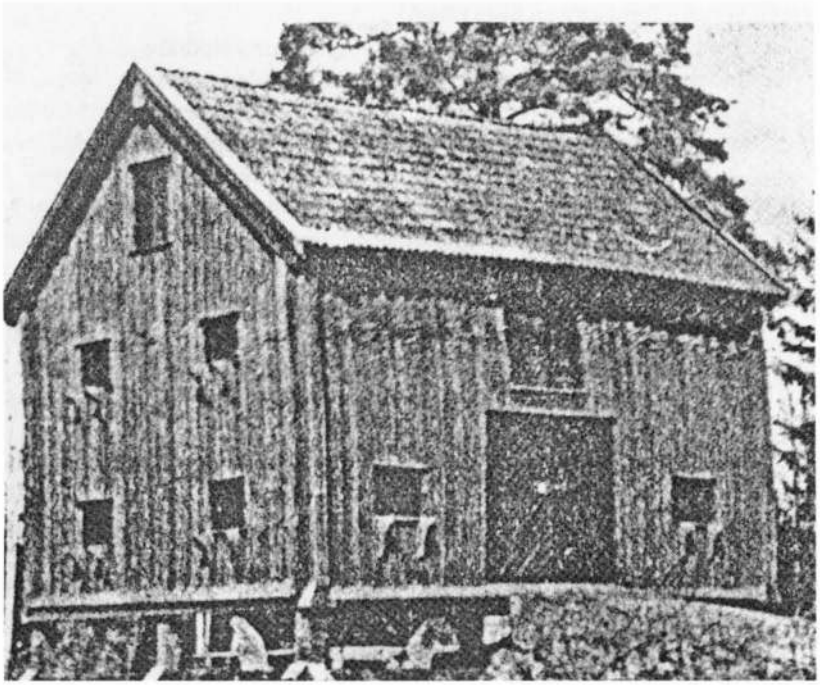
Kompaniexpeditionen var vanligen inhyst i kaptensgården och dit hade samtliga soldater någon gång haft ärende. Än som rapportkarlar, än för att spörja kaptenen till råds.

I alla livets skiften bistod kaptenen sina soldater, det ansågs nästan som disciplinbrott att gå förbi honom.

Han var som en far för sina soldater, en sträng men rättvis far.

Köpte soldaten en ko, funderade han på att bryta nya tegar, rådde kaptenen honom och lånade ibland ut pengar.

Kanske soldaten någon gång kom för att mottaga strafftal och upptuktelse från kaptenen. I hörnet stod en rönnkäpp, som svingades då och då utan dom och rannsakan.

Trossbod

Trossboden

Bygdevägen strök förbi strax ovanför kaptensgården och tre hundra meter i västlig riktning intill Kramstalägret låg kompaniets fasta punkt, trossboden, där kompaniets utrustning förvarades.

Den var byggd på halvmeterhöga stolpar för att "råttor ej må komma upp i boden, till vilket hinder därtill vid ingången till boden en lös trappa bör nyttjas", som det står i arbetsbeskrivningarna för trossboden.

Trappan dras undan då dörrarna stängdes och då får man väl hoppas att råttorna hade och visade respekt för den kungliga förordningen.

Trossboden var byggd i två våningar, den nedre rymde trossvagnar och tyngre gods, den övre lättare persedlar. Dörren var så stor och bred att en stor trossvagn, dock utan hjul, kunde gå där igenom.

Trossbodarnas historia omfattar omkring ett sekel, från 1770 och framåt.

Rotebönderna i skilda trakter klagade vid denna tid över besväret att hysa rotekistan på sina gårdar, och att frakta den till övningarna. Varför de föreslog ett centralt förrådshus. Sådana påbjöds också, och bönderna fick släppa till virke och soldaterna sin arbetskraft vid byggandet, och som nämnts kommenderades då och då en grupp soldater till boden för att lappa spåntaket, täta

springor och förmodligen även råtthål.

En trossbod vid varje kompani uppfördes i de flesta landskap, till en början överfördes rotekistorna från roten till trossboden. Men man fann snart att de stod i säkrare förvar hos rotebonden. De återfördes till roten och förblev där.

Större betydelse hade trossboden som förvaringsplats för kompaniets tross. I slutet av 1700-talet bestod kompanitrossen av följande utrustning.

En brödvagn, en kompanivagn och en ammunitionsvagn, jämte utrustning för sex trossdrängar och fjorton trosshästar med selar, packsadlar, grimmor, fodersäckar, täcken och skoningsredskap.

För manskapets räkning fanns tjugotvå tält och lika många tältåsar och dubbelt så många tältsängar. Fem gevärstält, tjugo kokkittlar av koppar; etthundrafemtio dricksflaskor av koppar med remmar och lika många ränslar.

Vidare två krutsäckar, fyra stora och femton små yxor med fodral, sju skyfflar, två liar, tjugo brödsäckar och diverse små persedlar som spik o dyl.

Trossbodarnas betydelse minskades undan för undan i och med att indelta arméns förråd och övningar undan för undan koncentrerades till regementshedarna. Men vid vissa regementen användes trossbodarna som förrådshus ända fram till 1880-talet.

Kaptenen hade ansvar för trossbodarna, men en korpral tjänstgjorde vanligen som förrådskarl och förvarade nyckeln.

I äldre tid övades kompaniet på dess mötesplats Kramstalägret några gånger årligen, men under förra seklet torde mötesplatsen främst tjänat som uppbrottsplats. Dit drogs soldaterna samman och där sattes kompaniet upp och utrustades.

Rotebönderna infann sig för att frakta trossen till Mohed, där regementet samlades, sådan var deras skyldigheter.

Soldattorpet

Knektstugor växte upp i alla delar av Järvsö kompanis roteringsområden sedan indelningsverkets tid. Knektskrivningen var för många duktiga drängar enda möjligheten att genom flit och sparsamhet få möjlighet att bruka en "egen torva", och bliva en självägande jordbrukare.

Soldaten byggde själv sitt torp och behövde inte känna sig som nådehjon ens när han lämnat tjänsten. Större delen av indelta soldaterna hade större heder av sin odlargärning än av tapperhet i fält.

Det var ofta deras förtjänst att den odlade jordens areal vidgades från år till år genom röjningar och nybruk. Och med sina soldatnamn: Klang, Flink, Örn, Skytt, Lust, Falk, From, Lans, Svärd, Krut, Stolt m fl, har deras namn förts över till torpen och jordbruk som ännu finns kvar.

Soldatkontraktet som skrevs mellan rotebönderna och knekten kunde ha något olika innehåll och överenskommelser.

Inom Hälsingland och Gästrikland rådde säregna seder. I många socknar

Soldattorpet "Ängas" i Älvsätra. Har sitt namn efter soldaten Anders Äng f 1849, d 1925. byggnaden i huvudsak oförändrad men de flesta uthusen är rivna.

måste nylejda soldater uppvisas för och godkännas av sockenstämman. Man skilde på "legorotar" och "lönerotar".

De förstnämnda betalade ringa lön men en stor legosumma till soldaterna, i senare tid ända till två tusen kronor. Avsikten med denna engångssumma var, att soldaten därmed skulle skaffa sig bostad själv. Många gånger köpte han då ett torp eller småbruk för summan.

Övriga soldater fick nyanlägga sina torp. De erhöll vid starten odlingsbar jord, vanligen två tunnland, vilka de själv fick odla upp. Dessutom övertog de ett jordstycke som rotebönderna redan odlat. I de frostlänta re socknarna ökades jorden ut till det dubbla eller mer. Torphusen byggde soldaterna själva men fick hugga timret på rotens skog.

Det säregna med Hälsinge soldattorpen var, att de inte utgjorde "stadigvarande soldatjord", inte något löneboställe som övergick till efterträdaren, utan blev utgångspunkten för egnahem, småbruk och många gånger välmående bondgårdar.

Soldaterna i Hälsingland och Gästrikland kom sålunda att i stor utsträckning sitta på eget torp eller smågårdar, och bidrog kraftigt till landskapets uppodling. I Färila socken levde ett fyrtiotal soldater, i det närmaste hela området uppefter Vekängesbäcken från Ros-sveden i Södra Veckebo har blivit

upptaget från "ris och rot" av soldater. Detta som ett exempel.

Soldatkontraktet skrevs hemma på roten med hjälp av någon tillkallad skrivkunnig person, såsom korpralen eller klockaren.

Men kontraktet måste godkännas av såväl kaptenen som översten.

Utrustning och beväpning

Under karolinernas krigståg bar soldaten en ränsel och en "saltpung" och en kanna, medan musketeraren dessutom medförde en mängd persedlar, som användes då musköten rengjordes och laddades, såsom kruthorn, kulpung, flintpung och smörjhorn.

Under finska kriget, ett sekel senare, bar soldaten en "bandoler" där han förvarade patronerna och en ränsel av ludet skinn för småpersedlarna samt en kopparflaska. I slutet av seklet bar soldaten dessutom en tältdel med stänger och pinnar, bajonetthylsa, en fältflaska och proviantpåsar samt diverse bärbara verktyg.

Karolinernas beväpning bestod av musköter samt långa pikar och dessutom värjor. Pikarna bortlades snart och under den gustavianska tiden försvann även värjan som soldatbeväpning och var sedermera förbehållen officerarna, medan korpralerna bar en huggare i axelgehäng.

Grenadjärerna bar därtill tre pundiga handgranater samt en sorts granatgevär.

Från och med 1806 utgjorde gevär med bajonett soldatens enda beväpning. Flintlåsgeväret fastställdes 1692 och var i bruk på 1840-talet, men utvecklades naturligtvis under tiden. Det var ett mycket ohanterligt vapen som krävde många handgrepp för att laddas och avfyras. Proceduren tog tre-fyra minuter, och då måste ändå musketeraren vara väl drillad.

Fram till några årtionden in på 1800-talet användes mynningsladdaren, där flintan gav den tändande gnistan. Dessa flintlås ändrades helt till knallhattständlås runt 1830-1850.

När knallhatten uppfanns var det utan tvivel ett stort framsteg i eldvapnets utveckling. Flintlåset med flintans gnista som antände krutet var mycket nyckfull, många faktorer spelade in för att skottet skulle gå. Flintan skulle vara felfri, fängkrutet helt torrt och detta hade nog sina svårigheter i otjänlig väderlek. Knallhatten som antändes av slaglåsets hane var mycket effektivare och säkrare.

Laddningen av mynningsladdaren, musköten, gick till på följande sätt. Först kontrollerades med laddstaken att inget gammalt skott fanns kvar och att tändningsnippeln var fri från smuts. Hanen släpptes ned för att krutet inte skulle rinna ut genom nippeln. Därefter hälldes krutet i. Ovanpå detta trycktes förladdningen in. Förladdningen hade även till uppgift att ta med krut som fastnat på pipväggarna. Ovanpå förladdningen placerades kulan på plats av en tunnare förladdning. Vid laddning med kula användes även en s k fettlapp,

en rund infettad tyglapp. Den lades runt kulan och tjänade syftet att fylla ut utrymmet mellan kulan och pipväggen, eller reffelbottnen i en refflad pipa.

Under senare hälften av 1800 utvecklades bakladdaren. Den första bakladdaren i praktiskt bruk var stiftantändaren. Den började komma i bruk på 1850-talet. Stiftantändarens period var mycket kort, redan på 1870-talet hade centralantändarna ersatt den.

Remingtongeväret tillkom 1870, följt 1897 av det modernare mausergeväret med repetermekanismen.

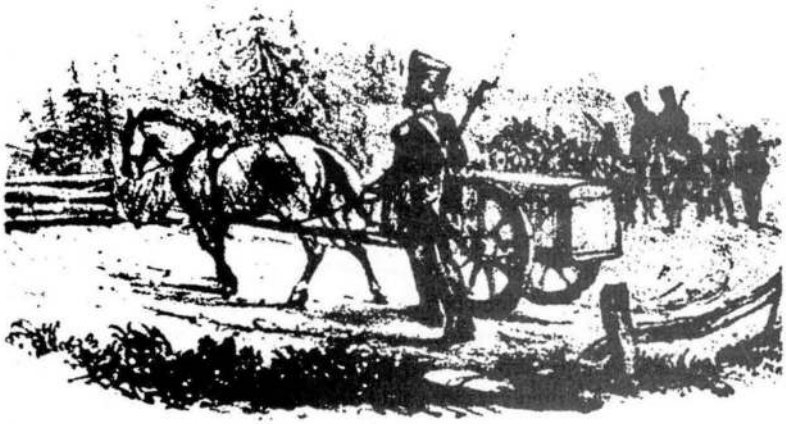
Utredningen och geväret bestods av Kronan, men soldaten hade dem i sin vård. På soldattorpet fanns alltså så gott som full utrustning för soldaterna. Där hängde släpmunderingen med småpersedlar och utredning samt soldatens gevär.

Kompanimöten

Soldatens hemmavistelse avbröts då och då av uppbrott och avmarsch. Än gällde det bara kyrkparader eller handräckning vid trossboden. Än avmarsch till något kanalarbete och än vapenövning på Kramsta läger eller regementsövning på Mohed.

En gång i kvartalet samlades knektarna till två dagars kompanimöten på lämplig plats inom kompaniets område, vanligtvis på Kramstalägret.

I en urkund heter det att sedan 1696 var kompaniets mötesplats en plats nära intill kaptensbostället i Kramsta Järvsö.

Kompani på marsch. Croquie av C. Sv. Bennet (Bocken 1970 s. 58)

Då fingo soldaterna slå bivack i den lilla skogsdungen som ligger nordväst om lägerplatsen och väster om den trossbod som då fanns där.

Den platsen kallas ännu bland ortsbefolkningen för "fulltopp". Där var en

gång i tiden fullt upp med soldater.

På Kramsta lägret samlades kompaniet även då den en gång om året återkommande marschen till regementsmötet i Mohed skulle företagas. Likaledes då kompaniet skulle ut på arbetskommenderingar samt då kompaniet skulle tåga ut i krig.

Sällan sågs soldaterna vandra ensam till mötesplatsen, oftast befann de sig i sällskap med grannen på närmaste soldattorp eller också följde hustrun honom ett stycke på väg. Soldaterna slog följe, redan innan de stod under kommandon. Ibland tingade man en gemensamt betald skjutsbonde som på sin kärra fraktade soldaternas gevär, tyngre utrustning och matsäcksskrin. Och redan hemma på roten träffades sockensoldaterna än i det ena, än i det andra torpet. En del av kompaniets soldater hade ju ganska lång väg till mötesplatsen på Kramsta lägret. De från Hogdal och Färila samt Kårböle och norra Ljusdal.

Kompaniområdet omslöt ett bygdeområde stort nog för att markera och uppvisa olikheter socknarna emellan. Och litet nog för att markera gemenskapslivet och samkänslan och hålla den vid makt. Även varandra näraliggande socknar uppvisade i äldre tider sina säregna profiler. Man talade i de olika socknarna sin särskilda dialekt, färilaborna talade på sitt sätt, järvsöborna på sitt och ljusdalsborna på sitt och så vidare.

Likaså sockendräkterna voro olika för var socken samt de gamla sockenmelodier de lyssnade till.

Ändå bands bygdernas folk samman med tusende band. Denna samtidiga likhet och olikhet socknarna emellan måste ha berikat och utvidgat deras gemenskapsliv.

Säkert blommade bygdelivet upp på den tiden, då ett helt indelt kompani bröt upp från sina torp och samlades successivt. Kompaniet var roterat inom bygden och varken kompaniet eller kompanibygden var större än att en del av dem kände varandra, mer eller mindre.

Snart var soldaterna samlade i en sjungande och pratande grupp, åtföljda av knarrande bondkärror. Skilda socknars soldater stötte ihop vid något vägskäl, vid en rastplats eller gästgivaregård och mötet firades med dryck och smakbitar ur matsäcksskrinen och med allehanda upptåg. De äldre soldaterna nöjde sig väl med att tillsammans dricka varandra till, medan de unga och kaxigare sökte visa styrkeprov. Man utförde kämpalekar, drog fingerkrok och bröto arm, brottades med varandra allt efter bygdens seder. Om någon officer var närvarande lät han dem hållas, ty det ansågs soldatmässigt att icke vägra en utmaning på styrkeprov. Vissa kaptener tävlade sins emellan om vilka som hyste den starkaste karlen i sitt kompani. Officerarna underblåste många gånger soldaternas lekfulla styrketävlingar.

En liknande händelse berättade Vilhelm Moberg om i sin bok Raskens.

Kanske urartade uppvisningen ibland till slagsmål mellan de skilda socknarnas soldater, ty sockenrivaliteten låg ständigt på lur. Ett glåpord, ett sockenöknamn, slängdes fram halvt på skämt, halvt i argsint uppsåt, ty de olika socknarna hade inrotade öknamn på varandra, det var "färila-toming, järvsöflakar, ljusdals-fessing", och så vidare. Och om de inte alla gånger kanske helnyktra soldaterna genast var redo att försvara sin hemsockens ära, då ingrep befälet. Kanske korpralen var ensam med sina mannar, och då borstade han upp sina mustascher och röt ett kommandoord. Innan man nådde kompaniets mötesplats Kramsta lägret lugnade sig sinnena och vänskapen var återställd.

Gemenskapslivet under uppbrott och avmarsch utgjorde säkert en god del av soldatlivets tjusning. Dessa återkommande tilldragelser bildade länkar i en kedja av minnen, som soldaterna erinrade sig efteråt.

Bland soldaterna fanns lustigkurrar, män med sånger och skämt, fulla av upptåg och roligheter. Dessa förgyllde samvaron med sina visor, roligheter och påhitt. Och lagret var givetvis färskast under de första dagarna av samvaron. Skämten man smitt ihop sedan sist lockade till skratt just med första sammanträffandet, sedan nöttes de förmodligen av under mötets gång.

Aktivitet och arbetsliv på mötesplatserna

Tidig revelj, vanligtvis klockan 4, en tolv timmars exercis som arbetsdag, med avbrott för frukost, middag och aftonvard.

Korum morgon och kväll.

Kompaniets skjutbana fanns i Kramsta. Skyttevallen fanns cirka 50 meter norr om den vattenkälla, vilken av ortsbefolkningen kallas "tukällan". Strax västerut om fastigheten Kramsta nr 3:1 Franssons och Kramsta nr 2:1 Anders Larssons.

I författarens barndom hände det att man kunde hitta blykulor i den gamla skyttevallen. Det var grovkalibriga rundkulor, vilket tyder på att de voro skjutna ur karolinska musköter. Men även blykulor kaliber 12,5 mm hittades där, det visar att skjutbanan användes även sedan remingtongevären infördes i kompaniet.

Övningsplatser för soldaterna var ofta efter vägen som gick från Kramsta lägret västerut mot Kramsta tjärn. Där övades marschanträdande och gevärsföring, vilka båda var viktiga kunskaper i kompanierna under den indelta tiden.

Sex man delade ett tält, som under karolinska tiden var fyrkantigt. Vid lägerelden utanför tältet kokade de sitt kött i femtonliters kittlar med starka bottnar. Provianten delades ut av furiren. Dagsportionen var åtminstone i reglementet väl tilltagen. 625 gr torrt bröd, 250 gr smör eller fläsk, en tredjedels liter ärter och två tredjedels liter öl för varje man. Förutom provianten fick soldaten ett mindre bidrag i kontanter, det var den så kallade tobaksskillingen.

Men när regementets årliga möten hölls, skulle soldaterna utrustas med matsäck för alla dagarna. Något överflöd i matväg fick dock ej förekomma.

Kungen önskade, och bönderna såg gärna till, att soldaterna inte skämdes bort utan vande sig vid "tarvlighet".

I fält följde provianten med trossen. Varje kompani hade tre proviantvagnar. Dessutom fanns det vagnar som var lastade med brödkorgar samt vattensäckar. Mjölet malde man i stålkvarnar, som följde med på vagnarna. Varje kompani hade två sådana kvarnar.

Vid de kompanimöten vilka höllos på Kramsta lägret fick soldaterna taga del av de kompaniorder, som kompanichefen läste upp vid dessa tillfällen och som ofta var utdrag ur "Kongl Maj:ts Tjenstgörings-Reglemente för dess armé". Det finns en mängd kuriösa detaljer kring soldatens klädsel och utseende, som nu fallit i glömska. Vid mitten av 1700-talet blev det således modernt att krigare skulle bära mustasher, då detta ansågs vara ett tecken på tapperhet och mod. Soldaterna skulle "mangrant låta vaxa sina mustascher och inte understå sig dem klippa eller avraka vid straff av sex par spö".

Snart kom också order om att krigsfolket skulle bära stångpiska. Den skulle vara lagom tjock och lång samt väl lindad.

I en order från november 1800 heter det: "Påminnas än ytterligare att bakhåret bindes 4 tvärfingrar från nackgropen med fläta åt sidorna och intager de kortaste håren och inlindas i piskan. In under bandet bör piskan vara två tum i omkrets vartill alla som ej har nog stark hårväxt bör skaffa sig löspiska. Ifrån knuten lindas håret 8 tum. Vid öronen nyttjar flätor som görer platta med bly i höjder med öronsnibben samt på nacken till nedom käftbenet".

Ett par år senare kommer order att soldaterna skulle anlägga "så kallade Pollisåns". Också till den ordern fogades en lång och utförlig beskrivning. Säkerligen var det inte lätt att vara korpral på den tiden. Förutom de invecklade handgreppen med gevär och all exercis måste han också kunna lära ut alla konster, som var förknippade med anläggande av hårpiskor, ryska flätor, polisonger och mustascher. Så länge varade dock inte dessa påfund. Den 28 juli 1805 kom det kompaniorder om att hårpiskorna skulle tagas bort och håret kortklippas.

Strax ovanför lägret fanns Kramsta bys dansbana.

Denna dansbana revs omkring 1920, när den byggdes är nog svårt att utröna. Men med full säkerhet var det dansbana på den platsen sedan mycket lång tid tillbaka. Och den byggdes av Kramsta byns ungdom, virket tillhandahölls av byns bönder.

Dansbanan låg på höjden strax ovanför Kramsta lägret, ovanför nuvarande Hälsinge barnhem. Dansbanan var uppförd på samma ställe som fastigheten Kramsta 14:2 nu befinner sig.

När de indelta soldaterna, 150 man, mest ynglingar, samlades till möte på Kramsta lägret, då förstår man väl att det var lockande för bygdens ungdom att även samlas till dans på Kramsta dansbana. När man därtill vet att Järvsö kompani hade egen musikkår, vilken spelade upp till dans där, förstår man livligt att det var en attraktion för bygdens ungdom och befolkning.

Det var säkert ett färgstarkt folkliv där då soldaterna och allmogen samlades till dans under vår och sommarkvällar.

Jag minns endast föga av dansbanan, men hade i min barndom och ungdom hört otaliga berättelser som beskrev samvaron där.

De, vilkas berättelser jag minns mest utav, var vad min moder och fader berättade därom. Men även de gamla soldaterna, vilka då ännu funnos kvar, var de flesta goda berättare. Den siste soldaten i Kramsta, Anders Fröjd, var en god berättare. Jag besökte honom ofta i hans trevliga knektstuga. Han såg gärna att ungdomar besökte honom. Då berättade han många intressanta historier ur sitt innehållsrika liv. Han var då gammal till ålder, men ung i sitt sinne. Han var alltid så vårdad i sin klädsel och i sitt uppträdande i övrigt.

Han brukade vara klädd i svart kavaj med vit skjorta. Det silvervita, lockiga håret var alltid rent och välkammat. Och den stolta, raka soldathållningen behöll han så länge jag minns honom.

Han var som sagt en mycket god berättare.

Det berättades att under den sista delen av dansbanans tid, började våldsamma byslagsmål utspelas där, vilket gjorde att den närboende befolkningen började se på dansbanan med oblida ögon.

På den tiden så voro ofta de olika byarnas ynglingar ovänner med varandra. Och då händet det att så kallade byslagsmål utkämpades på dansbanorna, med blydaggar, snusdosor och knivar som tillhyggen.

Detta hände före den organiserade idrottens inträde. Senare bildades fotbollslag i byarna. Och om de då råkade sparka benen av varandra, så skedde det ju ändå på ett ordnat sätt.

Dansbanan låg på en underbart vacker plats. Med härlig utsikt över Ljusnans dalgång med den blånande älven och dess glittrande sjöar omgärdad av bergens linjer, vilka "buktigt blåna kring den aftonväna bygd", för att låna några uttryck av skalden Edvard Fredin.

Detta om dansbanan och Kramsta lägret är vad som skett i långt faren tid. Kvar står dock den vackra naturen och den härliga utsikten där dansbanan befunnit sig.

Där på Kramsta lägret som under två hundra år indelta soldater övats i sträng exercis och där barska kommandorop rutits, är nu en fridsam idyll. Där ligger nu Hälsinge barnhem intill. Kanske man bör se detta som ett tecken på mänsklig utveckling åt rätt håll.

Detta är där fordom män utbildats i blodigt värv, har i vår tid blivit en lekplats för nutidens barn.

Sammanställt av
Erik Persson

HEMVÄRNET 1940 – 1990 OCH INFÖR 2000–TALET

Året var 1940. Då hade Nazi-Tyskland lagt under sig Tjeckoslovakien, Österrike, Polen och var på god väg att förverkliga Adolf Hitlers dröm om världsherravälde. Sovjetunionen hade i november 1939 anfallit Finland. Sveriges beredskap är god. Detta var det lugnande besked svenska folket fick av statsminister Per Albin Hansson. Men Sveriges beredskap var inte särskilt god. Det vet vi nu efteråt. Försvarsviljan i Sverige var god. Svensken hade en stark vilja att värna sitt hemland och sin hembygd.

Det var i den andan tanken på ett hemvärn föddes. Med landstormsrörelsen och skytteföreningarna som grund uppstod spontana försvarssammanslutningar. Den 26 januari 1940 föreslog Sveriges ÖB general Thörnell, att landet skulle förbereda bildandet av "en särskild frivillig organisation inom lantförsvarets ram, avseende det omedelbara försvaret av hembygden". Det var då hemvärnet blev officiellt genom generalens förslag till Kungl Maj:t.

Det fanns ej tid till långa utredningar. På en månad utreddes frågan under ledning av överste Gustav Petri, som blev den förste Rikshemvärnschefen, och lade fram ett förslag till organisation.

Medan förslaget granskades i försvarsdepartementet, kom Tysklands anfall på Danmark och Norge den 9 april.

Den 29 maj beslöt riksdagen om bildandet av hemvärnet. Då fanns hemvärnet på flera håll i landet.

Hur organiserades hemvärnet inom Hudiksvall med omkringliggande kommuner, det som efter kommunreformen skulle bli Hudiksvalls kommun?

I Hudiksvalls stad kallades tandläkaren Pontus Blomberg till hemvärnsområdesbefälhavare, den dåvarande titeln för hemvärnschef i området. Blomberg annonserade och han fick ett 90-tal ansökningar att gå igenom. Tillsammans med kontorschef Folke Arndt lade han grunden till Hudiksvalls hemvärn.

Norrbo/Bjuråkers hvo fick 96, Forsa 93, Delsbo 80, Njutånger 72 samt Enånger-Nianfors hvo 46 medlemmar.

Finansmannen och bjuråkerssonen Jonnie Dahlström är en av dem, som var med från början i hemvärnet. Han berättar att målaren Lars Lie var eldsjälen inom Norrbo/Bjuråkers hvo. Han blev dess förste hv-befälhavare. Det fanns en stark skytterörelse i bygden och i den hade hemvärnet ett stort stöd. Något sämre var det i Hudiksvalls stad, enligt Gösta Strömstedt, en av hv-veteranerna. Han berättar att det var mycket svårt att få vapen och uniformer. Uniformen blev en armbindel, som talade om att man tillhörde hemvärnet. Armbindeln, gevär m/96 och i bästa fall uniformsmössa var den utrustning som prioriterades. Trots detta kunde hemvärnet bita ifrån sig. Hv-mannen hade sin brinnande önskan att försvara hembygden, sin överlägsna lokalkännedom, och i många fall, en god skjutskicklighet. Med sin cykel kunde hv-mannen snabbt vara på plats och gevär m/96 var och är ett dödligt vapen i händerna på en god skytt.

Med tyskarna inpå knutarna, Danmark och Norge hade ockuperats, och i

juni 1940 nåddes nyheten att Paris hade fallit. Trots bristen på vapen och övrig utrustning övades det flitigt och det var inte tal om att utebli från övningen utan mycket vägande skäl.

Fd Fobef och regch I 14/Fo 21 Överste Karl-Henrik Gåsste berättar att han värvades som hemvärnspojke i Hudiksvall av lektor Natan Valmin, som var hv befälhavare i Hudiksvall 1941–45 . Gåsste berättar att han blev utbildad i spräng- och mintjänst. Han glömmer aldrig när mingruppen övade försåtsminering och råkade spränga sönder köksfönstret för mamman till en av kamraterna i gruppen. Det blev rätt så besk kritik för detta vid genomgången efter övningen.

När fick hemvärnet i Hudiksvall automatvapen?

1942 skulle en skyttegrupp ha en kpist (grpch), ett kg (kulsprutegevär) samt åtta gevär m/96. Det dröjde några år innan denna reform förverkligades.

Intresset för hemvärnet har gått i vågor. Vi har sett att 2:a världskriget förde med sig ett starkt intresse för att försvara sin hembygd. Vi har också sett att intresset svalnar när krigshotet verkar avlägsnare. U 137 var en episod som gjorde att rekryteringen till hemvärnet ökade. Bildandet av hemvärn med marina uppgifter aktualiserades.

Hemvärnet i dag har fått en betydligt förbättrad beväpning och övrig utrustning. Hemvärnet har nu automatvapen såsom ksp 58, Ak4, kpist. Vissa förband har fått grg, andra har psk m/68. Vissa förband har utbildning på att betjäna värnkanoner.

Hemvärnet har fått bättre sambandsutrustning (mycket tack vara FRO). Hemvärnet har också stort stöd från lottorna. De tillgodoser hemvärnet med exp-biträden och förplägnadslottor. Bilkåren (SKBR) ställer bilförare till hemvärnets förfogande. Svenska Röda korset (SRK) skall ställa samariter liksom Svenska Brukshundsklubben hundar för bevakning till hemvärnets förfogande.

Hemvärnet har fått och kommer att få större och viktigare krigsuppgifter. 1940 fanns armén partiellt mobiliserad som ett yttre skydd. I dag är hemvärnets 1:a handsuppgift att skydda mobiliseringen, bevaka och skydda gränsövergångar, hamnar, flygfält och för totalförsvaret viktiga objekt. Hemvärnet skall tillsammans med inneliggande fredsförband vara den första tröskeln.

Hemvärnet genomförde den 19 och 20 maj 1990 en jubileumsövning. Inom Hudiksvalls Hemvärnskrets genomfördes den på två platser. I Hudiksvall med deltagande från Hudiksvalls och Iggesunds hvo. I Delsbo med deltagande av Delsbo, Forsa och Bjuråkers hvo.

På båda platserna deltog förutom hemvärnet även övriga frivilliga försvarsorganisationer med utställningar. I Hudiksvall deltog även del av Gävle Hemvärns musikkår. I Delsbo medverkade Blåspopparna med drillflickor från Hudiksvall.

Övningen i Hudiksvall hade marin anknytning och i Delsbo var hotet fientlig luftlandsättning.

Fientliga grodmän mötte motstånd i Hudiksvall. Fientliga trupper från Hy-land med understöd av flyg gjorde flera försök att tränga in i Hudiksvall.

Läget för övningen var att hv hade indikationer på att fi handlingar skulle komma att utföras mot Hudiksvall. Hemvärnet hade därför intagit högsta beredskap. Kretshvch Esse Meijer fick rapport om att någon sett grodmän vid en av båtbryggorna vid kajen. Hudiksvalls hvch, Lars Lundkvist, fick då order att undersöka detta. Hemvärnsmän ur Hudiksvalls hvo var snabbt på plats och kunde gripa två grodmän. De hade tappat kontakten med sin miniubåt. En diplomat från Hy-land kom åkande i sin bil för att försöka få med sig grodmännen. Detta nekades honom och han uppmanades att kontakta UD. Grodmännen överlämnades till polisen.

Något senare går fi till stort angrepp mot Hudiksvall. Flygplan kommer dånande över Storfjärden. Krypskyttar har lyckats ta sig upp på en terass vid Hamngatan. Från sjösidan kommer en båt bemannad med fi skyttar. Efter en kort eldstrid var hotet mot Hudiksvall avvärjt för den här gången.

Grodmännen och dykare från Hudiksvalls dykarklubb kunde värma sig efter vistelsen i det kalla vattnet. Flygplanen från Hudiksvalls sportflygarklubb kunde återvända till flygplatsen.

Hemvärnsmän och övriga frivilligförsvarare utspisades av Hudiksvalls förplägnadsgrupp med bistånd av Iggesundsgruppen.

Attack mot Delsbo från luften

I Delsbo fick hemvärnet försvara sig mot fi luftlandsättning. Sex hoppare från Söderhamns Fallskärmshopparklubb agerade fi. Försvaret hade konstaterat att fälten söder om forngården är en lämplig plats för 11 och därför var hemvärnet grupperat för att möte ett sådant hot.

En våldsam eldgivning från ksp 58, Ak4, kpist och gevär m/96 bröt ut när fallskärmshopparna dalade mot marken och så snart de hade tagit mark svarade de med samma mynt. Någon av hemvärnsmännen fick spela skadad och bars bort för vård av sjukvårdspersonal. När anfallet slagits tillbaka bjöd lottorna såväl de stridande som publik på ärtsoppa.

Utöver inramningen med musikkårer hölls också korum på båda platserna. I Hudiksvall av kyrkoherde Bo Johansson och i Delsbo av komminister Ulf Ohlsson.

Högtidstal hölls i Hudiksvall av kommunalrådet Berndt Söderström och i Delsbo av kommunalrådet Marianne Ekblom.

På lördagskvällen var det jubileumssupé på Hemvärnsgården i Friggesund dit även övriga frivilliga försvarsorganisationer var inbjudna. Även representanter för kommunen var inbjudna. Dansen tråddes tills fram på småtimmarna. Ett trevligt och händelserikt dygn var till ända och ett 50-årsjubileum hade genomförts.

Men tanken kommer: Vad sker med Hemvärnet inför 2000-talet?

I dag är intresset förhållandevis stort. Avspänningen i öst, Berlinmurens fall och den pågående frigörelsen från kommunismen i öst har inte invaggat Hudiksvalls Hv-krets i någon falsk säkerhet. Det finns fortfarande anledning att behålla ett starkt och välövat Hemvärn, detta inte minst med tanke på krigshotet i Persiska viken och läget i Baltikum.

Hemvärnet kommer att få större och viktigare uppgifter. Kan vi lösa dem? Det kommer att ställas större krav på hv-befälets förmåga att leda och utbilda sitt förband. Hemvärnet bör i större utsträckning få rekrytera befäl med plutons och kompanichefsutbildning. Hemvärnets rekrytering måste stödjas av länsarbetsnämnder och vpl-verk.

Hemvärnet måste tillföras ännu bättre och tyngre beväpning såsom grk, lvakan och pansarbrytande vapen. Hemvärnet behöver ännu bättre och större tilldelning av sambandsmedel. Varför inte ett hemvärn som samarbetar med sportflygklubbar, så att hemvärnet har tillgång till dess personal och flyg för ytövervakning? Hemvärnet behöver också sitt Fo-regemente. Vi behöver dess stöd i utbildning m m.

Esse Meijer
Kretshemvärnschef
Hudiksvalls hemvärnskrets

KVINNORNAS DAG PÅ HÄLSINGE REGEMENTE

I Gävleborgs län genomfördes den 16 september 1990 en stor satsning på rekrytering till frivilligorganisationerna. Cirka 9.000 kvinnor från hela länet inbjöds till en informationsdag på I 14. Den arrangerades av bilkåren, lottorna, Röda korset, frivilliga radioorganisationen och hemvärns- och frivilligsektionen på I 14.

Till Gävle bussades de intresserade kvinnorna med bilkårister som förare och värdinnor från de andra organisationerna. Utefter vägen serverade lottorna kaffe.

En av de få män som besökte kvinnodagen var I 14:s regementschef överste l. Karl-Evert Englund. I sitt välkomsttal framhävde han kvinnornas insatser i totalförsvaret och förklarade att vi inte skulle klara oss utan kvinnornas insatser. En stark kvinna i Gävleborgs län är landshövdingefrun Brita Hising som också välkomnade deltagarna till kvinnodagen.

Därefter delades de cirka 200 besökarna upp i stationer där de fick bekanta sig med organisationernas olika sysselsättningar. Det visades första hjälpen vid olycka, stab i arbete, amatörradiostation, trafiksäkerhetsarbete m m.

Dagen avslutades med lunch som serverades av lottorna ur kokvagn samtidigt som lottan Cajsa Gotthold underhöll med vacker sång. Under hemresan utdelades information om hur och vem de kan kontakta på hemorten.

Denna dag har arbetats fram av en projektgrupp med medlemmar ur kårer och föreningar i samarbete med Hv/Friv. Det har varit ett omfattande förarbete som pågått under nästan ett år. Olika arbetsgrupper har engagerat sig i marknadsfrågor, transporter och själva genomförandet. Allt detta har även kostat en slant som delats lika mellan organisationerna och myndigheten.

Vi från bilkåren som varit med i detta projekt tycker att samarbetet med övriga organisationer fungerat mycket bra och tror att det kan leda till andra samarbetsmöjligheter.

För bilkårens del har Kvinnodagen hittills givit cirka 30 nya medlemmar till distriktet. En sådan här informationsdag ger "ringar på vattnet" och fortfarande kommer nya medlemmar, så var inte rädd att satsa på liknande projekt.

Pia Skoger, Titti Johnson
Gävleborgs distrikt

BPA EL

Projektering – Montage – Service

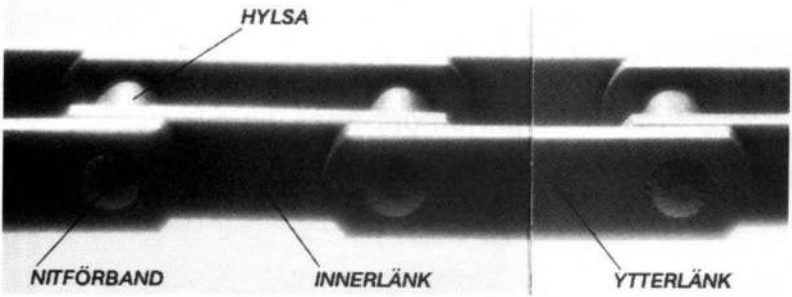
INSTALLATIONER
- I KRAFT
- BELYSNING
- TELE

Gävle, telefon 026-17 56 00

BPA EL

eio

LINGBOS SPECIALITÉ:
LINGBOKEDJAN

AB LINGBO VERKSTÄDER

Box 80, 810 32 Lingbo. Tel. 0297 - 503 00

HÄLSINGEBRIGADEN 1943–1992

Brigch inledning

Hälsingebrigaden, IB 44, är en av de äldsta brigaderna. Den bildades 1943 och kommer att upphöra som brigad 1992, men delar fortlever i annan form.

Under Hälsingebrigadens nästan 50-åriga historia har det hänt mycket. När Hälsingebrigaden bildades förflyttades brigaden till fots och tyngre materiel drogs av häst. När brigaden nu löser sina uppgifter sker förflyttningarna med motorfordon, bl a bandvagnar. Uppgifterna har förändrats. Under första tiden hade Hälsingebrigaden sin uppgift i mellersta Sverige medan brigaden under senare tid haft sina uppgifter i övre Norrland. Många människor har tjänstgjort vid Hälsingebrigaden. Uppskattningsvis rör det sig om minst 30.000! Det är alla dessa människors förtjänst att Hälsingebrigaden alltid har haft ett så bra anseende.

Med anledning av att Hälsingebrigaden skall upphöra anordnades brigadmiddag i MARMA sommaren 1990. Till brigadmiddagen inbjöds tidigare brigadchefer samt andra som betytt mycket för Hälsingebrigaden. Av de inbjudna ställde generallöjtnant Carl Björeman upp som under ett år 1972 till 1973 var brigadchef och överste av 1. graden Jan Wickbom som under många år hade Hälsingebrigaden som ryggrad i sin fördelning.

Av de inbjudna som tyvärr inte kunde delta bidrog överstelöjtnant Åke Sundstedt som under mer än 10 år var stabschef på Hälsingebrigaden med skriftligt nedtecknade minnen.

FESTMIDDAG – BESKRIVNING AV

Brigch stf och Stabschef

Äntligen hade dagen för den stora festmiddagen infunnit sig. Som plats för festligheterna hade MARMA LÄGER valts och där den ärevördiga officersmässen med närliggande park, som dagen till ära visade sig från sin bästa sida. Solen sken från en klarblå himmel då gästerna från när och fjärran samlades under björkars grönska för inledande förbrödning under intagande av en enkel drink med tilltugg. Att förberedelser pågick in i det sista kunde något tidigt anlända gäster märka. 30 minuter före fastställd cirkatidpunkt för samling hade nämligen till kommendantens stora förtrytelse vare sig ingredienser till drinkar eller tilltugg anlänt till MARMA. 15 minuter före samlingstidpunkten erbjöd dock parken en bild av ett synnerligen välarrangerat GARDEN PARTY med välfyllda bord där intet saknades.

Som vid varje större middag av rang fanns även vid denna en toastmaster. Vem var detta om inte brigadens stabschef och som vanligt såg denna inledningvis till att militär ordning och disciplin kom att genomsyra middagen genom att meddela församlade gäster brigch riktlinjer för aftonen.

Efter detta var det dags för brigch att hälsa välkommen och presentera

kvällens hedersgäster Carl Björeman och Jan Wickbom. Som sig plägar då IB 44-personal samlas har all personal uppgift. Detta gäller även hedersgästerna som fått i uppgift att delge dagens IB 44-kämpar axplock ur gårdagens ärriga kämpars erfarenheter. Först upp till bevis var Jan Wickbom. Från hans framförande saxas följande.

Raggdynan

Sex mil från finska gränsen ligger det mäktiga berget *Raggdynan*. Europaväg 4 gör därifrån en dykning ner i de djupa myrarna öster om berget. Den dominerande höjdryggen *Raggdynan* är ett begrepp i östra Norrbotten. Därifrån ser man solen dölja sig någon timme på midsommarnatten, där förlovar man sig. Vintertid skidar man fram längs stigarna i den djupa snön och på vårvintrarna solar man och kokar kaffe i någon bergsskreva och prövar skaren i backarna.

I det allmänna medvetandet är begreppet *Raggdynan* kopplat till Hälsinge Regemente och till hälsingarna. Under många års övningar var *Raggdynan* IB 44 domäner. I och kring de många befästningarna där rörde sig hälsingarna som fisken i vattnet. Andra förband hörde också dit, men det var Hälsingebrigaden, som var ryggraden i försvaret. En brigad är något annat och mer än summan av sina beståndsdelar. Icke mätbara begrepp såsom sammanhållning, kamratskap, pålitlighet och offervillighet gentemot de sina har avgörande betydelse i strid. Sådana faktorer betyder mer än teknisk standard, fin taktik och slösande underhåll. *Brigaden IB 44* hade dessa kvalifikationer.

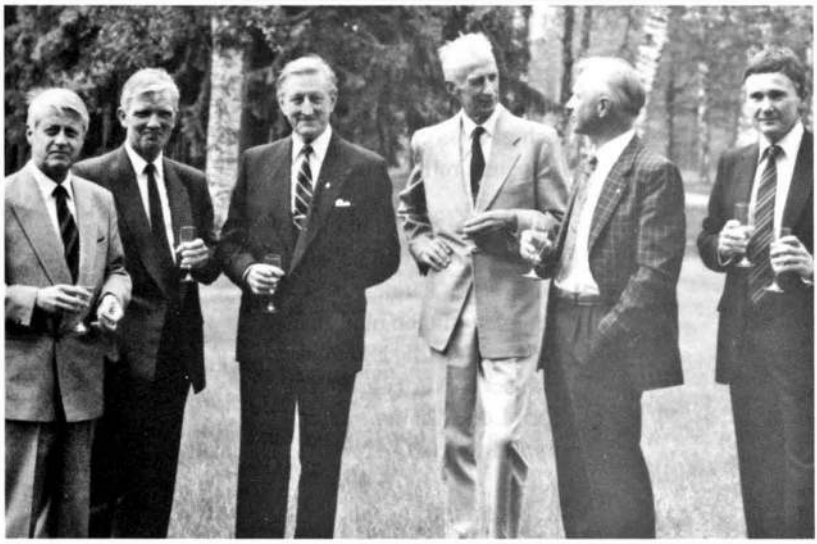
Därför är en brigad svårersättlig eller rent av oersättlig. Ett till numerären-likvärdigt antal bataljoner och självständiga kompanier får inte den moraliskt så väsentliga kontakten med varandra och med ledningen, som skapas inom en brigad. Med kontakt menar jag då förtroende, tillit och benägenhet till uppoffringar.

IB 44 var under de sista 20 åren en "omodern" brigad, en brigad m/66. Både som fobef och senare som fördelningschef fick jag ofta detta påpekat för mig, ibland av brigadens egen personal. Vi får ej ställa för stora krav på en brig -66. Man skall då ha klart för sig att kriget består av två moment: striden och manövern. Båda är väsentliga och skall hanteras rätt om man skall nå framgång. Men *striden är det viktigaste, svåraste och avgörande*. IB 44 var, trots sin gammalmodiga organisation, väl lämpad för strid. Brigaden hade vapen som bet, både mot trupp och stridsfordon. Med dessa vapen kan duktig personal – d v s skicklig och manstark – genomföra striden på ett framgångsrikt sätt. Skicklighet nås genom utbildning. Därför är en god utbildning för strid arméns främsta medel för att nå styrka i krig.

Wickbom belönades för sin insats med en Hälsingebock. Under middagens fortsättning leddes gemensam snapsvise-sjungning av Ingemar Eriksson, sambandschef i brigadstaben. Dessa följdes snart av bataljonsvis framförda visor där 1. bat bejublade alster "44:an" är värd att bevaras åt eftervärden och därför återges den i sin helhet.

Jan Wickbom beskriver Raggdynan.

Hedersgästerna Carl Björeman och Jan Wickbom flankerade av från vänster C I14/Fo 21 Karl-Evert Englund, brigadchefen Hans Ramström "Veteranbatch" Bengt Nilsson och brigadstabschefen Jan Callenmark.

44:an

1. Denna strid har varit våran
uti många herrans år
denna strid har varit vår
och det har nog satt sina spår.
Vi har planlagt, övat, rekat
uti Norrlands mörka skog
vi har slitit, vi har släpat
men nu har du visst fått nog.

Ref: Ja nu är det slut på gamla strider
ja nu är det färdigt inom kort
nu skall del av rasket slopas
nu skall del av rasket bort.
Så vi tar farväl och stora tårar
rullar på vår kind.
Nu är det slut på gamla strider
nu går 44:an i himlen in.

2. När vi satt i Marma läger
var du allt vi stretat för
du var mäktig, du var stark
och du var allt brigaden bör.
Sen vi kom till övre Norrland
stridsuppgifterna vi fick
du lät oss bli stora, tuffa
och gav oss en sådan kick.
Repetera refrängen.

3. Äta soppa, dricka brännvin
sjunga sånger och ha kul
det är vårat kännetecken
fast planeringen blev strul.
Du skall gå till sälla marker
och det tycker vi är trist
för i Lules vackra trakter
uppstår oersättlig brist.

Repetera refrängen.

4. Nu har första sjungit sången
med sedvanlig perfektion
nu vi lämnar över ordet

till andra bataljon.
Sedan vill vi höra tredje
ingenjörer, art och tross.
Var är tonen, var är ljudet
kom och sjung en sång med oss.

Repetera refrängen.

5. Vi har nu fått efterrätten
upp på detta "gravkalas"
vi är inte riktigt mätta än
för vi saknar lite bas.
Alt, sopran, tenor är stämmor
som ej hörs på Marma fest
men till slut så sjöng ju tredje
även om de är näst bäst.

Som framgår av texten skickades utmaning vidare till de andra enheterna i brigaden. Av därvid framförda "svarsvisor" refereras här bara 3. bataljonens.

Bataljonsvisan (mel "Vårat gäng").

Vad finns kvar i Norrland sen?
Jo, det är ju 3:es gäng!
Vi som håller ställningen,
3:e bataljon.

Vilka var det som blev kvar?
Vi som kämparandan har!
Slåss till våra sista dar,
3:e bataljon.

Vi är karlar, som det klarar,
1:a, 2:a, dom oss klandra,
vi har sången, kan jargongen,
så vi tar det en gång till!

Vad finns kvar i Norrland sen?
Jo, det är ju 3:es gäng!
Vi som håller ställningen.
3:e bataljon.

Av den superba middagen återstod nu bara kaffe med avec. Den mest uppskattade avecen utgjordes av Carl Björemans kåseri kring *IB 44-tiden*.

Denne charmante talare avnjutes naturligtvis bäst "live", men innehållet skäms i sanning inte för sig. Döm själva utifrån nedanstående utdrag.

Ett år med brigaden

Brigaden genomförde SÖB, d v s Särskild Övning för Befäl, med alla chefer t o m plutonchef, i augusti 1972. Övningen var planlagd av och leddes av översten Per H Winberg, brigadchef sedan många år tillbaka, chef för Arméns Underofficersskola, sedermera chef för Kronobergs regemente. Jag blev emellertid i ett sent skede beordrad att efter övningen efterträda Winberg som brigadchef. Övningen utnyttjades givetvis för överlämning. Särskilt givande i det avseendet är den del av övningen, som genomfördes i övre Norrland. Ett krigsspel på Raggdynan, dominerande höjd i Kalixtrakten, gav bataljonschefer och olika funktionsföreträdare tillfälle att inför allt befäl redovisa sin verksamhet och dess villkor, inte minst ifråga om samverkan. Det gav också mig som ny brigadchef tillfälle att presentera mig och hur jag såg på uppgiften.

Allt deltagande befäl visade ett påtatligt intresse för övningen och uppgifterna. Plutonchefselever, vilka i den egenskapen hemma på Kungsbäck hade visat ett på sin höjd överseende intresse för tjänsten, var nu som förbytta. Med allvar och nit försökte de nu, som chefer, få ut så mycket som möjligt av övningen.

Efter återkomsten till regementet startade de direkta förberedelserna för brigadens KFÖ (KrigsFörbandsÖvning), avsedd att genomföras två år senare, hösten 1974. Stabschef Åke Sundstedt var mycket aktiv, trots fredsplacering utanför regementet.

På hemmaplan var skyttebataljonschefen Bengt Nilsson en skicklig drivande kraft. Krigsuppgiften i övre Norrland "applicerades" på hemmaterrängen. Dalälven var fullgod ersättare för Luleälven och de möjligheter och problem som en stor älv ger. Det var svårare att föreställa sig Kalixlinjen på det platta Marmafältet, men Bengt Nilssons pedagogiska blick och hans energi gjorde att det växte fram ett utbildningsmässigt bra substitut. Järnvägsstationerna i *Marma* och *Mehedeby* fick gälla som ersättare till t ex *Morjärv* eller *Niemisel*.

Övningsförberedelserna prövades i en fältövning hösten 1973, d v s ett år innan övningen skulle genomföras. Omständigheterna gjorde att även den övningen måste utnyttjas för överlämning. Min efterträdare blev Sveagardisten Gustaf Welin. Han har avlöst mig i tidigare befattningar och han skulle 1988 komma att göra det en gång till, som MBS.

Från min korta tid som brigadchef vill jag nämna ytterligare två begivenheter:

* Mobavdelningens presentation av mobförråden i *Hälsingland*. Gedigna förråd. Gedigna mobförberedelser, präglade av samma noggrannhet, som utmärkte mobofficeren överstelöjtnanten Oscar F Sundberg, ursprungligen jämte och fältjägare.

* Fältövningarna i Fo 67 i Norbotten. Fobefälhavaren, översten Jan Wickbom, samlade varje höst sina direkt underställda krigsförbandschefer till en för dem mycket givande fältövning. Det var t ex tankeväckande att gå bataljonernas anfallsvägar i den bistra höstdagens tilltagande skymning.

Efter all denna spisning för såväl kropp som själ drog sig festdeltagarna tillbaka i små grupper för att allt efter kynne och smak ge kvällen en värdig avslutning.

Brigch slutord

I årets "Bocken" har vi enbart refererat Hälsingebrigadens middag 1990. I nästa års utgåva av Bocken återkommer vi med Hälsingebrigadens historia. För att teckna ned den avser vi anlita någon "Hälsingeveteran", som var med redan då Hälsingebrigaden organiserades 1943. För att göra den historiebeskrivningen så heltäckande som möjligt ber jag alla som har några minnen från Hälsingebrigaden att teckna ner dem och sända dem till Jan Callenmark (I 14/Fo 21, Box 614, 801 26 Gävle).

Jag vill tacka alla som bidragit till den trevliga Hälsingebrigadmiddagen och ett särskilt tack till Lars Norrström och Hans Weissman för det förträffliga arrangemanget.

Som avslutning vill jag betona att Hälsingebrigaden har kvar sin uppgift ända fram till 1992-06-30 och att vi alla skall se till att brigadens goda anseende upprätthålls till sista dagen.

NÄR DET GÄLLER

- MC-
- KÖR-
- TRAFIK-
- BUSSKORT

VÄND ER MED FÖRTROENDE TILL

BIL- och TRAFIKSKOLAN

INNEHAVARE:
Berndt Friskman & Co
S Kansligatan 7 A, GÄVLE
Telefon 026/62 54 94 – 62 05 08

Medlem i Kamratföreningen?

V·A·G Audi
IR SCANIA

Din bästa bilaffär

Hyrbilen tar du också från oss.

Bilmetro

GÄVLE 026-60 04 60 • **SANDVIKEN** 026-25 19 40 • **HOFORS** 0290-272 40

Din trygghet
Vår ambition

- Inbrottslarm
- Driftlarm
- Passagekontroll
- Trygghetslarm
- Personsökare
- Branlarm
- Larmöverföring
- Tidsystem
- Special-TV
- Snabbtelefoner

Östra Regionen

UPPSALA
018-901 00

FALUN
023-901 00

GÄVLE
026-901 00

VÄSTERÅS
021-901 00

NORRKÖPING
011-901 00

ÖREBRO
019-901 00

BRIGADENHETEN

Brigadenheten och brigadstaben – vad är detta?

I försvarsmaktsutredningen från 1988 (FU88) har Överbefälhavaren gjort en genomgripande analys av krigsförbandens styrka och svagheter. I FU88 angavs att "krigsdugligheten hos våra brigader är eftersatt såväl vad gäller personal, utbildningsnivå, materielens befintlighet som dess tillgänglighet".

Detta har inneburit att dagens produktionssystem är under utveckling. Den viktigaste förändringen är att krigsförbandschefer getts större ansvar för sina förband. Syftet med detta är att höja beredskap och krigsduglighet.

För att leda denna verksamhet har en brigadstabskader ur Gästrikebrigaden fredsorganiserats vid Hälsinge Regemente.

Brigadchefen har övertagit ansvaret för brigadens produktion och i detta stöds han av bridagstaben.

Organisationen har anpassats så att grund- och krigsorganisation i största möjliga omfattning skall överensstämma. Lednings, lydnads och ansvarsförhållanden är enkla och lika som i krig så att krigsförbandens personal kan identifiera sig med sitt krigsförband redan i grundorganisationen.

Brigadstabskadern består av nyckelpersonal i brigadstaben. Kadern är i nuläget delvis bemannad och kommer så snart det är möjligt att kompletteras till full styrka.

Brigadstaben leds av brigadstabschefen. En sammanslagen stridsledning- och underrättelseavdelning med chef striavd och två stri-undbefäl organiseras, liksom en underhålls- och personalavdelning med brigadkvartermästare och personalchef organiseras, till stöd för stabsarbetet organiseras en kommendanturavd som leds av brigadens krigsplacerade sambandsdriftledare. Här tjänstgör också en repetitionsutbildningskommendant och en byråintendent.

Löpande över året genomförs krigsförbandsvärdering (KFV), detta syftar till att mäta brigadens förmåga inom alla områden ex vis personaluppfyllnad, utbildningsnivåer, materieltillgänglighet, planers aktualitet m m. Härutöver värderas även funktioner som ledningsförmåga, understöd, pansarvärn, fältarbeten o s v.

En stor skillnad mot tidigare är att alla delar i brigaden värderas och påverkas, alltså även delar som grundutbildas vid andra myndigheter som bandpansarvärnskompani, luftvärnskompani, artilleribataljon, ingenjörbataljon och underhållsbataljon.

Utgående från denna krigsförbandsvärdering genomföres varje år en förbandsutvecklingsplanering (FUP). Den förbandsutvecklingsplan som utarbetas beskriver i prioritetsordning och över en 6 årsperiod vilka åtgärder som skall vidtagas för att öka brigadförbandens beredskap och krigsduglighet.

Med denna FUP som grund genomförs dialog med fördelningschefen

(placeras vid Milostab NN) om resurser för genomförandet av föreslagna åtgärder. FUP rullas och fastställes årligen i sin helhet i denna dialog och ger underlag för verkställande av repetitionsutbildning, grundutbildning, beredskap (från grundberedskap till Allmän mobilisering), befälsutbildning, personaltjänst och underhålls/materialtjänst m m.

Repetions- och grundutbildningsplanerna skiljer sig inte från tidigare mer än att det nu är brigadchefens fulla ansvar att upprätta och genomföra dessa.

I uppgiften beredskap ligger att vid grundberedskap (fred) vidtaga åtgärder för att snabbt kunna leda höjningar av beredskapen som selektiva beredskapsåtgärder, utökad övningsverksamhet, givakt, partiell mobilisering mindre och större samt allmän mobilisering. Brigadstaben har vid grundberedskap möjligheter att leda denna verksamhet. I praktiken innebär detta att kadern arbetar på samma sätt i fred som staben avser arbeta efter krigsorganisering. Milfax ur brigadstabskompaniet finns i fredsdrift i brigadstaben och brigadchefens transport- och sambandsresurser (terrängfordon, UK, KV) står vid grundberedskap till brigadstabens förfogande.

Personalchefen i brigadstaben leder personaltjänsten för krigsorganisationen. Han svarar för att en 5-8 årig individualplan för krigsorganisationens befäl upprätthålles varvid kvalitativa- och kvantitativa krav tillgodoses.

Behov av utbildning för krigsorganisationen tillgodoses med hjälp av denna individualplan, så att personalen ges rätt kompetens och att en riktig rekrytering till krigsorganisationen kan genomföras.

Materieltjänstledning innebär att brigadstaben ger underlag för prioriteringar i materielflödet och materielunderhållet vid brigaden så att beredskaps och krigsduglighetskraven tillgodoses.

Arbetet vid brigadstaben genomförs som tidigare nämnts inom ramen för krigsstabstjänst. Detta innebär att alla i staben deltager i allt arbete och bidrager i detta med sin egen specialkompetens.

Definierade arbetsuppgifter enligt traditionellt mönster kopplat till personer och avdelningar finns alltså inte utan varje större uppgift fördelas inom hela staben, detta för att samtliga funktioner skall beaktas.

Den samordning som sker är främst anknuten till en tidsaxel där målet med verksamheten och sluttider styr arbetet.

Detta är naturligt om vi accepterar att som exempel repetitions- och grundutbildning består av budgetering, planering, ledning, personalutbildning, materieltjänst, funktionsövningar, slutövning på krigsuppgifter m m.

De två största svårigheterna som brigadstaben i dag har att arbeta med är främst att krigsplacerade chefer inte i tillräckligt stor omfattning kan deltaga i arbetet med sina egna förband beroende på ålagda fredsuppgifter. Detta är något nytt och kan säkert med framsynthet i fredsplaceringarna komma att lösa sig. Arbetet med detta har redan startat.

Den andra stora svårigheten är det ansvar för sin egen brigad som brigad-

chefen ålagts men som ännu inte helt accepteras av den "gamla" organisationen, där "kommandoadministration" fortfarande utgör ett honnörsord.

Detta är främst en informations- och attitydfråga som med nödvändighet måste få en lösning.

"per aspera ad astra"
Bengt Berlin
Brigadstabschef

FÖR 75 KRONOR

BLIR DU MEDLEM I KAMRATFÖRENINGEN

och erhåller dessutom "Bocken" inom den avgiften.

Bevara på detta sätt kontakten med efterföljande årskullar av vpl för att se hur de har det, samt även för att hålla kontakt med regementet och Kamratföreningen.

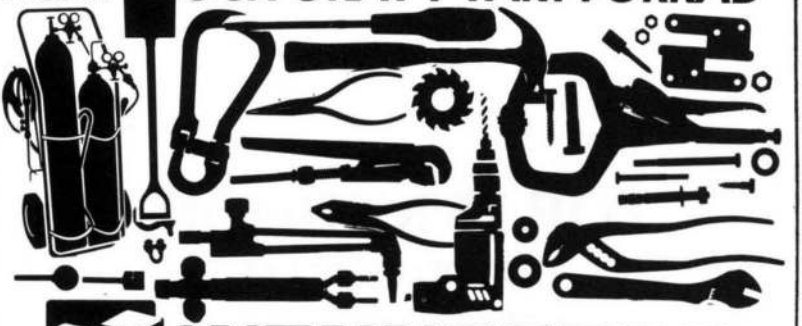
Om några tiotals år kommer Du att uppskatta detta.

Sätt därför in 75:— på postgiro 13 73 32-3, Kamratföreningen, I 14, Gävle.

Använd förtryckt postgirotalong. Sådan finns bl a på Kompexp samt bifogas till Bocken.

TIBNOR

KOM OCH GRÄV I VÅRT FÖRRÅD

TIBNOR

WENNBERGS

S. Skeppsbron 35, Gävle. Telefon 026-12 94 60.

INDUSTRINS SERVICEPARTNER

Snabb fackmannamässig
service för:
skriv- och räknemaskiner
persondatorer och printrar
kopiering- och
dikteringsmaskiner.

FACIT Service

Gävle 026-10 53 45 Bollnäs 0278-184 33 Hudiksvall 0650-103 31

REGEMENTETS DAG 1990

Efter några års uppehåll anordnades den 22 september 1990 åter Regementets dag. För att återskapa gamla tiders Regementets dag genomfördes utställningar av frivilligrörelserna, barnbio, marschmusik och terrängfordonsåkning m m.

För att sätta regementets utbildning av en modern infanteribrigad i blickpunkten genomfördes dagen på temat **Den moderna pansarvärnsbrigaden.**

Brigadutställningen genomfördes i regementsparken där brigadförbanden ordnade förbandsvisa utställningar.

Från regementets grundutbildning visade Brigadstabskompaniet sin utrustning där besökarna kunde stifta bekantskap med elektroniska bild- och textöverförare, stabshytter och radioutrustning. Brigadpansarvärnskompaniet visade sina pansarvärnsrobotar och fordon. Brigadspaningskompaniet visade sin exklusiva materiel där allt från kikarsikten, observationsplatser till gummibåtar tilldrog sig besökarnas intresse.

Ur förråd hade framtagits den representativa utrustningen från en Brigadskyttebataljon. I denna utställning tilldrog sig sjukvårdskedjan från skadeplats till operationsbord det största intresset. Detta nog mest beroende på en mycket entusiastisk övningsledare, som på ett målande sätt förstärkte åskådarnas synintryck. Den nya automatkarbinen, AK5, var ett objekt, som fick många besökare att nog vilja prova ett par skott. Nu var inte det möjligt med hänsyn til den valda platsen i regementsparken.

Från brigadens andra utbildningsförband fanns från Haubitsbataljonen en haubits 77 på plats utanför kanslihuset mellan de gamla kanonerna från sent 1800-tal.

Brigadluftvärnet representerades med robot 70 och en spaningsradar PS 70. Publiken fick här tillfälle att provskjuta luftvärnsrobotar vid en uppmonterad simulatoranläggning..

Ingenjörsbataljonen bidrog med en minutställning, som inte bara bestod av svenska minor utan som också visade ett urval av intressanta utländska minsystem.

Sist men inte minst skall nämnas Bandpansarvärnskompaniet, som med tre av sina IKV 91 deltog inte bara i utställningen utan även vid marknadsföringen före Regementets Dag på Rådhustorget. Vid Rådhusevenemanget tilldrog de sig en mycket stor uppmärksamhet då dessa stålmonster till infanterikanonvagnar tävlade med Gudinnan om åskådarnas intresse. Jag behöver väl inte nämna att vi vann med 10-0.

Som en höjdpunkt på dagen genomfördes en stridsövning på Lilla Fältet, där brigadens alla pansarvärnssystem visades i en sammansatt övning.

Till brigadchefen överlämnade Leif Hållander en nykomponerad marsch att använda vid Gästrike Brigaden.

Valet av datum var något som skulle visa sig innebära vissa svårigheter. Vid en temperatur av 10 grader och en vindstyrka mellan 10 och 15 sekundmeter strilade regnet ned. Bottenrekordet i vädret sattes i anslutning till stridsövningen, då regnet närmast kunde liknas vid ett vattenfall. Dessa yttre faktorer till trots besöktes regementet av över 2000 personer, vilket får betraktas som en god siffra med hänsyn taget till omständigheterna.

Nästa gång Regementets Dag anordnas blir 1992 och då förhoppningsvis under bättre väderbetingelser.

Bengt Berlin
Övningsledare

Vi kan hår...
HÅRVÅRD
flanör
Göran Lagerberg

GRUNDUTBILDNINGS-BATALJONEN 1990/91

BATALJONSLEDNINGEN

Bataljonschef	**övlt Bert-Olov Lax**
Stf	**mj Gunnar Åkerlund**
Chef batexp	**lt Lars Högberg**

CENTRALA BEFÄLSGRUPPEN

Chef	**mj Stephan Östling**
Aspirantofficer	**mj Lars Hedberg**
Aspirantofficer	**kn Torbjörn Åström**
Reg.motorbefäl	**kn Inge Olsson**
Bat.motorbefäl	**kn Per Schön**
Förpl.instruktör	**kn Jan Welander**
Resedetaljen	**kn Uno Hammarton**

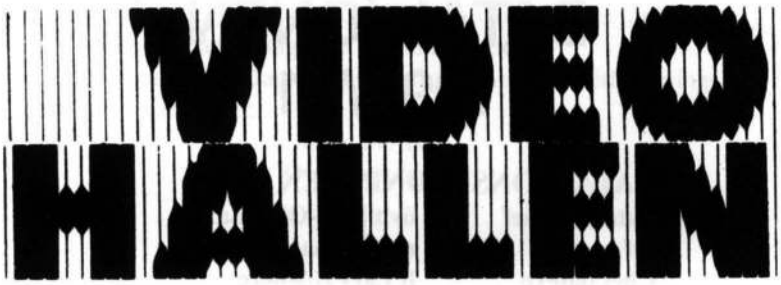
Övlt B-O Lax

Mj Åkerlund

Lt L Högberg

GÄVLE
Åkargatan 59
026 - 60 84 00

ÖPPET ALLA DAGAR

ÄVEN UTHYRNING AV VIDEOAPPARATER
Dygn – Helg – Vecka – Månad

UTBILDNINGSÅRET 90/91

Utbildningsåret 1990-1991 är slutfört vid Hälsinge regemente. Det har varit ett intensivt år för både befäl och trupp. Det var länge sedan grundutbildningsbataljonen innehöll så många olika sorters förband. Under året har vi haft nio olika inryckningstillfällen och fyra utryckningsomgångar.

Under maj månad kulminerade verksamheten i en avslutande förbandsövning. Övningen genomfördes som en brigadövning där 5., 11. och 12. kompanierna ingick på sina ordinarie platser i brigaden IB 14., 7. och 8. kompanierna medverkade på b-sidan. Samtliga kompanier genomförde övningen med utmärkt resultat.

Brigadövningen och de därpå följande kompanivisa slutövningarna bekräftade att de kompanier och plutoner som avslutat sin utbildning i år har uppnått de mål som sattes upp vid utbildningsårets början.

Att resultaten blivit bra har till stor del berott på soldaternas positiva attityd och vilja att prestera bra resultat i de olika plutonerna och kompanierna.

En annan orsak har varit yrkesbefälets goda ledarskap och yrkeskunskap. Sammantaget har detta skapat den goda anda och framstående utbildningsresultat som under en lång rad av år kännetecknat Hälsinge regemente.

Under året som gått har bataljonen haft ett flertal besök, däribland av försvarsminister Roine Carlsson. Han uttryckte sin stora tillfredsställelse med vad han fick uppleva. Det är främst befäl och värnpliktiga på de kompanier som har fått besök av honom som skall ta åt sig äran för det.

Bataljonen fick även besök av 20-talet utländska militärattachéer i början av mars. Bataljonen visade då upp vad svenska värnpliktiga kan prestera efter relativt kort utbildningstid.

Det attachéerna fick se, imponerade på dem. Den amerikanske översten Carl-Gustaf Finstrom gjorde sig till tolk för dem alla; han sade att han hade fått bekräftat att den svenska arméns personal är av hög kvalitet och väl utbildade. Han sade att han var imponerad och att det vi visade upp ingav respekt.

Som avslutning vill jag själv uttrycka min uppskattning till befäl och värnpliktiga vid grundutbildningsbataljonen.

Ni har gjort mycket goda prestationer under det år som gått. Det har varit ett nöje att vara utbildningsledare/batch.

Bert-Olof Lax
Utbildningsledare

Läkerol®

HÄLSINGE LIVKOMPANI

Livkompaniets stamsocken var ursprungligen Segersta ett stycke öster om Kilafors. Bollnäs stadsvapen blev grunden för kompaniets symbol som består av en vit sovande trana mot blå botten. Rent heraldiskt är tranan vaksamhetens symbol. Vapendjuret bär i sin ena klo en sten. Enligt gammal folktro skulle tranan tappa stenen om den blev störd i sin sömn och då vakna.

Kompanichef

Mj L Norrström

Kompanichef stf

Mj C Lindqvist

Kompaniadjutant

Lt L Blom

BEFÄLEN VID LIVKOMPANIET

KOMPANILEDNING

Kompch	**mj Norrström, Lars**
Kompch stf	**mj Lindquist, Christian**
Adj	**lt Blom, Lars**

SKYTTEAVDELNINGEN

Chef	**kn Almesjö, Johan**
Stf	**lt Thollén, Hans**
	Fk Burstedt, Mikael
Instr	**fk Segerstedt, Fredrik**

PANSARVÄRNSAVDELNINGEN

Chef	**kn Arnell, Göran**
Stf	**lt Axelsson, Stefan**
Instr	**fk Joon, Stefan**
	fk Persson, Tony

SPANINGSAVDELNINGEN

Chef	**mj Bäckström, Peter**
Stf	**kn Henriksson, Ulf**
Instr	**fk Hallner, Christer**
	fk Andénius, Urban
	fk Henriksson, Håkan
	fk Lennmalm, Erik

KVARTERMÄSTARAVDELNINGEN

Chef	**kn Helling, Kjell**
Stf	**lt Lennartsson, Jan**

STABSAVDELNINGEN

Chef	**kn Jonsson, Anders**
Stf	**lt Weissman, Hans**

LIVKOMPANIET
Skytteavdelningen

680128-0030 Mårtensson, Lars, Hallstavik
690217-0296 Skoglund, Lars, Hudiksvall
690226-1418 Larsson, Andreas, Bälinge
690319-7132 Westring, Pär, Gävle
690326-7513 Backman, Lars, Gävle
690402-7692 Adler, Jonas, Sandviken
690425-1615 Göransson, Ola, Ärla
690501-7577 Tunninen, Jari, Åmot
690511-7575 Astner, Niklas, Sandviken
691004-7833 Nilsson, Nicklas, Östhammar
691008-7714 Engström, Johan, Järbo
691117-1632 Holmström, Johan, Eskilstuna
691118-9279 Müller-Wille, Björn, Grillby
691204-7617 Pålsson, Mats, Gävle
700313-4074 Sjösten, Per, Sandviken
700319-7576 Söderkvist, Lars, Bergvik
700326-0358 Nyberg, Stefan, Gävle
700512-0014 Strandqvist, Björn, Hudiksvall
700824-7558 Holm, Peter, Kungsgården
701009-7611 Pettersson, Fredrik, Voxnabruk
710201-7576 Wahlqvist, Thomas, Älvkarleby
710415-0292 Nylin, Christian, Gävle
710705-0275 Blixth, Henrik, Sollentuna
710705-1430 Wisell, Patrik, Fjärdhundra
710713-1414 Dahlberg, Mattias, Fjärdhundra
710715-7518 Cederstrand, Johan, Österfärnebo
710912-7550 Takula, Leo, Hofors
711014-0236 Sjöberg, Nicklas, Gävle
711117-1554 Lundberg, Jan, Gävle

Pansarvärnsavdelningen

681031-7559 Sundman, Peder, Söderhamn
681121-8913 Lindahl, Gustav, Södertälje
690814-7579 Sundqvist, Anders, Gävle
690913-7637 Ellström, Rickard, Sandviken
700404-1914 Svennberg, Martin, Gävle
700609-7633 Ellqvist, Fredrik, Gävle
700915-7873 Säfström, Rickard, Sundsvall
700907-8531 Westerlund, Peter, Gävle
701215-0418 Claesson, Johan, Enskede
701226-7535 Säll, Stefan, Ljusne
701227-7518 Wedin, Emil, Gävle
710111-7559 Nilsson, Thomas, Sandviken
710112-5032 Överbring, Anders, Hofors
710418-7559 Backman, Mattias, Gävle
710722-7535 Landström, Stefan, Hofors
710806-7534 Bleckert, Mikael, Årsunda

Spaningsavdelningen

690419-1530 Kallio, Johan, Söderhamn
690929-0113 Berglund, Thomas, Hägersten
691230-7532 Lantz, Jerker, Sandviken
700101-7511 Bergström, Roy-Ove, Holmsveden
700201-7536 Fröberg, Per, Söderhamn
700402-7574 Björk, Stefan, Gävle
700604-1433 Hörner, Mikael, Uppsala
700828-7513 Westling, Tobias, Bollnäs
710208-7819 Eriksson, Niklas, Sollefteå
710323-7710 Löhman, Magnus, Gävle
711001-7535 Ölund, Mikael, Gävle

Kvartermästaravdelningen

681228-0177 Olausson, Sven, Bollnäs
690401-7511 Jansson, Anders, Gävle
690901-7516 Theander, Jerker, Gävle
690902-7572 Åkerlund, Stefan, Gävle
691104-7519 Wennberg, Per, Edsbyn
700301-7535 Norberg, Glenn, Valbo
700610-7556 Gran, Magnus, Gävle
700706-6934 Major, Nicholas, Hofors
700731-7634 Dotzauer, Erik, Sandviken
700910-7512 Jägare, Joakim, Sandviken
700912-7577 Johansson, Lars, Ilsbo
700929-7578 Östmark, Pontus, Gävle
701227-7575 Sundberg, Lars-Olov, Gävle
710216-7553 Sundin, Tomas, Norrala
710217-0151 Videgren, John, Hudiksvall
710226-7551 Nordin, Pontus, Gnarp
710417-6917 Asp, Martin, Sandviken
710422-7553 Edling, Magnus, Kilafors
710426-4911 Groth, Roger, Forsa
710615-1413 Olsson, Mts, Gävle
711107-7538 Bodin, Pierre, Gävle

Stabsavdelningen

680930-7538 Rigglöv, Mats, Gävle
690709-7650 Andersson, Mikael, Gävle
690921-7611 Eriksson, Magnus, Sandviken
691202-7577 Gabrielli, Johan, Gävle
691224-7530 Forsberg, Mikael, Gävle
700205-7656 Öberg, Göran, Gävle
700208-6978 Wallinder, Lars, Gävle
700325-7610 Rundberg, Mats, Gävle
700411-6930 Rosén, Per, Iggesund
700426-0357 Bengtsson, Tomas, Iggesund
700613-7553 Zettergren, Patrik, Gävle
700616-7675 Andersson, Johan, Gävle
701108-7538 Skarpfors, Niclas, Gävle
701206-7513 Wikberg, Magnus, Söderala
701216-8592 Lindgren, Fredrik, Sollefteå
701219-7591 Hedström, Joakim, Sandviken
710326-1652 Karlsson, Johan, Gävle
711002-0372 Haller, Per, Gävle
711231-7537 Skoglund, Henrik, Söderhamn
720216-7610 Thunström, Lars, Gävle

ÖVNING MED KBK/SPANING

Fältvaneövning stod det på dagsprogrammet, vår andra måndag på I 14. Vi fick packa 70 l ryggsäcken med:

Underst i säcken:	– uniform M/58
	– gummikängor
	– fysskor
Persedelpåse:	– strumpor
	– underkläder
	– fyskläder
	– handdukar
	– skjorta
35 L uppdragssäck:	– tröja
	– skjorta
	– strumpor
	– jägarkök
	– bestick
	– kåsa
	– spritflaska
	– regnskydd
Utanpå säcken:	– regnkläder
	– vindrock
	– sovsäck
	– liggunderlag
	+ termos och personliga saker

Efter en hård kamp fick vi i allt i säcken och med stor möda kunde vi stänga den. Sedan bar det av ut på övningsområdet till fots. Vi var alla ovana vid den kompakta tyngden, som satt likt en jättelik varböld på ryggen. Först gick en hurtig fänrik, sedan kom vi likt en hord törstiga främlingslegionärer på marsch i Sahara.

Med en slags gruppinriktad, problemlösande metod fick vi för första gången resa tälten under överinseende av en mystisk person, som senare visade sig vara vår avdelningschef mj Bäckström. När vi tampades med tälten sade han lugnt:

– Det man inte har i huvudet har man i benfickan. (Soldi Mtrl).

Det var det första visdomsord vi fick lära oss leva efter. Med dagar av marsch och nätter fyllda med rök och "eldpestande" hankade sig fältvanan fram.

På torsdagen såg några av oss vita figurer som förföljde oss i snön och andra somnade på skjutbanan och vaknade först då fänrikarna kastade sina handskar på dem. På eftermiddagen då vi marscherade "hem" var dock alla muntra och lättade. Men då bar det av till övn- och vårdhallen för vård. Den

efterlängtade maten fick vi äta på den regnblöta asfaltsplanen utanför och maten bestod av va-förpackad lapskojs, soppa och pansarkex. Detta kan för (lap)skojs skull jämföras med hundratals muckande beväringar, som samtidigt avnjöt en trevlig muckarmiddag i matsalen.

Den vackra våren flydde genom våra fingrar och det enda vi fick behålla var all den kunskap våra läromästare tryckt i oss på olika sätt. En kunskap som vi dock inte bemästrade var den om oss själva och våra fysiska och psykiska gränser. Därför for vi med mj Peter Bäckström som regissör och övningsledare till Åmot (V 24) för att genomföra en jägarvecka i det djupaste av Gästriklands skogar. I stort kan Åmotvistelsen sammanfattas med följande ord: hunger, trötthet, blod, tårar, onda fötter, jävligheter, sankmark och solen. Det kändes som om nåldynorna i våra skor bara växte och växte och att vi bar hela världen på våra axlar.

När vi på torsdagen med buss nådde Oslättfors var det bara den avslutande tvåmilamarschen som skulle avhandlas. Eftersom bron vid Smörnäs var "sprängd"fick vi simma över i det ännu kalla försommarvattnet. Ingen kommer nog att glömma Holmsvedenpöjken Bergströms illmariga försök att stänka ner fänriken i livbåten (som faktiskt lyckades). Efter badet och den goda middagen bestående av köttbullar och potatismos gick vägmarschen till en början bra men ju längre natten led ju mer vi kved. När vi linkade in på I 14:s övningsområde kl 07.00 på fredagmorgon kunde vi nog förväxlas med en hop halvt förlamade pensionärer på rymmen.

Fredagens övningar bestod i stridsskjutning med skarp ammunition på Arnhill 6 samt kast med skarp handgranat. Under eftermiddagens vårdpass somnade Jerker Lantz med en linnelapp på fingret i lådan på kulsprutan. Och samtliga var både trötta och glada att detta kraftprov på 11 mil snart var över. Ett problem återstod för fk Andénius och det var att få oss "förrymda åldringar" att gå i takt och sjunga vår avdelningssång in genom grind sju och upp mot Livkomp. På logementet somnade vi snabbt till de behagliga tongångarna av Lloyd Cole and the Commotions.

Mitt i den svenska högsommarvärmen kunde man se Livkompaniets käcka gossar marschera fram och tillbaka på kaserngården ty nu skulle högvaktsexercisen drillas i detalj. Rätt armpendling, marschanträden, postombyten och den perfekta vapenföringen putsades fram. Vi fick veta att Hälsinge Regementes högvaktsinsats genom åren stått högt i kurs gentemot andra regementen, vilket både var morot och piska för oss.

Tidigt en söndag i början av augusti satte vi oss med destination Kungsängen. I1 visade sig vara asfaltsliknande kaserner där vi skulle ägna oss åt att få maximal puts på våra uniformsdetaljer och få "maximal sömn". På söndagskvällen var vi på Stockholms-sightseeing i spanaren – Berglunds folkabuss vilket medgav "fart och kläm".

Dagen därpå marscherade vi med stolthet genom Stockholms centrala de-

lar upp mot slottet. Vi "gick på" mot vitklädda matroser ur flottan. Dessa påminde något om han, som fotograferar andra fåglar på julafton kl 15.00.

Vi på spaning fick den tunga uppgiften att bevaka Drottningholms slott, där konungafamiljen bor. Posttjänsten på Drottningholm var både rolig och jobbig. Det var en fröjd att se post nr 4:as andaktsfulla patrullering med kungafamiljen i bakgrunden. Det var även fröjdefullt att, med vaktchef fk Hallner jaga drivande kajaker innanför bojarna med motorbåten.

De förskräckta kajakpaddlarna sade:

– Men vi bara drev in här. Vi visste inte att det var förbjudet.

Fänriken kontrade:

– En sådan där kan ju till och med jag styra. Nu vet ni ju i alla fall att detta är förbjudet område.

Nattetid kom sporadiska larm. Några var kanske synvillor, andra kanske förorsakade av våra fyrfotade vänner M/Bambi.

Förutom uppkäftiga tyska snorungar och okunniga kajakpaddlare var våra dygn på Drottningholm lugna. Vi uppträdde ju efter regementets valspråk Fasthet–Förmåga–Förtroende.

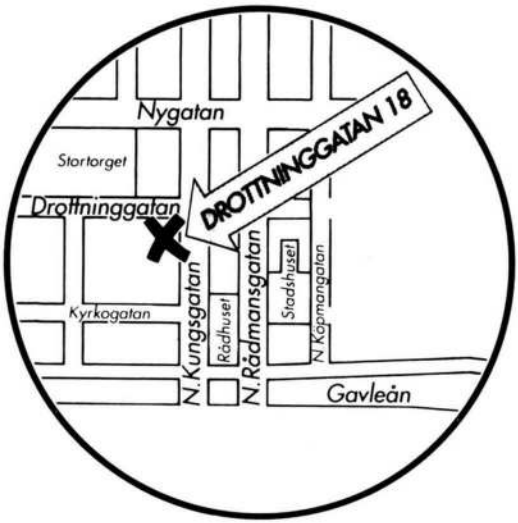
Men jag undrar just hur många japanska hemvideoarkiv som har mig med och i hur många amerikanska fotoalbum jag gestaltar.

När jag tog på mig att skriva om vår tid på Livkomp tänkte jag inte på att utrymmet i boken Bocken nog är lika begränsat som i vår ryggsäck. Därför är allt bantat och endast ett fåtal minnesvärda händelser finns med. Under hösten har vi klättrat från korpral till furir och fått vara befäl över nyinryckta m m. Under hösten har vi även tillämpat våra spaningskunskaper bl a på en övning i Gimo.

Trots att avdelningen decimerats från 17 man till blott 11 man så har tiden på Livkompaniet svetsat oss samman och skapat ett kamratskap, som jag har svårt att tänka mig i det civila.

"Non videri sed esse"
Furir Tobias Westling
KBK/SPANING 90–91

Mitt i City

Här är några viktiga nummer till oss.

Besöksadress:	Drottninggatan 18, Gävle
Postadress:	Box 1434, 801 39 Gävle
Telefon:	026 - 14 00 30
Telefax:	026 - 14 16 89
Öppettider:	Måndag och Torsdag
	Kl. 09.30 – 17.00
	Tisdag, Onsdag, Fredag
	Kl. 09.30 – 15.00

NB

NORDBANKEN

PRIVAT

Skytteavdelningen

Pansarvärnsavdelningen

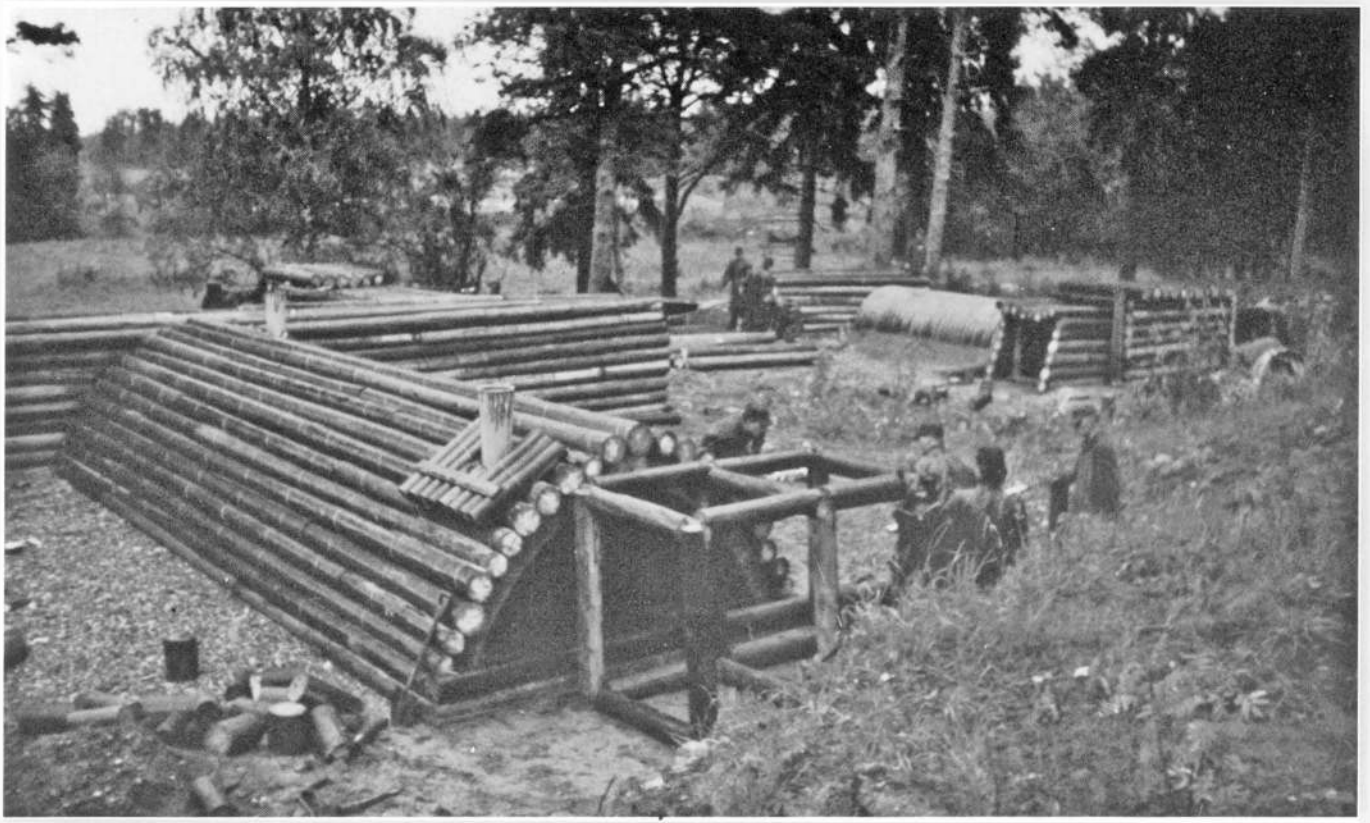
Spaningsavdelningen

Kvartermästaravdelningen

Stabsavdelningen

KBK skyttes väl utförda stomme till ett SK-16 skyddsrum samt ståvärn.

ALLT FÖR KONTORET

- Kontorsmateriel
- Engångsartiklar
- Emballage
- Förslutningsmateriel
- Ritbord
- Ritmateriel
- Kontorsmöbler
- Maskiner
- Datablanketter
- Disketter

026 - 12 51 33
Ruddammsgatan 37, 803 55 GÄVLE

KONTORSLEVERANTÖREN

MELLANSKOG skogsägarna

Kanonbra i skogen!

* **Komplett skogsbruksservice**
* **Virkesförmedling till bra pris**
* **Råd om ekonomi och skog**
* **Medlemsägda förädlingsföretag**

Gävle 026-65 55 00

Ljusdal 0651-124 30 **Falun 023-454 00**

Hallbergs Bokhandel

GRUNDAD 1831

Den 8 augusti 1831 erhöll Erik Gustaf Hådén kommerskollegiets tillstånd att i Gävle driva handel med böcker och andra tryckta alster. Därmed fick staden sin första egentliga bokhandel. Gustaf Hådén avled emellertid redan 1837 — endast 36 år gammal — och bokhandeln övertogs av en av Gävles mångsidigaste män genom tiderna, Anders Petter Landin.

Anders Petter Landin var ursprungligen läkare men gav sig affärslivet i våld. Tillsammans med A F Wåhlin grundade han, således samtidigt som han övertog bokhandeln, ett boktryckeri. Startade Norrlandsposten som han utgav till 1870. Han anlade även den första torvfabriken i Gästrikland samt Gadöborgs pappersbruk i Mackmyra. Landin var mycket idéellt intresserad och var bland annat med om att bilda Gävle Museiförening samt Gävle Arbetarförening.

1862 ingick Landin kompanjonskap med Hjalmar Ewerlöf. När Landin 1864 flyttade till Stockholm blev Ewerlöf ensam ägare till bokhandeln. Denne var också en framstående man och var med om att stifta Svenska Sortimentsbokhandlarföreningen 1893 och blev sedermera dess ordförande. När Ewerlöf avled 1908 övertogs kommissionärskapet av medhjälparen Henrik Österberg. År 1915 blev firman aktiebolag och 1926 kom den i Gustaf Hallbergs ägo.

Gustaf Hallberg som kom till Gävle från Nyköping och som avancerat till förste man i Hedmans Bokhandel innan han övertog Österbergs bokhandel var mycket aktiv inom branschen. Han införde bland annat läsecirklarna i Gävle och från starten blev han Svenska Turistföreningens ombud.

Efter Gustaf Hallbergs bortgång år 1967 övertogs ledningen av företaget av sonen Björn Hallberg.

Bokhandeln flyttade 1971, efter ett kort gästspel på Norra Kyrkogatan i provisoriska lokaler, in i moderna och ändamålsenliga affärshuset Flanör under namnet Flanör Bokhandel AB. Den 1 maj i år återtogs emellertid det tidigare namnet Hallbergs Bokhandel AB samtidigt med att företaget fyller 150 år.

1831
Karl XIV Johan regerar i Sverige.

Sir John Ross placerar den 1 juni Union Jack, den brittiska flaggan, på den magnetiska nordpolen.

Den Franska Främlingslegionen upprättas för insatser i Nordafrika.

En fruktansvärd koleraepidemi sprider sig från Asien till Europa och kräver tiotusentals dödsoffer.

Strömsbro får sin första skola — i år äntligen renoverad.

DELSBO KOMPANI
5. BRIGADSTABSKOMPANIET

Kompaniets vapen är grundat på Delsbo gamla kommunvapen. Vapnet består av gula smidesverktyg på röd botten. Symboliken gäller här den gamla bruksbygden kring Dellensjöarna. Nu kan det kanske också övertagas av stabskompaniets signalister i den mån de kan stå för egna verktyg till sin tekniska materiel.

Kompanichef

Mj L-E Nilsson

Kompanichef stf

Mj K-Å Eriksson

Kompaniadjutant

Lt Ch Scheele

BEFÄLEN VID 5. KOMPANIET

KOMPANILEDNING

Kompchef	**mj Nilsson, Lars**
Stf	**mj Eriksson, Kent-Åke**
Adj	**lt Scheele, Christer**

STABSPLUTON

Chef	**kn Rosengren, Bo**
Stf	**kn Öberg, Anders**
Instr	**fk Larsson, Mikael**
Tff	**kn Jonsson, Anders**
Tff	**lt Weissman, Hans**

NÄRSKYDDSPLUTONEN

Chef	**kn Henning, Anders**
Stf	**lt Wahlqvist, Per-Erik**
Instr	**serg Nylander, Johan**

LÄTTKABELBILTROPPEN

Chef	**lt Söderström, Mats**
Stf	**lt Gilberg, Kjell**
Instr	**fk Westerlund, Jörgen**

STAB- och TROSSPLUTONEN

Chef	**lt Karlsson, Bengt**
Stf	**fk Eriksson, Lennart**
Instr	**ro/lt Pålsson, Tomas**

EXPEDITIONSBITRÄDE

701010-7634	**Norrbelius, Mikael, Gävle**

KB/PB 5. BRIGSTABSKOMP

Sg Dahlberg, Mattias, Fjärdhundra
Sg Cederstrand, Johan, Österfärnebo
Sg Müller-Wille, Björn, Grillby
Fu Rigglöv, Mats, Gävle
Fu Andersson, Mikael, Gävle
Fu Eriksson, Magnus, Sandviken
Fu Wennberg, Per, Edsbyn
Fu Gabrielli, Johan, Gävle
Fu Öberg, Göran, Gävle
Fu Wallinder, Lars, Gävle
Fu Zettergren, Patrik, Gävle
Fu Andersson, Johan, Gävle
Fu Jägare, Joakim, Sandviken
Fu Skarpfors, Nicklas, Gävle
Fu Wikberg, Magnus, Söderala
Fu Lindgren, Fredrik, Sollefteå
Fu Hedström, Joakim, Sandviken
Fu Edling, Magnus, Kilafors
Fu Haller, Per, Gävle
Fu Skoglund, Henrik, Söderhamn

5. BRIGADSTABSKOMP

Stabsplutonen

670308-3136 Özen, Aydin, Tumba
690122-7533 Palm, Anders, Knivsta
690301-7558 Bostedt, Mikael, Gävle
690516-7538 Fillman, Benny, Ockelbo
690618-7650 Gyllenskepp, Rolf, Gävle
690701-7518 Nielssen, Johan, Göteborg
691003-7578 Åslund, Mikael, Sandviken
691009-7598 Ihrén, Patrik, Gävle
691107-7599 Lundberg, Jan-Erik, Gävle
691202-7551 Pettersson, David, Hedesunda
691213-7513 Landblom, Peter, Sandviken
700117-7570 Sjöberg, Nils, Gävle
700207-7639 Engström, Kenneth, Årsunda
700223-7571 Norén, Mats, Storvik
700223-7530 Nylund, Magnus, Gävle
700225-7611 Lindfors, Anders, Hofors
700311-7558 Borg, Anders, Ljusdal
700320-7532 Johansson, Lars, Valbo
700402-7558 Olsson, Tommy, Edsbyn
700406-7668 Gustafsson, Per, Gävle
700407-7579 Sjögren, Johan, Gävle
700430-7570 Wallin, Nicklas, Hudiksvall
700606-7510 Goohde, Håkan, Bergby
700615-7551 Johansson, Fredrik, Gävle
700624-7618 Olofsson, Mickael, Ockelbo
700731-7576 Hallgren, Tomas, Bollnäs
700802-7570 Åberg, Magnus, Gävle
700814-6933 Aspgren, Stefan, Bollnäs
701005-0172 Danielsson, Martin, Söderhamn
701014-7598 Reberg, Mikael, Bollnäs
701109-7511 Klippmark, Lars, Gävle
701127-7519 Bostedt, Peter, Gävle
701128-7856 Eriksson, Henrik, Hudiksvall
710309-7114 Ehrenström, Magnus, Gävle
710420-7571 Gustavsson, Leif, Hedesunda
710805-7535 Burefjord, Pär, Valbo
720208-7511 Persson, Fredrik, Edsbyn

Närskyddsplutonen

690711-7519 Hörning, Anders, Gävle
690726-7519 Backsell, Christoffer, Hofors
690918-7616 Hådal, Jan. Gävle
691004-7536 Enocksson, Maths, Gävle
691124-7556 Löf, Pär, Valbo
700103-0514 Lööf, Anders, Storvik
700525-7550 Löfgren, Anders, Söderhamn
700607-2479 Röstlund, Tobias, Gävle
700610-7572 Marklund, Peter, Gävle
700702-7571 Grip, Tomas, Vallsta
700821-1455 Hallqvist, Tommy, Sandviken
700711-7158 Karlsson (Sjv), Stellan, Gävle
700716-7654 Huiting, Tomas, Hofors
700724-7534 Norring, Christer, Gävlöe
700814-7550 Mellander, Morgan, Sandviken
701215-9419 Olsson, Daniel, Gävle
710106-7515 Darén, Tony, Vallsta
710115-1517 Zetterström, Mikael, Arbrå
710214-7514 Nyberg, Andreas, Valbo
710526-7517 Helsén, Pierre, Viksjöfors
710623-1454 Lindbom, Emil, Gävle
710825-7598 Rasi, Stefan, Gävle
710827-7570 Hedborg, Magnus, Sandviken
710911-7635 Strid, Michael, Ljusdal
710914-0454 Karlsson, Per, Holmsveden
711211-6715 Björklin, Tomas, Gävle

Stab- och trossplutonen

670711-7559 Nilsson, Rickard, Torsåker
690105-7577 Hägg, Robert, Gävle
690330-7514 Björklin, Tommy, Bollnäs
690404-7559 Pettersson, Roberg, Bergby
690415-9032 Rynbäck, Hans-Göran, Gävle
691007-7517 Eriksson, Magnus, Valbo
691116-7614 Grönlund, Roberg, Gävle
700109-7570 Nygren, Mikael, Åshammar
700111-7576 Åhlén, Rikard, Gävle
700113-7517 Brunzell, Jan-Erik, Iggesund
700124-7530 Silén, Patric, Norrsundet
700305-7655 Olsson, Morgan, Ilsbo
700311-7616 Björk, Anders, Gävle
700501-7533 Persson, Ola, Bollnäs
700520-0337 Rosenqvist, Mattias, Järfälla
700522-7595 Nordström, Hans-Olof, Söderhamn
700913-7519 Larsson, Tommy, Gävle
701129-7590 Elfgren, Staffan, Bergsjö
710215-9295 Persson, Bo, Kungsgården
710220-7599 Stigeberg, Åke, Hofors
710420-4818 Johansson, Leif, Hedesunda
710509-7559 Nilsson, Mikael, Hudiksvall
710514-7511 Eklundh, Christer, Söderhamn
710517-7518 Jansson, Sven-Olov, Marmaverken
710524-7535 Järveback, Robert, Gävle
710619-7531 Pettersson, Per, Gävle
710719-7555 Hall, Claes, Gävle
710812-7536 Eriksson, Jonas, Gävle

Lätt kabelbiltropp

690614-7639 Bohlin, Peter, Gävle
690724-7511 Torkkel, Markku, Gävle
690821-7653 Karlsson, Jonny, Ockelbo
690821-7570 Westring, Anders, Gävle
690910-7572 Norberg, Ronny, Gävle
691209-7554 Larsson, Robert, Ockelbo
700122-7532 Högström, Patrick, Sandviken
700206-7614 Edlund, Magnus, Sandviken
700222-7515 Lindsmyr, Mattias, Edsbyn
700225-7553 Lund, Jan-Olov, Arbrå
700408-9350 Lindbom, Jan, Sandviken
700412-7515 Boman, Kent, Gävle
700526-7559 Wästlund, Oskar, Gävle
700709-7657 Andersson, Roger, Valbo
700724-7518 Hillblom, Peter, Falun
700731-7592 Tollbrant, Stefan, Sandviken
700814-7535 Jonsson, Mikael, Wallvik
700817-7557 Wallman, Mats, Gävle
700908-7557 Larspers, Jan-Henrik, Hedesunda
700924-7516 Nordström, Lars, Iggesund
700929-7537 Håkansson, Tomas, Kilafors
701017-4055 Johansson, Robert, Gävle
701029-7518 Ållebrand, Bengt, Gävle
710504-7513 Robertsson, Michael, Edsbyn
710601-7515 Jonsson, Patrik, Torsåker
710810-7538 Andersson, Tony, Årsunda

Medlem i Kamratföreningen?

Stabsplutonen

Närskyddsplutonen

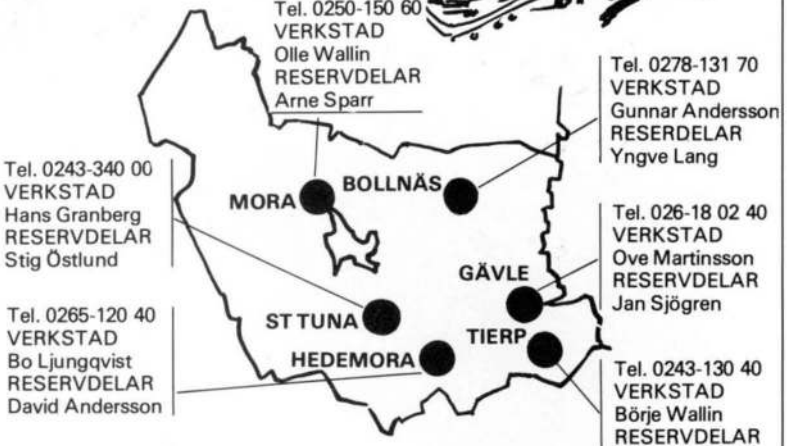
Stab- och trossplutonen

Lätta kabelbiltroppen

GDL-SERVICE GER EXPERT-HJÄLP TILL TRAKTORN OCH ANDRA MASKINER

Tel. 0250-150 60
VERKSTAD
Olle Wallin
RESERVDELAR
Arne Sparr

Tel. 0278-131 70
VERKSTAD
Gunnar Andersson
RESERDELAR
Yngve Lang

Tel. 0243-340 00
VERKSTAD
Hans Granberg
RESERVDELAR
Stig Östlund

Tel. 026-18 02 40
VERKSTAD
Ove Martinsson
RESERVDELAR
Jan Sjögren

Tel. 0265-120 40
VERKSTAD
Bo Ljungqvist
RESERVDELAR
David Andersson

Tel. 0243-130 40
VERKSTAD
Börje Wallin
RESERVDELAR
Per Lundén

Gävle-Dala Lantmän
MASKINAVDELNINGEN

ALFTA KOMPANI
6. BEV KOMP

Kompaniets vapen är grundat direkt på det månghundraåriga Alfta sockensigill. Sigillet ifråga framställer en ål slingrande i gräset, förmodligen på Voxnans strand. Vid vapnets framställning fick den gröna färgen symbolisera gräset medan den starkt stiliserade ålen förlorade sin svarta färg och i stället blev en vit albinoål för att synas bättre.

Kompanichef

Mj M Mineur

Kompaniadjutant

Lt Å Johansson

BEFÄLEN VID 6. BEVKOMP

KOMPANILEDNING

Kompchef	**mj Mineur, Mikael**
Adj	**lt Johansson, Åke**
Chef	**lt Linderdahl, Bo**
VO	**lt Stonert, Tommy**

1. FÖRSVARSPLUTON

Chef	**lt Munther, Mikael**
Stf	**lt Rosell, Göran**
Instr	**sg Sjöblom, Mikael**

2. FÖRSVARSPLUTON

Chef	**lt Åkerström, Göran**
Stf	**lt Fridh, Gunnar**

VPL CHEFER KG/PB ELEVER

Plutchefer	**fu Adler, Jonas, Sandviken**
	fu Holm, Peter, Kungsgården
	fu Wahlqvist, Thomas, Älvkarleby
	fu Nyberg, Stefan, Gävle
Vaktchefer	**fu Asp, Martin, Sandviken**
	fu Norberg, Glenn, Valbo
	fu Sundberg, Lars, Gävle
Kvartersmästare	**fu Östmark, Pontus, Gävle**

Depåplutonen

651220-7512 Olsson, Morgongåva
680115-7535 Andersson, Gävle
680211-7892 Larsson, Sandviken
680831-7538 Jansson, Hofors
690313-1438 Evaldsson, Skärplinge
690313-7575 Forslin, Gävle
690319-7611 Roos, Sandviken
690320-0035 Nilsson, Gävle
690405-7558 Westring, Gävle
690411-7592 Andersson, Storvik
690427-7552 Taipalensuu, Hofors
690629-7533 Eriksson, Valbo
690704-6350 Åhlander, Gävle
690706-7513 Rhodin, Gävle
690709-7551 Andersson, Hofors
690709-7593 Lindroth, Sandviken
690715-7538 Bark, Sandviken
690719-7559 Ek, Sandviken
690722-7612 Hansson, Söderala
690728-7558 Sterner, Valbo
690808-7551 Östgren, Forsbacka
690925-7658 Hjelm, Ramsjö
691003-7511 Larsson, Valbo
691004-7619 Tunell, Sandviken
691010-7512 Johansson, Valbo
691019-7596 Björn, Gävle
691023-7517 Gustavsson, Hofors
691030-6619 Andersson, Järvsö
691109-7514 Lindberg, Hedesunda
691114-7590 Högberg, Gävle
691118-7596 Pettersson, Storvik
691203-7576 Eriksson, Sandviken
691208-7530 Greis, Hofors
691224-7530 Forsberg, Gävle
700111-7535 Ottosson, Gävle
700122-7532 Högström, Sandviken
700309-7552 Hillman, Gävle
700325-7552 Thornell, Gävle
700405-7555 Hallberg, Gävle
700407-0335 Vabö, Ockelbo
700413-1418 Hager, Alfta
700508-1539 Ellström, Sandviken
700508-7635 Johansson, Gävle
700621-7611 Westergård, Gävle
700711-7554 Nygren, Gävle
700714-7510 Johansson, Edsbyn
700716-7591 Eriksson, Bergvik
700826-7556 Hedström, Gävle
700926-7514 Uhlander, Torsåker
701002-7519 Karlsson, Ockelbo
701003-7518 Rann, Gävle
701030-7598 Holm, Gävle
701107-7539 Johansson, Sandviken
701224-7552 Hedqvist, Hedesunda
710209-7594 Lundkvist, Sandviken
710417-7576 Persson, Gävle
710511-7555 Lööf, Gävle
710716-7517 Selemalm, Valbo
710719-7530 Rune, Gävle
711229-7572 Welamsson, Sandviken
720612-1415 Hughes, Skutskär

1:a Försvarsplutonen

660423-7633 Bergström, Gävle
680926-7575 Larsson, Sandviken
690101-1434 Porat, Gävle
690208-1451 Wennersten, Tierp
690319-7512 Sarlind, Gävle
690331-7573 Knutsson, Sandviken
690404-7534 Pettersson, Hofors
690505-7557 Jonsson, Sandviken
690506-7572 Friberg, Valbo
690507-7670 Johansson, Älvkarleby
690513-9439 Sorsa, Gävle
690607-4213 Jacobsson, Gävle
690615-9311 Edsvik, Järbo
690617-7552 Lindström, Hofors
690710-7616 Karlsson, Årsunda
690716-7594 Vesterberg, Sandviken
690723-7678 Bergroth, Gävle
690821-7554 Samuelsson, Gävle
690901-7532 Larsson, Sandviken
690908-7550 Högman, Sandviken
690919-7615 Edvardsson, Gävle
691003-7594 Laine, Forsbacka
691012-7593 Andersson, Hedesunda
691019-7554 Jansson, Gävle
691102-7594 Landström, Norrsundet
691102-7610 Edström, Gävle
691105-7591 Härdin, Gävle
691107-7516 Hallqvist, Valbo
691110-7594 Skoglund, Gävle
691113-7591 Persson, Gävle
691116-7515 Andersson, Sandviken
691118-7612 Hemgren, Gävle
691226-7538 Belin, Gävle
700110-7536 Larsson, Gävle
700113-7210 Jonsson, Gävle
700529-7655 Green, Gävle
700530-7579 Wennberg, Gävle
700601-1436 Tuveson, Gävle
700606-1415 Lindkvist, Sandviken
700901-7596 Jägbrant, Gävle
701129-7558 Molin, Gävle
710213-7655 Börjel, Gävle
710609-7616 Mosell, Gävle
710616-0539 Engelaar, Gävle
710727-7571 Hedman, Gävle

2:a Försvarsplutonen

690806-7595 Dannberg, Storvik
691108-7515 Persson, Sandarne
691210-7551 Larsson, Sandviken
691217-7513 Lindström, Sandviken
700418-7519 Moberg, Sandviken
700426-7618 Jansson, Gävle
700919-7513 Murhagen, Lingbo
700928-7538 Wendin, Gävle
701228-7533 Freudenthal, Söderala
710512-7515 Björk, Gävle
710601-7614 Rytkönen, Hofors
710611-7513 Carlström, Gävle
710617-7616 Lind, Gävle
710619-7556 Brodin, Gävle

Depåplutonen

1. Försvarsplutonen

2. Försvarsplutonen

TEXACO

I GÄVLE-området

8 BENSINSTATIONER TILL DIN TJÄNST

FURUVIK	814 00 Skutskär
HEMLINGBY	S Kungsgatan 28
KASTSJÖ	Korsnäsvägen 172
NÄRINGEN	Strömsbrovgen 24
SÄTRA	Sätrahöjden
CONCORDIA	Ö Islandsgatan 29
HILLE	Hillevägen 38
TRÖDJE	803 86 Gävle

HANDLA MED DITT TEXACO EKONOMIKORT

OVANSJÖ KOMPANI
7. FÖRSVARSKOMPANIET

Kompaniet för det tidigare kommunvapnet som med sin röda hjort på vitt symboliserar den rika jakten i Gästriklands skogar. De nio heraldiska "rosorna" med omvända färger står för alla landskapets socknar, vilka ovansjöborna med rätt eller orätt anse härstamma från sin egen.

Kompanichef

Mj A Jonsson

Kompanichef stf

Kn K Helling

Kompaniadjutant

Lt K Sevaldsen

BEFÄLEN VID 7. FÖRSVARSKOMPANIET

KOMPANILEDNING

Kompch	**mj Jonsson, Anders**
Stf	**kn Helling, Kjell**
Tff	**kn Forsström, Rikard**
Adj	**lt Sevaldsen, Krister**

1. FSKPLUTONEN

Chef	**kn Ekström, Kjell**
Stf	**fk Gimteg, Joachim**
Instr	**sg Ekström, Fredrik**

2. FSKPLUTONEN

Chef	**kn Belin, Björn**
Stf	**fk Joon, Stefan**
Instr	**sg Holmstedt, Göran**

3. FSKPLUTONEN

Chef	**lt Mattsson, Dan**
Stf	**fk Syri, Kaj**

4. FSKPLUTONEN

Chef	**lt Engman, Håkan**
Stf	**fk Burstedt, Mikael**
Instr	**sg Olsson, Björn**

VPL CHEFER KB/PB ELEVER

Expeditionschef	**fu Bodin, Pierre, Gävle**
Kvartermästare	**fu Grahn, Magnus, Gävle**
Kvartermästare	**fu Olsson, Mats, Åmotsbruk**
Kvartermästare	**fu Dotzauer, Erik, Sandviken**
Kvartermästare	**fu Åkerlund, Stefan, Gävle**
Kvartermästare	**fu Jansson, Anders, Gävle**
Plutonschefer	**sg Mårtensson, Lars, Hallstavik**
	sg Skoglund, Lars, Hudiksvall
	sg Larsson, Andreas, Bälinge
	sg Backman, Lars, Gävle
	sg Göransson, Ola, Ärla
	sg Tunninen, Jari, Åmotsbruk
	sg Nilsson, Niklas, Östhammar
	sg Engström, Johan, Järbo
	sg Holmström, Johan, Järbo
	sg Pålsson, Mats, Gävle

1. FSKPLUT

680930-4998 Holmkvist, Hans Christer, Sandviken
690205-0191 Rudberg, Jan Stefan, Bålsta
690428-7635 Carlborg, Erik Anders, Sandviken
690807-7636 Karlsson, Torsten Mikael, Gävle
691010-7538 Helin, Knut Ronnie, Gävle
691110-7610 Sjölin, Lars Kåge, Morgongåva
691207-7531 Westin, Lars Johan Nicklas, Sandviken
691213-7533 Höglund, Erik Olof Henrik, Järbo
700121-7574 Söderholm, Stefan Ola Lennart, Gävle
700320-7599 Pitkäjärvi, Joakim Alvar,
700410-2096 Persson, Lars Mikael, Gävle
700530-7512 Lundström, Per Håkan, Ockelbo
700723-1736 Holmberg, Ulf, Sandviken
700915-7517 Hellman, Jens Olof, Valbo
700917-7531 Schröder, Jan Reine, Valbo
700930-7559 Jonsson, Lars-Håkan, Gävle
701017-7652 Vall, Peter Lage, Sandviken
701023-7514 Dotzauer, Johan Hermann, Sandviken
701027-7593 Karlsson Mård, Sven Magnus, Sandviken
701110-7534 Pålsson, Karl Jonas, Gävle
701117-7651 Svensson, Jan Ola, Sandviken
701117-7677 Pettersson, Johan Stefan, Sandviken
701205-7530 Öhman, Per Tommy, Sandviken
701211-7532 Tano, Kent Wilhelm, Sandviken
710207-7539 Sundberg, Björn Håkan, Daniel, Sandviken
710211-7533 Hellman, Bo Stefan, Gävle
710218-0390 Lundgren, Johan Bengt, Sandviken

710222-7571 Lindström, Lars Fredrik, Gävle
710401-7517 Norrback, Väinö Leif Lars, Sandviken
710413-7596 Hugosson, Karl Fredrik, Valbo
710419-7574 Axelsson, Thomas Rolf, Bergby
710603-7554 Ronnerfors, Bo Christer, Gävle
710707-7575 Rosman, Bo Mikael, Valbo
710811-7511 Wikholm, Leif Fredrik, Valbo
710826-7514 Leandersson, Bo Tommy, Gävle
720203-7532 Nilsson, Johan Fredrik, Sandviken

2. FSKPLUT

681213-0356 Segerlund, Karl Dan Anders, Vällingby
690306-7517 Friberg, Bengt Thomas, Gävle
690511-7591 Nilsson, Leif John Billy, Gävle
690609-7677 Sterner, Lars Christer, Gävle
690714-6418 Perälä, Arto Tapani, Skutskär
690810-7557 Bergh, Anders Niklas, Gävle
690829-7572 Norrman, Per Anders, Gävle
690905-7579 Löfberg, Göran Fredrik, Gävle
691012-7577 Blomfelt, Bengt Johnny, Gävle
691022-7534 Melin, Erik Bengt Tony, Gävle
691024-7573 Lundberg, Stig Tomas, Furuvik
700127-7511 Norman, Karl Erik Axel, Gävle
700319-7535 Evaldsson, Bernt Joachim, Gävle
700406-7570 Nyman, John Olof Ragnar, Gävle
700416-7552 Zetterström, Stig Patric, Gävle
700808-7558 Nilsson, Sven Jonas, Gävle
700823-5991 Hahne, Pontus, Torbjörn, Gävle
701010-7618 Skogberg, Per Roger, Gävle
701024-7554 Frisk, Anders Niklas, Gävle
701026-7578 Persson, Jan Anders, Gävle
701103-7533 Holm, Leif Lennart, Gävle
701113-0338 Karlsson, Jon Anders, Gävle
701115-5533 Ekman, Erik Stefan, Valbo
701120-7573 Samuelsson, Lars Tommy, Gävle
701122-7555 Högberg, Sven Erik Jonas, Gävle
701217-0598 Bengtsson, Elis Mattias, Gävle
701226-7592 Friberg, Bengt Magnus, Gävle
701228-0017 Borgström, Uno Andreas Mikael, Gävle
710104-0611 Olsson, Hans Peter, Gävle
710112-7632 Palm, Jan Christer, Norrsundet
710123-7639 Forsström, Nils Magnus, Valbo
710126-0714 Göransson, Johan Fredrik, Gävle
710211-7517 Jonsson, Arne Fredrik, Gävle
710213-7572 Berglund, Lars Johan, Gävle
710323-7595 Lindberg, Per Anders, Gävle
710720-7537 Johansson, Jonas Karl, Gävle

3. FSKPLUT

681020-1498 Eriksson, Per Eric Oskar, Sandviken
690328-7594 Andersson, Hans Mikael, Ockelbo
690615-7513 Westerberg, Nicklas, Årsunda
691117-7514 Bergström, Bernt Thomas, Sandviken
691122-7533 Wiklund, Börje Magnus, Sandviken
700107-3993 Rystedt, Per Hampus, Gävle
700217-7553 Nilsson, Sven Tomas, Sandviken
700224-7554 Mellqvist, Bo Markus, Hofors
700310-7534 Lind, Rolf Ove, Årsunda
700314-7530 Gidlund, Per Arne, Årsunda
700315-7539 Siesing, Stefan Fredrik, Sandviken
700316-8577 Timner, David, Gävle
700317-3379 Klarfelt, Bo Stefan, Torsåker
700604-7539 Larsson, Johan Niklas, Ockelbo
700615-7536 Brolund, Lars Stefan, Sandviken
700703-7539 Carlsten, Mattias Evert, Gävle
700814-7519 Friberg, Jan-Olof Georg, Österfärnebo
700824-7590 Eriksson, Dan Olof Joacim, Hofors
700925-7572 Mosell, Bengt-Olov Konrad, Årsunda
700928-7579 Persson, Mats Inge, Forsbacka
701105-7036 Lindkvist, Johan Niklas, Hofors
701105-7515 Boije, Jan Henrik, Torsåker
701107-0211 Norrman, Bengt Thomas, Valbo
710201-7535 Leanders, Lars Håkan Mikael, Hofors
710208-7512 Morell, Per Jonas, Årsunda
710225-7511 Axlund, Nils Tomas, Bergby
710308-7537 Haga, Tony Hans-Åke, Torsåker
710531-7536 Norlin, Erik Birger, Torsåker
710607-7535 Storm, Håkan, Mattias, Sandviken
710709-0073 Larsson, Bengt Jonathan, Sandviken
710711-7512 Eklöf, Lars Fredrik Torbjörn, Gävle
710802-4899 Persson, Mats Robert, Årsunda
710805-5539 Aho, Jouni Mattias, Kungsgården
710815-7558 Ljunggren, Bernt Nicklas, Kungsgården
710922-7574 Sundqvist, Karl Anders, Gävle

4. FSKPLUTON

681003-7611 Heimdahl, John Robert, Sandviken
681206-7632 Östholm, Karl Magnus, Hofors
690201-1490 Mattila, Rolf Robert Mikael, Fjärdhundra
690625-7511 Merkell, Ulf Åke, Årsunda
690819-7517 Hedblom, Per Tage, Hofors
691019-7539 Larsson, Anders Petter, Järbo
691126-7513 Berglund, Lars Nicklas, Hofors
691204-7575 Hugosson, Per Magnus, Gävle
691219-7594 Persson, Thomas Börje, Gävle
700114-7516 Näslund, Jens Fredrik, Gävle
700125-4833 Börjesson, Per Mattias, Gävle
700221-7557 Georgsson, Per Örjan, Järbo
700321-7556 Andersson, Lars-Olof Mikael, Gävle
700324-0830 Åstrand, Magnus Torsten, Lingbo
700416-7610 Landén, Jan Patrik, Gävle
700423-7512 Lindström, Hans Krister, Järbo
700512-7639 Hasselberg, Karl Anders, Gävle
700525-7592 Sjögren, Guy Tomas, Gävle
700602-7598 Ståhl, Tony, Järbo
700812-7537 Hallqvist, Jan Sune, Gävle
700818-7655 Lundgren, Jonas Harry, Gävle
700829-7595 Amiot, Jean Christian, Gävle
700918-7530 Sjöberg, Carl Marcus Tjelvar, Sandviken
700930-7591 Räihä, Jorma Pekka Johannes, Valbo
701016-7513 Dahlman, Pär Elis, Gävle
701118-7593 Stenberg, Olof Martin, Gävle
701224-7610 Åström, Frits Patrick, Gävle
710206-7555 Hansson, Leif Olof, Gäs Hammarby
710526-7574 Hedman, Robert Nicklas, Sandviken
710617-7574 Stålberg, Staffan Ingemar, Ockelbo
710719-7514 Eklöf, Per Håkan, Gävle
710722-7659 Maioli, Johan Giovanni Chris, Valbo
710725-7599 Hammar, Håkan Nissam, Gävle
710728-7513 Pettersson, Leif Patrik, Gävle
710910-7511 Hedberg, Anders Markus, Sandviken

1. FSK-plutonen

2. FSK-plutonen

3. FSK-plutonen

4. FSK-plutonen

Svenskt och medlemsägt!
Det bästa alternativet

Kooperativa företag i samverkan

FÖR 75 KRONOR
BLIR DU MEDLEM I KAMRATFÖRENINGEN

och erhåller dessutom ”Bocken” inom den avgiften.

Bevara på detta sätt kontakten med efterföljande årskullar av vpl för att se hur de har det, samt även för att hålla kontakt med regementet och Kamratföreningen.

Om några tiotals år kommer Du att upskatta detta

Sätt därför in 75:- på postgiro 13 73 32-3, Kamratföreningen, I14 Gävle.

Använd förtryckt postgirotalong. Sådan finns bl a på Kompexp samt bifogas till Bocken.

FÄRNEBO KOMPANI
8. FÖRSVARSKOMPANIET

Kompaniets vapen är grundat på förutvarande Österfärnebo kommuns vapen. Kommunvapnet härstammar i sin tur från sockensigillet av obestämd men hög ålder. Ett rött torn omgivet av två röda stjärnor på gul botten kan enligt gamla beskrivningar föreställa allt från ett befäst kyrktorn, en klockstapel, ett katolskt helgonskrin eller en färja över Dalälven.

Kompanichef

Mj G Larsson

Kompanichef stf

Kn B Svensson

Kompaniadjutant

Lt L Jansson

BEFÄLEN VID 8. FÖRSVARSKOMPANIET

KOMPANILEDNING

Kompch	mj Larsson, Göran
Stf	kn Svensson, Bo
Adj	lt Jansson, Lars
Adj ass	krp Widmark, Jörgen
CGB	kn Svensson, Boo
C Förstegsutb kvm	lt Lennartsson, Jan
Motorbefäl	lt Söderlund, Pär

1. FSKPLUTONEN

Chef	lt Moberg, Michael
Stf	sg Dahlund, Pär

2. FSKPLUTONEN

Chef	lt Callenmark, Johan
Stf	fk Lennmalm, Erik

3. FSKPLUTONEN

Chef	lt Lehnbom, Peter
Stf	sg Bjurqvist, Magnus

4. FSKPLUTONEN

Chef	ro/kn Jansson, Ulf
Stf	ro/lt Sundberg, Joel
Instr	lt Wengrud, Peter

VPL CHEFER
KB/PB ELEVER

KVARTERMÄSTARE

fu Olausson, Sven, Bollnäs
fu Johansson, Lars, Ilsbo
fu Sundin, Tomas, Norrala
fu Videgren, John, Hudiksvall
fu Nordin, Pontus, Gnarp
fu Groth, Roger, Forsa

PLUTONCHEFER

sg Sjösten, Fredrik, Sandviken
sg Strandqvist, Björn, Hudiksvall
sg Pettersson, Sven-Olov, Voxnabruk
sg Nylin, Christian, Gävle
sg Blixth, Henrik, Sollentuna
sg Wisell, Patrik, Fjärdhundra
sg Takula, Leo, Hofors
sg Sjöberg, Niklas, Gävle
sg Lundberg, Jan, Gävle

1. FSKPLUTON

690221-0456 Svanström, Stefan, Hägersten
690308-7515 Ivarsson, Lars, Rengsjö
690807-2496 Hynynen, Tapio, Gävle
690910-7614 Högman, Jörgen, Rengsjö
690925-7633 Sjödén, Magnus, Ockelbo
691130-0132 Nilsson, Anders, Bollnäs
691223-7515 Lans, Thomas, Bollnäs
700115-7598 Larsson, Henrik, Vallsta
700122-7615 Norden, Patrik, Vallsta
700131-7531 Jonsson, Björn, Arbrå
700212-7533 Winther, Pedro, Bollnäs
700217-7579 Karlström, Per, Edsbyn
700317-7511 Jonsson, Per, Bollnäs
700529-7515 Frisk, Steve, Bollnäs
700608-7576 Jonsson, Tommy, Arbrå
700622-7537 Olnils, Stefan, Bollnäs
700720-7579 Jonsson, Per, Bollnäs
700802-7513 Hed, Jan, Bollnäs
700824-7517 Eriksson, Magnus, Arbrå
700907-7590 Forsblom, Thomas, Bollnäs
701008-5079 Larsson, Martin, Vallsta
701009-7512 Simsson, Pierre, Ljusdal
701016-7539 Emmoth, Björn, Järbo
701021-7557 Lantz, Lars-Olov, Edsbyn
701025-8916 Hellberg, Jens, Bollnäs
701025-7538 Åström, Hans, Gävle
701027-7536 Olsson, Per, Bollnäs
701027-7577 Andersson, Per, Bollnäs
701030-7556 Olsson, Hans, Bollnäs
701224-1456 Nordlund, Björn, Gävle
701222-7513 Thyr, Pär, Rengsjö
710104-7517 Nyström, Johan, Järbo
710105-7516 Kring, Kjell, Iggesund
710120-7616 Östling, Hans, Edsbyn
710129-7518 Falk, Peter, Järvsö
710512-7570 Mellgren, Fredrik, Bollnäs
710620-7611 Eriksson, Lars, Edsbyn
710801-7539 Håkansson, Nicklas, Bollnäs
710905-7518 Lenneby, Håkan, Bollnäs
710915-5213 Bencic, Marco, Gävle

2. FSKPLUTON

690314-7517 Jonsson, Kjell, Kilafors
690827-7558 Johansson, Per, Näsviken
691028-7553 Sandberg, Conny, Ljusne
700121-7590 Hedlund, Johan, Holmsveden
700304-7532 Nilsson, Pär, Söderhamn
700318-7635 Nord, Arne, Söderhamn
700331-7539 Lindberg, Hans, Gävle
700409-7577 Karlsson, Claes, Söderhamn
700415-7579 Andersson, Kurt, Söderhamn
700430-7596 Olsson, Mats, Kilafors
700501-7574 Öqvist, Lars, Söderhamn
700505-6937 Nilsen, Anders, Söderhamn
700613-7579 Tuohimaa, Henry, Sandarne
700711-7596 Jonsson, Lars, Kilafors
700721-7594 Ingvarsson, Erik, Söderhamn
700727-7515 Elffors, Johan, Söderhamn
700824-5610 Piira, Jari, Söderhamn
700909-7515 Hjort, Anders, Söderhamn
700926-0311 Hallgren, Göran, Söderhamn
701023-1434 Huldberg, Fredrik, Söderhamn
701025-7595 Berger, Jörgen, Trönödal
701125-7511 Thörnell, Karl, Söderhamn
710110-7535 Nord, Stefan, Sandarne
710126-7636 Larsson, Magnus, Söderhamn
710417-7519 Magnusson, Sören, Sandarne
710428-7599 Persson, Lars, Forsa
710514-0094 Nordh, Lars, Söderhamn
710525-7518 Raapppana, Raimo, Ljusne
710529-7530 Lundgren, Frank, Norrala
710627-7556 Bergqvist, Lars, Söderala
710629-7513 Strömstedt, Nils, Söderhamn
710629-7570 Rosén, Lars-Gunnar, Trönödal
710701-7530 Granlund, Jens, Ljusne
710730-7576 Hedin, Fredrik, Gävle
710802-7579 Ängheden, Hans, Söderhamn
710813-7550 Nilsson, Per, Gävle
710914-7616 Olsson, Christer, Söderhamn
711014-7597 Olsson, Lars, Gävle
711123-7595 Alftberg, Tommy, Norrsundet

3. FSK-pluton

680322-7591 Forslund, Ulf, Bergvik
690611-7657 Lennartsson, Ulf, Edsbyn
690623-7513 Ivarsson, Tomas, Edsbyn
691002-7512 Wigren, Nicklas, Ockelbo
691204-7518 Viklund, Per-Erik, Viksjöfors
700105-7517 Berglin, Björn, Bollnäs
700117-7554 Westerlund, Johan, Bollnäs
700128-7593 Hermansson, Thomas, Bollnäs
700214-7556 Lindström, Lars, Edsbyn
700219-7576 Högberg, Joakim, Alfta
700402-9315 Landström, Magnus, Norrala
700409-2453 Svensson, Thomas, Edsbyn
700420-7556 Skoglund, Lars, Bollnäs
700429-4877 Stenberg, Leif, Norrsundet
700505-7554 Hägg, Mats, Bollnäs
700524-7536 Andersson, Magnus, Ockelbo
700602-7515 Abberyd, Pål, Edsbyn
700611-1673 Olander, Robert, Stockholm
700612-7513 Persson, Niclas, Viksjöfors
700818-7614 Säll, Lars, Kilafors
700927-4015 Jönsson, Robin, Hamrångefjärden
700930-7518 Ivarsson, Thomas, Ockelbo
701022-7531 Olsson, Per, Bollnäs
701031-7514 Lundqvist, Håkan, Ockelbo
700116-7553 Jansson, David, Gävle
701220-1450 Höglund, Johnny, Alfta
701227-7534 Molin, Per, Bollnäs
710102-7535 Jonasson, Ulrik, Delsbo
710107-7571 Lindgren, Patrik, Bollnäs
710113-7573 Woxblom, Håkan, Voxnabruk
710201-7592 Östergren, Leif, Edsbyn
710219-7550 Andersson, Kenth, Edsbyn
710219-7576 Eriksson, Robert, Viksjöfors
710330-1474 Nyström, Henrik, Skärplinge
710429-7515 Kjellberg, Lars, Bollnäs
710620-7637 Eriksson, Tomas, Bollnäs
710730-7535 Bodell, Ronnie, Edsbyn
710815-7517 Larsson, Karl, Ockelbo

4. FSK-pluton

690521-7599 Hedqvist, Anders, Ljusdal
690614-7571 Nyberg, Lars, Hudiksvall
690619-7550 Grenedal, Per-Arne, Hudiksvall
690717-7536 Wikström, Nils, Hudiksvall
690724-7552 Westerlund, Karl, Hudiksvall
690815-7610 Sjölund, Leif, Färila
690910-7515 Johansson, Lars, Näsviken
691014-7591 Lindberg, Leif, Ljusne
691020-7510 Westberg, Sten, Hudiksvall
691120-7519 Hansson, Lars, Färila
691211-7535 Lindfors, Tomas, Enånger
700124-0238 Pettersson, Mats, Hudiksvall
700206-7531 Trygg, Nils, Forsa
700303-7533 Jonsson, Tommy, Stocka
700311-7517 Svedberg, Björn, Iggesund
700404-7572 Holm, Robert, Hudiksvall
700514-7512 Linder, Johan, Ljusne
700527-0439 Lindqvist, Tomas, Ljusne
700911-0417 Eriksson, Christer, Forsa
700919-7570 Andersson, Lars, Delsbo
701007-7514 Åhs, Mika, Delsbo
701110-7815 Glitterstam, Johan, Hudiksvall
701217-7510 Ekstedt, Erik, Hudiksvall
710106-7531 Åkesson, Nils, Järvsö
710116-7513 Sixtensson, Tommy, Hudiksvall
710310-3334 Adlertz, Rolf, Hudiksvall
710323-7579 Eriksson, Mårten, Jättendal
710323-7637 Ågren, Mats, Iggesund
710426-7559 Moberg, Christer, Iggesund
710508-0894 Wiik, Roger, Hudiksvall
710718-7531 Persson, Bengt, Ljusdal
710718-7879 Vallin, Håkan, Näsviken
710721-7635 Jonsson, Östen, Iggesund
710724-9331 Berglöf, Karl, Bergsjö
710920-7576 Roeger, Jonas, Gävle

Läkerol®

1. FSK-plutonen

2. FSK-plutonen

3. FSK-plutonen

4. FSK-plutonen

Kopiering

- A4 & A3 -kopior
- Färgkopior
- Färgförstoringar
- Originalservice
- Skrivbyrå
- Budservice
- Ljuskopiering
- OVERHEAD
- Inplastning
- Fackhandel
- Foto
- Ljuslådebilder

NYHET! CAD-Plottservice

AB ÖBERGHS
Ljuskopia
S Kungsg. 9 GÄVLE
Tel. 026-62 47 70
Fax. 026-62 45 51

TRANSPORTER

GRUS
SCHAKT
MASKINER

MOVAG
026 188020

JOUR DYGNET RUNT

"ATT BLI YRKESOFFICER"

GRUNDLÄGGANDE OFFICERSUTBILDNING

VÄRNPLIKTS-UTBILDNING	FÖRBEREDANDE OFFICERKURS	OFFICERSKURS	
Befälsutbildning Praktik		Teori omkr	Praktik omkr
omkr 10–15 mån	3–5 mån	12 mån	10 mån

FÖRMÅNER UNDER VÄRNPLIKTSUTBILDNING

FRI KOST och LOGI	
DAGERSÄTTNING	
– de första 230 dagarna	31 kr/dag
från 231 till 300 dagar	46 kr/dag
– efter 300 dagar	61 kr/dag
– efter 360 dagar	91 kr/dag
UTRYCKNINGSBIDRAG	3.000 kr
RESOR – En fri resa i veckan	

LÖN UNDER OFFICERSKURSEN

–Första året	8.600 kr l/mån
– Andra året	9.000 kr/mån

Allmän behörighet enligt högskoleordningen med 2 årskurser svenska och engelska.
Särskild behörighet: 2 årskurser tvåårig linje i samhällskunskap, matematik och naturkunskap. Medelbetyg 3.0.

*) 3-årig humanistisk (H), samhällsvetenskaplig (S), ekonomisk (E), naturvetenskaplig (N), teknisk (T) och 2-årig social (So) linje uppfyller kraven.
2-årig ekonomisk (Ek) saknar naturkunskap och 2-årig teknisk linje (Te) saknar 1 årskurs svenska, engelska och samhällskunskap.

ANMÄLAN – ANSÖKAN

Man kan anmäla sig före, under eller efter inskrivningen. Under pågående värnplikt eller efter fullgjord värnplikt.
Det är bäst att "föranmäla" sig innan värnplikten. Då har man möjlighet att bli placerad på en för den fortsatta utbildningen lämplig utbildningslinje. I regel blir Du inskriven vid 18 års ålder och påbörjar utbildningen vid 19 års ålder.
Utbildningen vid officerskursen skall **påbörjas senast vid 25 års ålder.**
För närmare upplysningar – kontakta major Lars Hedberg, tel 026/61 54 80. Eller skriv till Hälsinge regemente, personalenheten, Box 614, 801 26 Gävle.

JÄRVSÖ KOMPANI
11. BRIGADSPANINGSKOMPANIET

Kompaniet för gamla Järvsö kommuns vapen, en svart järv mot gul bakgrund.

Kompanichef

Mj C Gotthold

Kompanichef stf

Mj P Bäckström

Kompaniadjutant

Lt J-E Lönn

BEFÄLEN VID
11. SPANINGSKOMP

KOMPANILEDNING

Kompch	**mj Gotthold, Claes**
Stf	**mj Bäckström, Peter**
Tff	**kn Grönlund, Anders**
Adj	**lt Lönn, Jan-Eric**

STAB & TROSSTROPPEN

Chef	**fk Henriksson, Ulf**
Stf	**fk Segerstedt, Fredrik**

1. SPANINGSPLUTONEN

Chef	**fk Andénius, Urban**
Stf	**fk Blom, Hans-Olov**
Instr	**sg Elg, Mattias**

2. SPANINGSPLUTONEN

Chef	**lt Svanbom, Fredrik**
Stf	**fk Hallner, Christer**
Instr	**sg Karlberg, Gustaf**

3. SPANINGSPLUTONEN

Chef	**lt Lundström, Johan**
Stf	**lt Smitt, Olof**
Instr	**fk Henriksson, Håkan**
Instr	**sg Borg, Lars-Åke**

4. SPANINGSPLUTONEN

Chef	**lt Östlund, Håkan**
Stf	**fk Hansson, Anders**
Instr	**sg Börjesson, Petter**

VPL CHEFER
KB/PB ELEVER

STABSTROPPCH
fu Thunström, Lars, Hofors

STABSTROPPCH
fu Karlsson, Johan, Gävle

KVARTERMÄSTARE
fu Theander, Jerker, Gävle

KVARTERMÄSTARE
fu Major, Nicholas, Hofors

PLUTCHEFER
sg Björk, Stefan, Gävle
sg Eriksson, Niklas, Sollefteå
sg Hörner, Mikael, Uppsala
sg Bergström, Roy-Ove, Holmsveden
sg Fröberg, Per, Söderhamn
sg Ölund, Mikael, Gävle
sg Berglund, Thomas, Hägersten
sg Westling, Tobias, Bollnäs
sg Löhman, Magnus, Gävle
sg Kallio, Johan, Gävle
sg Lantz, Jerker, Sandviken

STAB & TROSSTROPPEN

690106-7596 Borg, Weine, Valbo
690217-7531 Andersson, Jerker, Bollnäs
690424-7555 Vestring, Jörgen, Årsunda
690513-7573 Ahlbom, Ulf, Sandviken
690521-7631 Sturesson, Magnus, Sandviken
690608-7595 Moberg, Magnus, Gävle
690919-7532 Jonsson, Håkan, Bollnäs
691029-7537 Strid, Patrik, Järvsö
700120-7559 Dahlgren, Bert-Ola, Gävle
700123–6913 Dahl, Mattias, Sandviken
700204-7558 Törnström, Ola, Storvik
700415-7553 Sjökvist, Anders, Bergby
700506-7538 Domanders, Ola, Edsbyn
700602-1492 Jensen, Niklas, Gävle
700815-6270 Kvarnäs, Joakim, Bollnäs
700928-7553 Persson, Anders, Delsbo
700124-7553 Ågren, Peter, Valbo
701219-7211 Wikland, Anders, Gävle
710506-7610 Zackrisson, Tomas, Gävle
710509-7633 Frölin, Peter, Sandviken
720330-7553 Wahlman, Marcus, Hedesunda

1. SPANINGSPLUTONEN

701105-0395 Ögren, Henrik, Gävle
720210-7558 Woxlin, Mathias, Sandviken
711110-5974 Lindberg, Magnus, Söderhamn
711019-7915 Norgren, Andreas, Hudiksvall
710818-7555 Jansson, Erik, Sandviken
710725-7631 Simonsson, Pontus, Edsbyn
710720-7636 Andersson, Tomas, Ilsbo
710710-7679 Jakobsson, Thomas, Edsbyn
710710-7570 Jonsson, Roine, Bollnäs
710620-7553 Söderberg, Patrik, Bollnäs
710616-7518 Hagelin, Magnus, Sandviken
710517-7559 Ståhlberg, Johan, Storvik
710511-7613 Westerlund, Fredrik, Gävle
701202-7590 Eklund, Lars, Vallsta
711111-4877 Svedberg, Patrik, Ljusdal
710818-7639 Tjernberg, Mats Olof, Ljusne
710526-7632 Hammarström, Olle, Sandviken
700917-7614 Bååth, Thomie, Hofors
700207-7571 Wikenius, Erik, Kungsgården
700110-7551 Eriksson, Patrik, Söderhamn

2. SPANINGSPLUTONEN

710708-0496 Högberg, Joakim, Edsbyn
710706-1454 Wrege, Marcus, Valbo
710624-7617 Myrberg, Magnus, Bollnäs
710623-7014 Olsson, Tony, Hofors
710619-7572 Andersson, Nicklas, Hofors
710518-7533 Åkerblom, Lars, Bollnäs
710507-7593 Lund, Josef, Arbrå
710506-7636 Thyr, Jörgen, Söderhamn
710426-7534 Palmberg, Magnus, Sandviken
710423-7511 Hammarström, Per, Bollnäs
701209-6991 Fröjd, Rickard, Gävle
701031-7571 Blom, Jörgen, Gävle
701024-7570 Svedberg, Magnus, Viksjöfors
690410-7536 Wedin, Stefan, Söderhamn
710511-4057 Falk, Rikard, Gävle
701007-1616 Mossberg, Joakim, Gävle
700805-7551 Lindkvist, Henrik, Gävle
700425-7551 Krans, Markus, Bollnäs
700326-7577 Hedin, Tony, Årsunda

3. SPANINGSPLUTONEN

710617-7517 Lundberg, Mats, Valbo
710609-7632 Ekman, Patrik, Gävle
710322-7513 Jonsson, Johan, Bollnäs
710115-0519 Mohlin, Göran, Färila
701016-0534 Rugolo, Paolo, Gävle
700922-7534 Stigenberg, Anders, Gävle
700917-7598 Rydal, Hans, Hofors
710521-7512 Hansson, Patrik, Gnarp
700807-7575 Nordström, Per, Söderhamn
700713-7511 Owetz, Andreas, Gävle
700627-1477 Hollsten, Mikael, Gävle
700624-7659 Bergkvist, Stefan, Ockelbo
700424-1415 Dahlberg, Magnus, Edsbyn
711104-7655 Kernell, Markus, Söderhamn
710409-7535 Södergren, Patrik, Bollnäs
690326-7596 Jansson, Robert, Söderhamn
701030-7895 Bidner, Magnus, Gävle
700919-9378 Thurfjell, Niklas, Gävle
691004-7510 Kron, Tony, Bollnäs

4. SPANINGSPLUTONEN

700925-7531 Gustafsson, Thomas, Ljusne
700722-7833 Sigvardsson, Christer, Sandviken
700701-2011 Ikäläinen, Esa, Hallstavik
700609-7591 Tyrén, Mikael, Trönödal
700519-0314 Lindström, Peter, Gävle
700513-7554 Stark, Tony, Kilafors
700402-7517 Vikman, Patrik, Bollnäs
700401-7591 Gavell, Mikael, Söderhamn
700320-7714 Pettersson, Torbjörn, Bergby
700308-1937 Johansson, Jens, Bollnäs
691109-7530 Pysander, Magnus, Gävle
690721-7597 Edvinsson, Mats, Bollnäs
690524-7018 Karlsson, Jan, Gävle
690524-6994 Karlsson, Lars, Gävle
710831-7616 Karlsson, Jens, Gävle
710527-7870 Silén, Fredrik, Gnarp
710218-8971 Leinonen, Fredrik, Valbo
700801-0170 Johansson, Dan, Gävle
700504-7514 Siggstedt, Jimmy, Bergvik

Medlem i Kamratföreningen?

GB 11. Komp under helikoptertransportövning under jägarvecka (fr höger: Berglund, Karlsson, Svedberg, Bergström, i främre Krans och Södergren).

Stab och tross

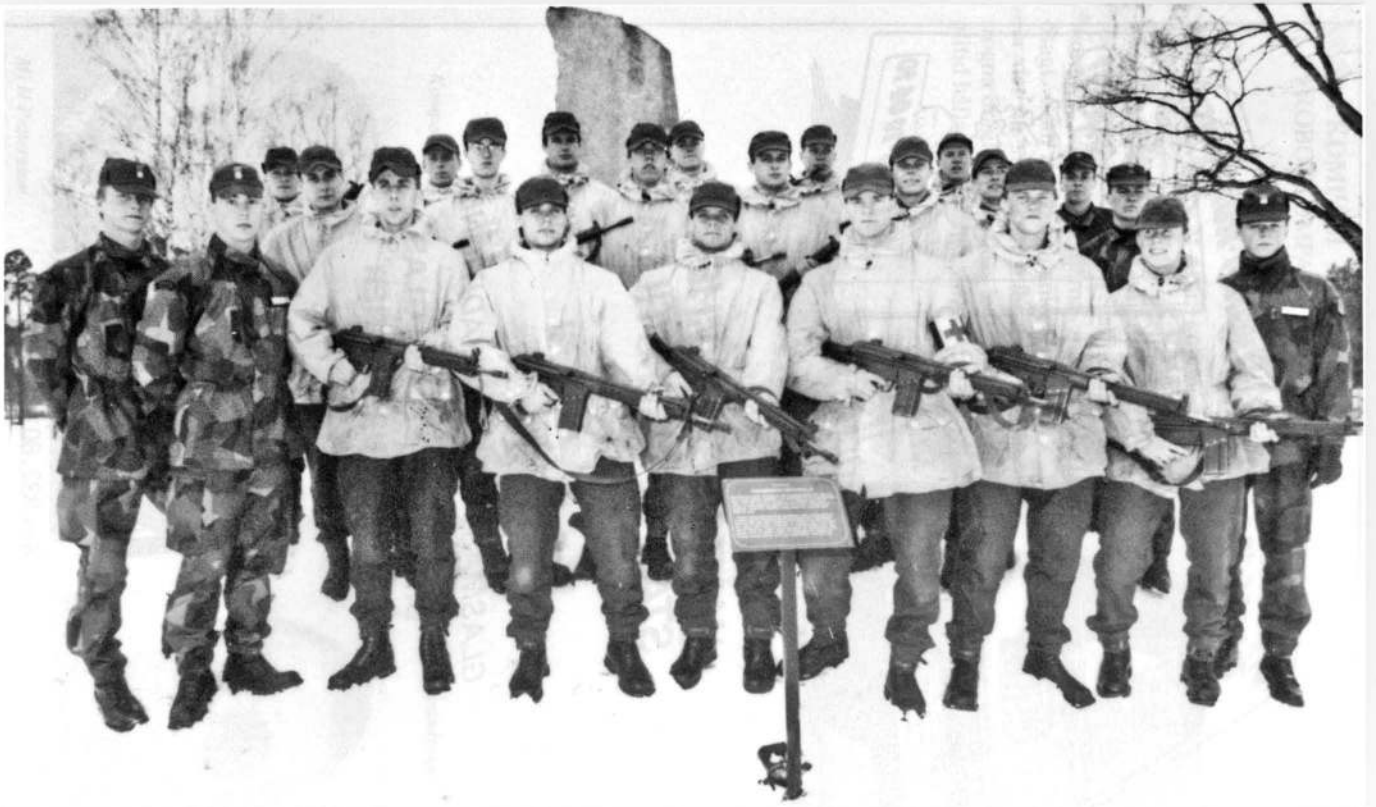
1. spaningsplutonen

2. spaningsplutonen

3. spaningspluton

4. spaningspluton

VÅR VERKSAMHET STÅR ALDRIG STILLA.

1852 — 1983

GLASMÄSTERI MED TRADITIONER

BILRUTOR — ALLT I GLAS
ALUMINIUMPARTIER
STÅLPARTIER
FÖNSTER

NGLAS
-entreprenad-

Norra Skeppsbron 33
Box 832, 801 30 GÄVLE

ARBRÅ KOMPANI
12. PVROBOTKOMPANIET

Kompaniets vapen är Arbrå kommuns vapen bestående av en vit häst och stjärna på blå botten. Om arbråborna härmed velat symbolisera Staffan Stalledrängs häst och stjärna må vara osagt. Som trosskompaniets symbol får det nu stå för infanteriets gamla trogna draghäst och dess ledstjärna att alltid hålla förbanden igång.

Kompanichef

Mj H Pettersson

Kompanichef stf

Kn G Arnell

Kompaniadjutant

Lt T Lindberg

BEFÄLEN VID 12. PVRBKOMP

KOMPANILEDNING

Kompch	mj Pettersson, Håkan
Stf	kn Arnell, G
Adj	lt Lindberg, Tom

1. PVRBPLUTONEN

Chef	kn Wahlund, Per-Arne
Stf	fk Nordwall, Daniel
Inst	sg Kandén, Jens

2. PVRBPLUTONEN

Chef	kn Kinnvall, Lennart
	lt Axelsson, Stefan
Stf	fk Brodin, Stefan
Inst	sg Kankare, Rickard
Inst	sg Hedin, Jonas

3. PVRBPLUTONEN

Chef	kn Andersson, Stefan
Stf	fk Lundell, Anders
Inst	sg Johansson, Karl-Petter
Inst	sg Söderström, Andreas

STAB OCH TROSSPLUTONEN

Chef	fk Skoog, Kjell-Åke

SKYTTEPLUTONEN

Chef	kn Lindberg, Pär
Stf	fk Nord, Jan
Inst	sg Aho, Peter

VPL CHEFER
KB/PB ELEVER

STABSTROPPCH
fu Bengtsson, Tomas

STABSTROPPCH
fu Rosén, Per

PLUTONCHEFER
sg Ellström, Rickard
sg Svennberg, Martin
sg Claesson, Johan
sg Nilsson, Thomas
sg Bleckert, Mikael
sg Säfström, Rickard
sg Säll, Stefan
sg Wedin, Emil
sg Backman, Mattias
sg Landström, Stefan
sg Lindahl, Gustav
sg Ellqvist, Fredrik
sg Westerlund, Peter
sg Överbring, Anders
sg Westring, Pär
sg Astner, Niklas
sg Söderqvist, Lars
sg Sundman, Peder
sg Sundqvist, Anders

1. PVRBPLUT

680506-7573 Nyman, John
691001-7679 Eriksson, Henrik
700217-7595 Eriksson, Jonas
700218-7578 Johansson, Jonas
700307-1912 Sager, Björn
700506-7553 Forslund, Leif
700506-7637 Lundberg, Jörgen
700511-7331 Skoogh, Joakim
700617-7559 Rosén, Daniel
700816-7574 Nordgren, Mattias
700819-7571 Bakken, Olof
700907-7539 Persson, Magnus
701012-7616 Karlsson, Mikael
701211-7557 Högman, Niklas
710425-7516 Lindblom, David
710506-0276 Kjärnet, Niklas
710603-7570 Fältsbacka, Peter
710607-9010 Sundqvist, Daniel
710623-7576 Eriksson, Nils
710625-7533 Pettersson, Eric
710814-0875 Svahn Lars
710905-7534 Brodin, Niclas
710912-9374 Mushallah, Muhammed

2. PVRBPLUT

671025-6931 Grenblad, Per
690426-7611 Henriksson, Peter
690427-0672 Pettersson, Johan
690904-7539 Larsson, Christer
690925-0075 Ed, Bengt
691212-7575 Eliasson, Sten
700318-7551 Larsson, Peter
700318-7536 Forsmark, Anders
700401-7534 Andersson, Ingemar
700416-7570 Westring, Mikael
700515-7537 Palo, Lars
700619-7515 Kring, Mats
700625-7534 Andersson, Erik
700724-7559 Bergman, Mats
701012-7533 Persson, Jan
701216-7610 Persson, Tony
701217-7890 Englund, Tony
701217-7577 Bryngelsson, Ulf
701223-6696 Olsson, Magnus
710129-7534 Borg, Peter
710414-4998 Bromander, Johan
710514-7594 Jakobsson, Krister
710613-7511 Andersson, Patrik
710704-7537 Westlin, Lars
710707-7591 Uddas, Erik
710813-7519 Sundin, Jens

Vi kan hår...
HÅRVÅRD
flanör
Göran Lagerberg

3. PVRBPLUT

690607-7737 Andersson, Christer
690925-7518 Norell, Tomas
691110-7537 Hedin, Erik
691229-7576 Nilsson, Patrik
700113-0132 Fredriksson, Magnus
700113-7616 Löfman, Benny
700114-7532 Sundqvist, Tomas
700117-7638 Astner, Tommy
700220-7970 Harlin, Mats
700301-1454 Andersson, Björn
700601-7516 Melin, Peter
700718-7615 Olsson, Thomas
700719-0312 Olsson, Ronney
700721-7511 Gustafsson, Stig
700811-7512 Holmström, Tyrone
701216-7610 Persson, Tony
701231-7512 Olsson, Tomas
710104-7616 Norling, Daniel
710119-7874 Nyström, Jon
710201-7113 Hillberg, Patrik
710203-7533 Åman, Anders
710224-7538 Säll, Jan
710505-3990 Juhlin, Johan
710518-7574 Nilsson, Anders
710621-7511 Sahlberg, Pär
711106-7117 Elfsberg, Erik

SKPLUT

690118-7598 Lothström
690205-7512 Bodell
690615-7539 Nyman
691206-7516 Matton
700804-7578 Åkelid
700815-0018 Hallberg
700829-7611 Johansson
701005-7573 Hansson
701120-7599 Ståhlberg
701123-7513 Johansson
701221-7514 Evertsson
701223-7579 Persson
701231-7553 Lek
710106-9313 Gustafsson
710107-7597 Svensson
710120-7673 Åhs
710202-7518 Lindström
710206-7514 Erlandsson
710302-7657 Jonsson
710424-7551 Pettersson
710507-7536 Pernu
710512-7513 Lindgren
710515-7650 Johansson
710517-1412 Eriksson
710527-7532 Edling
710530-7511 Dahlberg
710606-7510 Eriksson
710612-7595 Forsmark
710612-7538 Allansson
710616-7856 Nylander
710626-7532 Öhrn
710707-7534 Svensson
719824-7614 Forsberg
711110-7590 Axelsson

STAB/TROSSPLUTON

681115-7574 Jerner, Patrik
681124-7557 Hammarström, Göran
690104-7511 Jonsson, Mikael
690223-7533 Röde, Jan
690602-7518 Tysklind, Per
690602-7534 Pernu, Jim
690607-7695 Grybb, Stefan
690705-7670 Svensson, Åke
690709-1497 Eriksson, Anders
690718-7550 Ågren, Johnny
690724-7594 Lundberg, Lars
691008-7631 Lindblom, Karl
691207-7598 Eriksson, Erik
700123-7531 Davidsson, Mats
700125-7579 Henriksson, Benny
700211-0331 Jonsson, Torsten
700407-9013 Hörker, Lars
700507-0292 Matsers, Henrik
700625-7591 Åstrand, Anders
701012-7517 Nilsson, Jonas

DET FÖRSTA PVRBKOMPANIET

Under utbildningsåret 90-91, ställdes Regementet inför en ny uppgift. Vi skulle utbilda ett brigadpvrbkomp. Vi hade dock utbildat fyra stycken pvrbto utbildningsåret 89-90 och den erfarenhet som drogs av detta har skapat en god grund inför den stora uppgiften.

Vi har på Regementet bra anordningar och lokaler för att starta årets utbildning. Vi hade dock brist på utbildat befäl, trots att vi fyllt alla våra kursplatser men med brinnande vilja och ett hett intresse så löser det sig. Med intresset och viljan samt devisen "ett gränslöst arbete leder snabbast mot målen", så startade utbildningen i början på augusti månad.

Cirka 40 stycken gruppchefer samt 30 stycken pvrb-skyttar kom till 12.komp. Ja just det Ni läste inte fel, 12.komp, eller *Arbrå* komp, är inte längre ett trosskomp utan ett blivande pvrbkomp.

När dessa soldater hade kommit, var ungefär halva komp inryckt. Det började i vanlig ordning med allmän militär utbildning, i senare del av september till oktober påbörjades specialutbildningen. I mitten av oktober ryckte resten av komp in. Vi upprättade då plutonsenheter, men det visade sig att endast skytteplutonen kunde bedriva en "rak" utbildning. Pvrbplutonerna (3 st) var det svårare med. Plutonen består av två stycken troppar, varav rbtroppen kom in i augusti och pvpjtroppen kom in i oktober. Vi fortsatte då specialutbildningen för pvrbplutonerna fram till juluppehållet. Vi tycker det är olyckligt att det finns olika inryckningstidpunkter inom en pluton.

Efter jul kom kompaniets plutchefer/troppchefer till komp. Dessa grabbar har och kommer att uträtta mycket viktiga uppgifter. KB/PB har som vanligt visat sig vara ett bra gäng, som med glatt humör villigt deltar i allt som rör kompaniet.

När vi sitter och skriver detta har vi nått fram till mars månad och vi känner oss nöjda. Det glapp som fanns inom plutonen är nu avhjälpta.

Framför oss har vi den stora höjdpunkten för kompaniet. Vecka 12 på *Marma* skjutfält då skjuter vi den första pvrb 56 och det är inte bara vi på kompaniet som visat stort intresse för skjutningen. Många anställda civila liksom militärer vill komma och bese skjutningen. Samma vecka, på lördag, har kompaniet besöksdag för anhöriga. Vi önskar visa även dessa skjutning med pvrb 56. Vi räknar med att cirka 600 personer kommer att ta del av förevisningsskjutningen.

Det stora provet, trots skarpskjutningen, är nog ändå vårens stora KFÖ. Om planerna går i lås, så blir det en både tuff, lärorik och intressant övning.

Till slut vill vi tacka alla soldater på kompaniet för ett bra utbildningsår.

Ett stort tack riktas också mot 12 komp befäl samt sist men inte minst "Alla Ni som hjälpt oss".

Mj Håkan Pettersson

1. PVRB-plutonen

2. PVRB-plutonen

3. PVRB-plutonen

Skytteplutonen

Stab- och TR-plutonen

Friheten är värd att försvara!

140.000 hemvärnsmän tycker det. Därför har vi tagit fram den här dekalen, som Du kan sätta på Din bil.
Dekalen är 84 cm lång och 4 cm bred med blå text på gul botten.
Även rund, diam. 10 cm. T-shirts.

Skriv eller ring Olle Olsson, Ormbergsvägen 12,
803 36 GÄVLE, tel 026-12 02 08.

Dekalen kostar **7:–**, runda **5:–** per styck.
Eventuell vinst tillfaller oavkortat Hemvärnet.

Dessutom hjälps vi åt att sprida budskapet.

Hemvärnet utgörs av frivilliga rekryterade staber och förband för hembygdens och arbetsplatsens skydd.

KOM MED I HEMVÄRNET.

Du kan också stödja oss med ett bidrag.
Många företag och enskilda gör det.
Vårt postgirokonto är 64 64 77-0.

Bildades 1940.

1992 arrangerar Gjövik **vänortsutbyte** med Gävle och Naestved.
Datum: **27–30 maj 1992**

GÄVLE HEMVÄRN

Ett solvarv 1990–91 i kronans kläder

JANUARI 1990

NYÅRSMOTTAGNING

En tradition som uppskattas, om det vittnar deltagarantalet. Efter gudstjänst i Soldatkyrkan samlades närmare 100 personer på Personalmässen. Regementschefen Karl-Evert Englund hälsade in det nya året och Gunnar Söderström med medhjälpare sköt salut.

ÖVNINGAR I MARMA

5. komp förlade sin verksamhet till Marma-läger 01-05 – 01-19 och regementets samlade pv plutoner genomförde utbildningskontroll på Marma-skjutfält 01-03 – 01-01.

NYTT TJÄNSTEKORT

Det gamla ID-kortet byts successivt ut mot ett nytt tjänstekort med början från årsskiftet.

NYA TRAKTAMENTEN

Som exempel kan nämnas att dagtraktamente vid flerdygnsförrättning nu höjs till 301 kr för de 15 första dagarna.

UTGALLRING

av M5190-903111
Pvpjtg bil 9031

Försäljning utbjöds till anställda.

FEBRUARI 1990

MARMA BLOCK

Under månaden genomförde 7:e, 8:e och 9:e kompaniet skjutningar i Marma.

Övningar i Marma.

SOLDATFEST

De vpl genomförde i egen regi en drogfri fest med dans i ett uppfiffat exercishus. Stadens skolungdom bjöds in. En mycket lyckad tillställning som deltagarna skall ha all heder av.

ORGANISATIONSUTVECKLING

Projektet "Organisationsutveckling" startades med syfte att förenkla ledningsstrukturen genom att närma fredsorganisationen till krigsorganisationen. I uppgiften ingick att till 90-07-01 utarbeta en försöksorganisation för att slutligen fastställa densamma 91-07-01.

ADB SÄKERHETSANALYS

Utvecklingen inom dataområdet springer ifrån säkerhetskraven och regeringen uppdrar till alla statliga myndigheter att genomföra en sårbarhetsanalys. Vid Hälsinge regemente startas projektet under februari för att i oktober överlämna en rapport till chefen för armén.

ÅLDERSPENSION

Trotjänarna och överstelöjtnanterna Rune I Wiebe och Bengt Nilsson avgick med ålderspension.

Övlt Rune I Wiebe

Övlt Bengt Nilsson

STRID I ORT

I brist på egen anläggning utnyttjade Delsbo-kompani Svea Livgardes anläggning den 5. och 6. mars.

AVTACKNING AV ÅLDERSKLASSER

Den 14 mars genomfördes avtackning av årets första kull försvarsvärnpliktiga.
Detta följdes av den traditionella muckarjoggen.

SOLDATERINRAN

För nyinryckta på Liv-komp och 4. komp genomfördes soldaterinran den 28 mars.

NYA CHEFER

FoSC
Övlt Roland Lundén

Chef sekt 2
Övlt Lars Ljungkvist

Chef GU-bat
Övlt B-O Lax

AMBULERANDE UTSTÄLLNING

För att rekrytera personal från nedläggningsdrabbade förband färdigställdes en utställning om regementet och Gävle kommun. Uddevalla, Växjö, Örebro samt InfoHS i Halmstad besöktes och ett stort intresse väcktes. En av initiativtagarna till utställningen var Kn Kjell Helling.

FALLSKÄRMSUTBILDNING

OK3 genomförde hopputbildning i Mohed 23–27 mars

PANSARVÄRNROBOT

De moderna pansarvärnplutoner med robot 56 BILL genomförde utbildning i Marma under två veckor.

Pansarvärnsrobot.

HEMVÄRNET 50 ÅR

05-19 genomfördes jubileumsfirandet vid samtliga hemvärnsområden och -kretsar. 05-20 genomfördes firandet vid Gävle hemvärnsområde, samordnat med SWE-NO-DA vänskapsutbyte. Hemvärnsorkestrar från de tre länderna deltog.

Orkesterledarna avtackas av Öv 1. Karl-Evert Englund.

Gunnar Söderströms salutbatteri i aktion.

NYA CHEFER

Mj Leif Larsson tillträdde som CME och mj S-A Johansson utexaminerades från FörvS högre kurs. Placeras som stfchME.

Mj L Larsson

Mj S-A Johansson

MUSIK I REGEMENTSPARKEN

Musik i Regementsparken startade 18 maj. Femårsjubileum av nystarten med blåsmusik. Dansbanan fyllde 80 år.

JUNI 1990

AVTACKNING AV ÅLDERSKLASSEN

Utbch Gorm Wigforss avtackade de vpl i Regementsparken. Avtackningen följes av muckarjogg.

Bäste Pvrbsoldat Blom.

Nyblivne fänriken Jan-Åke Nord.

FÄNRIKS-UTNÄMNING

Utnämning av årets fänrikar ägde rum i Regementsparken 1 juni.

NATIONALDAGEN

Förutom deltagande i ceremonierna vid Rådhustorget samlades de anställda i Regementsparken för gemensam flagghissning.

SOMMARKAFFE

Sommarkaffe i Regementsparken avnjöts traditionsenligt. I år underhöll Länsmusiken från Östersund samt de anställdas sångkör.

JULI 1990

AUGUSTI 1990

TJÄNSTEBREVSRÄTTEN UPPHÖR

Fr o m 1 juni mister de bidragsfinansierade statliga myndigheterna rätten att skicka tjänstebrev utan kostnad. För regementet innebär detta ett stort avbräck i budgeten.

BÄSTE KADETT

Vid kadettskolans avslutning utsågs Pär Stenmark som bäste kadett.

Bäste kadett Pär Stenmark.

INVIGNING AV PISTOLBANAN

Invigning av regementets nya pistolskyttebana ägde rum den 24 augusti.
På bilden här intill ses öv 1. Karl-Evert Englund förrätta ceremonin.

Regementschefen inviger pistolbanan.

SOLDATERINRAN

Den 22 augusti genomfördes soldaterinran för nyinryckta PB, GB samt E-vpl. Platsen var Regementsparken.

REGEMENTETS DAG

Den 21 och 22 september genomfördes Regementets Dag såväl i stadens centrum som på regementsområdet. Brigadens olika delar visades upp men även frivilligorganisationerna och Hemvärnets Musikkår deltog. Trots ett uselt väder var intresset och besökandeantalet stort.

Musikkårens ledare Leif Hållander överlämnade en ny marsch med brigadens namn och mottog själv regementets förtjänstmedalj i guld för sina insatser för musikkåren och regementet.

Kpist SM

Kpist SM genomfördes den 1 och 2 september vid regementet. Arrangör var Gävleborgs skytteförbund. Regementet bidrog med stöd vid planering och genomförande.

JÄGARÖVNINGAR

PBK genomförde övningar i trakten av Trödje den 13-16 september och Järvsö kompani i Åmot-Lingbo den 10-14 september.

MUSEIFÖRE-STÅNDARE

PA/Kn Ivar Sjödin påbörjar tjänstgöring som museiföreståndare under ordinarie föreståndares sjukdom.

STRID I ORT

Befälet på försvarskompanierna utnyttjade I1 anläggning i Kungsängen för befälsutbildning.

MARMA BLOCK

Livkomp genomförde utbildning i Marma under tiden den 22 oktober till den 26 oktober.

NAMNBYTE

4. bevaknings- och depåkompaniet – Forsa kompani – bytte fr o m 15 oktober ordningsnummer och namn till 6. bevakningskompaniet – Alfta kompani.

ÅRETS FÖRSLAGSSTÄLLARE

Förslagsverksamheten ökar i takt med medinflytande. Till årets förslagsställare utsågs mj H Petterzon

Mj H Petterzon.

NOVEMBER 1990

DECEMBER 1990

MARMABLOCK

Vinterutbildningen i Marma påbörjas. Först på plan är 12. komp den 3-7 december följt av LIV-komp den 10-12 december och 11. komp den 26-30 december.

HÖGVAKT

12. komp svarade för högvakten vid Stockholms slott den 14-18 december.

IDROTT

Vid militärmästerskap i skytte på P 18 Gotland blev S O Pettersson livkomp militärmästare i fältskytte gevär.
Vid MID NN orientering mörker på F 15 Söderhamn blev Johan Westring 4. komp milomästare.
Jag framför mitt erkännande för synnerligen goda insatser i regementets färger.

JULVESPER

Julvesper genomfördes av GU-bataljonen 1990-12-18 i Heliga Trefaldighets kyrka.

OMSÄTTNING AV PERSONAL

Kn Stefan Åkerlund.

Hv/Frivavdelningen förstärks av kaptenerna Stefan Åkerlund och Conny Larsson och kaptenerna Ulf Laurén och Rolf Jägare lämnar avdelningen för studier vid Förvaltningsskolan. Pär Rooth kommer hem från förvaltningsutbildning och förstärker ledningsenheten.

Mj Pär Rooth.

JULKAFFE

Regementets personalkör underhåller.

Julkaffet genomfördes traditionsenligt i matsalen. Regementets personalkör underhöll med stöd av musiker från egna led. Allehanda priser och bemärkelser utdelades.

Ett axplock idrottspristagare. Fr v mj Lars Lundberg, lt Mikael Munther, kn Sune Sundell och kn Östen Andersson.

FÖR NIT OCH REDLIGHET I RIKETS TJÄNST

Denna betygelse tilldelades överstelöjtnanterna Knut Björkenstam och Evert Danielsson samt kn Bertil Munther och förrådsman Bertil Ljung.

JANUARI 1991

NYA BEFATTNINGAR

Mj Lars Söderberg tillträder som regementets informationschef och tillika presschef. Mj Ulf Holmberg tillträder som regementets datasäkerhetschef.

Mj Lars Söderberg.

MARMABLOCK

5. komp genomförde utbildning i Marma under tiden 91-01-14–01-17.

RÖKFÖRBUD

Skyddskommittén har utvärderat en rökenkät och enhälligt lämnat rekommendation till regch, som beslutade:
– Rökning ej tillåten i korridoren A5 och trapphusen mellan A3 och A5.
– På försök genomförs rökförbud inomhus på Vall 1991-01-07 – 06-30.

NYÅRSHÄLSNING

Vid årets nyårshälsning som regementschefen höll på personalmässen hade antalet besökande ökat så mycket att 100-gränsen sprängdes. Mottagningen föregicks av nyårsgudstjänst i Soldatkyrkan.
Utanför kanslihuset hade Gunnar Söderström även i år grupperat sitt salutbatteri och saluterade det nya året.

ATTACHEBESÖK

Den 5 och 6 mars besökte 23 försvarsattachéer regementet. Resultatet var positivt för båda parter.

Den indiske försvarsattachén flankerad av regementschef Karl-Evert Englund och informationschef Lars Söderberg.

BYTE AV REGEMENTSCHEF

Överste 1. Karl-Evert Englund lämnar regementet för att tillträda som försvarsattache i Moskva. Han ersätts av fobef i Kalix försvarsområde överste 1. Folke Ekstedt.

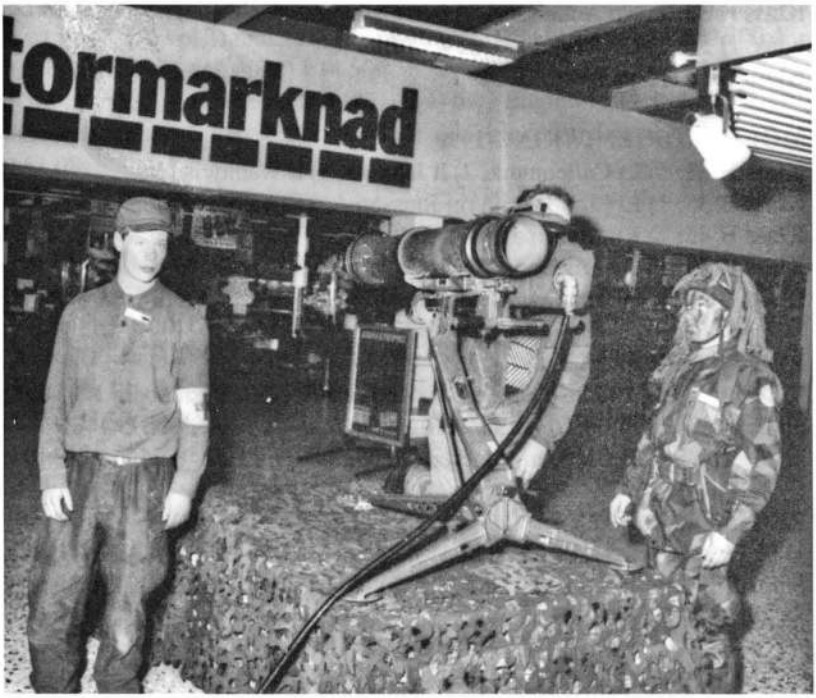
Överste K-E Englund.

Överste 1. F Ekstedt.

FÖRSVARSUTSTÄLLNING

Den förra året så uppskattade försvarsutställningen i Valbo genomfördes i år igen med samma goda gensvar från allmänheten. Dagen var den 14 mars.

IDROTTS- OCH SKYTTEVERKSAMHETEN VID REGEMENTET

av Erik Persson

REGEMENTSMÄSTERSKAP

Dagorientering 1990

Klass H 21: 1) Lt Thollen, 2) lt Callenmark, 3) fk Nord.
Klass H 35: 1) Lt Lindberg, 2) mj Jonsson, 3) mj Hedberg.
Klass H 40: 1) Kn Sundell, 2) mj Åhs, 3) lt Jalden.
Klass H 45: 1) Kn Myhrman (hv), 2) kn Lundström, 3) kn Näslund.
Klass H 50: 1) Kn Andersson, 2) övlt Östblom.
Klass H 55: 1) Öv 1 Englund, 2) lt Öhrlin.
Klass GU: 1) Vpl Westring.

MÖRKERORIENTERING 1990

Klass H 21: 1) Lt Callenmark, 2) lt Jansson, 3) lt Wahlqvist.
Klass H 35: 1) Lt Lindberg, 2) mj Jonsson A, 3) kn Söderblom.
Klass H 45: 1) Kn Myhrman (hv), 2) lt Ellebo, 3) kn Näslund.
Klass H 50: 1) Öv Englund, 2) övlt Callermark.
Klass GU: 1) Vpl Tunninen, 2) vpl Ellström, 3) vpl Berglund.

REGCH VPR FÄLTTÄVLAN, SOMMAR 1990

1) Mj Lundberg 102,20 poäng, 2) lt Munther 107,22, 3) lt Lindberg 111,44, 4) mj Larsson C 114,08, 5) kn Sundell 114,26,6, 6) kn Andersson Ö 116,44, 7) mj Söderberg 121,01, 8) mj Jonsson A 128,56, 9) öv 1 Englund 129,06.

REGCH VPR, FÄLTTÄVLAN, VINTER 1991

1) Fk Henriksson 51,48, 2) mj Söderberg 54,44, 3) fk Hansson A 56,04, 4) lt Smitt 57,30, 5) lt Lennartsson 57,31, 6) lt Thimper 57,51, 7) lt Lindberg T 58,29, 8) öv Wigforss G 58,56.

SKIDLÖPNING 15 KM 1991-03-06

Klass GU: 1 och regementsmästare vpl Pettersson R 5.komp 37,55 min, 2) vpl Pettersson T 11.komp 39,22, 3) vpl Timner 7.komp 40,38, 4) vpl Stålberg 7.komp 40,38, 5) vpl Gidlund 7.komp 42,07, 6) vpl Danberg 6.komp 50,54.
Klass H 21: 1) Fk Henriksson 38,04, 2) lt Lennartsson 38,42, 3) lt Smitt 38,57.

Klass H 35: 1) Lt Lindberg T 44,02, 2) lt Linderdahl 48,50, 3) mj Jonsson.
Klass H 45: 1) Mj Söderberg L 40,00, 2) kn Jönsson Kr 45,49, 3) kn Sundell.
Klass H 50: Fdm Noren 39,50, 2) lt Thimper 42,09, 3) kn Andersson Ö 45,58.
Klass H 55: Öv 1 Englund 52,05.

MILOMÄSTERSKAP

FÄLTTÄVLAN SKIDOR 1990-01-25.

Klass H 55: 1) Ing Nilsson Ulf F 4 158,20 poäng, 2) öv 1 K-E Englund I 14 192,14.

Klass H 50: 4) Fdm Gösta Noren I 14 233,47 poäng.

Klass GU: 1) Vpl Måns Torbjörnsson ATS 113,43, 10) vpl Tomas Hjorth I 14 171,58, 16) vpl Mats Gavlefors I 14 199,08, 20) vpl Jan Persson I 14 239,5.

Lag GU: 1) I 5 481,20, 4) I 14 610,22.

FÄLTTÄVLAN TILL FOTS 1990-06-20

Klass GU: 1) Vpl Hans Näslund I 21 127,39 poäng, 4) vpl 113 Tumminen I 14 149,11, 10) vpl Thomas Hjort I 14 156,59, 10) vpl Berglund I 14 200,48.

Lag GU: 1) I 21 441,40, 2) I 14 506,58.

Klass H 55: 1) Ulf Nilsson F 4 147,11, 4) öv 1 Englund I 14 194,55

Klass H 45: 1) Sören Pettersson I 21 134,49, 3) mj Lars Lundberg I 14 151,08.

Klass H 50: 1) Markku Sieppi I 5 122,02, 3) kn Bertil Munther I 14 128,21.

NATTORIENTERING 1990-09-27

Klass GU: Vpl Johan Westring I 14 61,37 min, 11) vpl Berglund I 14 73,56, 13) vpl Ellström I 14 75,47, 26) vpl Engström I 14 115,45.

Klass H 35: 1) Ulf Söderberg ATS 78,07, 2) lt Tom Lindberg I 14 81,31.

Klass H 40: 1) Bernt Åkerlund I 5 55,47, 5) C Larsson I 14 61,30.

Klass H 50: 1) Bo Lagerfalk VF NN 51,58, 3) kn Bertil Munther I 14 52,15.

Klass H 45: 1) Gunnar Ringström ATS 59,03, 5) mj Lars Lundberg I 14 69,03.

Klass H 55: 1) Öv Ingvar Gustavsson MB NN 51,52, 4) öv K-E Englund I 14 63,35.

MID NN SKYTTE 1990

Kpist Bana:

Klass Befäl: 1) Lt Westin I 5 393 poäng.

Klass Övriga: 1) Hvm Modd Hv Fo 21 403 poäng, 2) Henry Zackrisson FBU Fo 21 393, 4) Erik Persson FBU Fo 21 291, hvm Lars Johansson Fo 21 290, 6) hvm S-O Hallberg Fo 21 290.

Lag Klass Ö: 1) Fo 21 (Modd, Zackrisson, Persson) 914 poäng, 2) Fo 11 872, 3) Fo 21 lag 2 866.

Fältskjutning Gevär:

Klass Befäl: 1) Lt Persson F 4 33 träff.

Klass GU: Vpl Engberg I 5 30 träff, 2) vpl S-O Pettersson I 14 21, 4) vpl Per Carlsson I 14 16.

Banskjutning Pistol:
Klass Befäl: 1) Lt Myrenberg MKN 564 poäng.
Klass Övriga: 1) Hvm Roland Thuresson Fo 21 558 poäng, 3) dvm Bo Blank Fo 21 533, 5) Henry Zackrisson FBU Fo 21 509.
Banskjutning Gevär:
Klass Befäl: 1) Lt Persson Per-Åke F 4 304 poäng.
Klass GU: 1) Vpl Bengt Göransson I 5 310 poäng, 2) vpl Per Carlsson I 14 292, 3) vpl S-O Pettersson I 14 213.
Fältskjutning Pistol:
Klass Befäl: 1) LT Lennart Andersson A 4 46 träff.
Klass Övriga: 1) Hvm Roland Thuresson Fo 21 45 träff, 2) dvm Bo Blank Fo 21 44, 4) Henry Zackrisson FBU Fo 21 40.
Lagtävling:
Klass Övriga: 1) Fo 21 129 träff.
Fältskjutning Kpist:
Klass Befäl: 1) Lt Westin Hans I 5 55 träff.
Klass Övriga: 1) Hvm Lars Johansson Fo 21 55 träff, 2) hvm Bernt Modd Fo 21 53, 4) hvm Sigvard Sundberg Fo 21 52, 7) Erik Persson FBU Fo 21 49.
Lag Klass Ö: 1) Fo 21 lag 1 160 träff, 2) Fo 22 152, 5) Fo 21 lag 2 133.

MILOMÄSTERSKAP SKIDOR 1991

Olympiskt skidskytte:
Klass GU: 1) U Eriksson I 5 61,11 poäng, 16) vpl Magnus Palmberg 11.komp I 14 76,37, 18) vpl Torbjörn Pettersson 5.komp I 14 78,40.
Klass H 21: 1) P-E Rönnestrand ATS 61,44 poäng, 18) lt Jan Lennartsson I 14 90,25.
Klass H 35: 1) Lt Peder Sjölund A 4 70,55, 4) lt Tom Lindberg I 14 92,44.
Klass H 50: 1) Kn P-H Näsmark I 21 73,20, 2) fdm Gösta Noren I 14 85,47.
Skidlöpning 15 km:
Klass GU: 1) T Sandberg I 21 43,03, 23) vpl Torbjörn Pettersson I 14 49,15.
Klass H 21: 1) Lt Per Mattsson F 15 45,44, 17) lt Jan Lennartsson I 14 54,43.
Klass H 35: 1) Lt Peder Sjölund A 4 50,18, 4) lt Tom Lindberg I 14 57,40.
Klass H 45: 1) J-O Jonsson F 4 50,59, 2) mj Lars Söderberg I 14 55,37.
Klass H 50: 1) Kn P-H Näsmark I 21 51,40, 2) fdm Gösta Noren I 14 53,50.
Klass H 55. 1) Lt Sören Sundin I 5 56,31, 5) öv 1 K-E Englund I 14 74,17.

FÖRENINGSMÄSTERSKAP INOM I 14 SKYTTEFÖRENING 1990

Banskytte Gevär: 1) Erik Persson 297 poäng, 2) S-O Forslind 291, 3) Henry Zackrisson 281.

Fältskytte Gevär: 1) Erik Persson 24 träff, 2) Stig Ädel 20, 3) Henry Zackrisson 20.

Banskytte Kpist: 1) Henry Zackrisson 382 poäng, 2) Erik Persson 376, 3) Nils Hjort 348.

Fältskytte Kpist: 1) Erik Persson 48 träff, 2) Henry Zackrisson 44, 3) Inger Carlsson 34.

Banskytte Pistol: 1) Anders Dahlberg 365 poäng, 2) Jörgen Åhrman 361, 3) Henry Zackrisson 358.

Fältskytte Pistol: 1) Anders Dahlberg 27/12, 2) Stefan Hellqvist 24/10, 3) Mats Lundell 19/9.

TACK

och

FARVÄL

Avgående regch, övl K-E Englund.

BRIGADCHEFENS ANFÖRANDE VID AVTACKNINGEN AV ÖVL ENGLUND 1991-03-07

Ett regementschefsbyte är en stor och viktig händelse i ett regementes liv. Historiska händelser knyts ofta till cheferna. Vi kan erinra oss skeenden genom att följa namnen och åren på vapensköldarna i trapphuset i kanslihuset och genom porträtten på Mässen. Många av cheferna har fått leda regementet under dramatiska perioder. För många åter han chefstiden präglats av rutinens trygga regelbundenhet. Gemensamt för alla chefer har dock varit att de vid tillträdet ej säkert kunnat förutse om regementet skulle ställas på krigsfot och värna vårt land och län. Det är förvisso den stora utmaningen med det militära chefsskapet, då som nu.

Så var det också 1987 i april. Sverige stod just inför ett nytt femårigt försvarsbeslut. I skuggan av motsättningarna mellan öst och väst och flera svåra konflikter, bl a Iran-Irak och Afghanistan talade vi om att skärpa försvaret och särskilt då mot ett överraskande angrepp med kort militär förvarning. Man talade om ett positivt trendbrott för vårt försvar och ingen kunde då utesluta en konflikt i vårt grannskap eller i värsta fall ett angrepp på oss.

Vi har nu facit. Under öv 1. Englunds tid har den militärpolitiska utvecklingen varit minst sagt omtumlande. Tack och väl i positiv mening. Vi har gått mot allt mindre risk för konflikter, även om vi i Sverige gör klokt i att fortsätta och stödja vår säkerhetspolitik på ett starkt totalförsvar.

Vad har då präglat fyra år under öv 1. Englunds befäl. Vi har förvisso sluppit en kamp mot yttre fiender. I stället har vi kämpat för att utveckla kvalitet och hushållning i vår förbandsproduktion. Sedan 1988 har vi också fått mobilisera alla krafter – egna och andra, främst i försvarsområdet – för att påvisa regementets värde och betydelse för länet och landet, allt i syfte att värna Hälsinge Regementes överlevnad. I denna strid – med ärliga och fredliga medel – har vi haft den bästa tänkbara ledare i vår regementschef, och under vår härförare har vi varit framgångsrika så här långt.

Öv 1. Englund har satsat på tre grundklossar med stor betydelse för regementets fortsatta existens. Det är omvårdnaden om krigsförbanden och då främst Gästrikebrigaden och våra HV-förband. Det samarbete, samverkan och samövning inom försvarsområdets frivilligorganisationer och länets civila försvar. Och det är slutligen att öppna regementet och våra sinnen för att utveckla banden med bygden – socialt, kulturellt och traditionellt – helt enkelt att marknadsföra oss i samhället.

Under de senaste fyra åren har I 14:s delar av Gästrikebrigaden nyproducerats och vid utgången av maj månad kommer brigaden att ha hög krigsduglighet och god beredskap. Med litet tur fick vi genomföra KFÖ och AFÖ -91 trots arméns dåliga ekonomi. En bra chef har också turen på sin sida. I metodförsöken med utbildning av 5-månaders försvarsförband har I 14 spelat en framträdande roll – det har regementschefen faktiskt försvarsministerns ord på.

Vi har anammat mycket av arméanalysen 1987 och kan med fog anse oss som duktiga hushållare – ett viktigt adelsmärke i den moderna offentliga sektorn. Vi ligger också på framkant när det gäller VI 90 ledningsprinciper genom omorganisationen förra året och införande av nya budget- och redovningssystem.

1988 ledde Öv 1. Englund som Fobef KFÖ förband I ledningsövning. Den blev en stor framgång bl a när det gällde att utveckla samverkan med totalförsvarets olika regionala ledningsorgan och ta ny ADB-teknik i anspråk för krigsbruk. Under öv 1. Englunds tid har den kommunala beredskapsplaneringen utvecklats starkt med bidrag från regementet och från en livaktig hemvärns- och frivilligrörelse. Allt detta har haft stor betydelse inte bara för krigsberedskapen, utan också när det har gällt att mobilisera opinionen för regementets fortbestånd, det visar bl a uppbackningen från länets landshövding, som ju nu också är vår civilbefälhavare.

Öv 1. Englunds tid har också räckt till för att påtagligt utverka de sociala kontakterna mellan samhället och människorna runt oss och regementet. Det gäller både stora personliga insatser och att entusiasmera oss medarbetare att utnyttja lämpliga tillfällen att visa flaggan och skapa goodwill.

Exempellistan går att göra lång, alltifrån att arrangera framgångsrika flottbesök till att ordna helafton i Gavlerinken med grön hejarklack som bar till hemmaseger för Brynäs. Få har som öv 1. Englund förstått betydelsen av att presentera regementet och vårt värde med rätt framtoning i olika situationer. I sambruk är vi tillsammans med Gävlemyndigheterna riksledande mycket tack vare att regementschefen rätt utnyttjat duktiga medarbetare. Traditionella och kyrkliga högtider har förvaltats och utvecklats på ett framsynt sätt. Här kan nämnas kamratföreningens 50-årsjubileum, 80-årsminnet av inmarschen på Kungsbäck, 50-årsminnet av VK2 utbrott och hemvärnets födelse. Den sakrala framtoningen har understrukits av nypremiär på nyårsdagstraditionen, förvaltningen av soldatkyrkan och -hemmet och inte minst, en personlig insats vid rekrytering av en ny regementspastor.

Härutöver har inte minst regementschefen själv och hans medarbetare utnyttjat nya möjligheter att presentera vårt moderna Hälsinge regemente. Det må ha varit HMK Carl Gustafs Eriksgata, försvarsutställningar i Hemlingby, Valbo eller Rådhustorget, rekryteringsresor eller kvinnodag på I 14. Kanske borde jag också nämna regementets dag 1990. Tyvärr regnade ju mycket av arrangemanget bort men å andra sidan var det brigadchefen som föreslog datum. Alltså – ingen skugga över regementschefen då heller.

På idrottsområdet har regementet haft stora arrangörsframgångar bl a SM militär 5-kamp, armébudkavle, Kpist-SM och här skall också nämnas Skid-SM i Bollnäs. Tävlingsframgångarna har väl kunnat vara större. Detta kan man dock inte beskylla regementschefen för. Tvärtom är det märkligt att vi alla inte påverkats mer av öv 1. Englunds personliga föredöme i orienterings-

skogen eller skidspåret och hans mycket omfattande stöd av fältidrotts- och skytteverksamheten.

Avskedets stund närmar sig. Kvar är en kadettbal till 400-årsminnet av Mårten Perssons Gästrikefänika. Den blir säkert en minnesvärd avslutning på tiden vid Hälsinge regemente.

Regementet och dess personal tackar öv 1. Englund för strongt, positivt och stimulerande ledarskap under fyra skickelsedigra år. Vi tar adjö av en respekterad chef som vi känner oss ha en förtroendefull, mänsklig och naturligt kontakt med. Avgående regementschef tilldelas regementets finaste utmärkelse – vår minnesplakett i guld. Regementet vill också gärna tilldela öv 1. Englund standaret med Bocken-färger att föras i nya uppgifter bortom haven. Vi önskar lycka till på färden.

Gorm Wigforss

Medborgarskolan

5-årsjubileum

Musik i Regementsparken

SOMMAREN 1990

Fredag 18 maj kl 19.30	Hjemmevaernsregion V Musikkorps, Naestved, Danmark
Torsdag 24 maj kl 19.30	Sandviks Musikkår
Torsdag 31 maj kl 19.30	Musikskolans Blåsorkester
Torsdag 7 juni kl 19.30	Sandvikens Missionskyrkas Musikkår
Torsdag 14 juni kl 19.30	Skurskärs Musikkår
Torsdag 21 juni kl 19.00	Länsmusiken, Östersund
Torsdag 26 juli kl 19.30	Kapten-Sextetten
Torsdag 9 augusti kl 19.30	Bomhus-Oktetten
Torsdag 16 augusti kl 19.30	Bay City Stompers – medarr Studiefrämjandet
Torsdag 23 augusti kl 19.30	Norrsundets musikkår
Fredag 31 augusti kl 19.00	Hemvärnets Musikkår
Torsdag 6 september kl 19.00	Valbo Musikkår

kulturnämnden i Gävle · Musik Gävleborg · Gefle Dagblad · Hembygdsföreningen Gäble Gille

MINNEN FRÅN I 14:S MUSIKKÅR

Med anledning av Järfälla Musikkårs konsert vid I 14 i juni 1988, har jag tänkt tillbaka på tiden 1943–1953 och det musikliv som då fanns på regementet.

Jag kom i tjänst 1943 som musikelev och började spela med i musikkåren vid korum i Regementsparken och med dansorkestern vid onsdagsdanserna.

Den vanligaste sysselsättningen för en musikelev då var att öva på trumma och jägarhorn samt att vara signalgivare (spel) på regementet. Tapto och revelj utfördes dagligen av tre trumslagare. Flaggsignaler, matsignaler och larm blåstes på jägarhorn. En man från musikkåren fanns ständigt i kasernvakten som signalgivare. Det var musikelever, volontärer och korpraler från musikkåren som svarade för signalerna.

Under beredskapstidens stora manövrar medföljde även en signalgivare i fält. När jag var 14 år fick jag min första kommendering som "spel" åt överste Hamnström.

Eftersom det var fullbelagt i alla logement fick musikkårens yngsta medlemmar en förläggning på vinden i C-kasernen. Där fanns plats för fjorton man. Några av dessa har jag fortfarande kontakt med som t ex Nils Berger, Gösta Nilsson, Gunnar Wennberg, Erik Larsson, Sölve Kingstedt, Alf Persson, Torsten Åström, Birger Askebark, Tord Hallgren, Bengt Hedlind, Bernt Ädel, Kurt Järnberg och Lars Hesselgren. Alla har även i dag musiken som sitt levebröd. De är: musikledare, opera- och symfonimusiker eller affärsmän i musikbranschen.

Då det var ont om övningslokaler användes även förläggningen som övningslokal vid vissa tider. Där skulle också instrumentvård och persedelvård utföras. Alla stora blanka mässinginstrument skulle putsas och trummorna trimmas och sträckas inför parader och konserter. Det var med andra ord ett intensivt arbete som pågick på vindsvåningen. Detta hindrade naturligtvis inte att det var mycket roligt som hände när så många grabbar i åldern 14–17 år var tillsammans. När vi träffas eller ringer varandra numera är det många goda historier som dyker upp.

Jag har även haft anknytning till C-kasernen vid senare tillfällen. Som nygifta hyrde min fru Ulla och jag en tjänstebostad där 1950. Och under senare år har båda våra söner haft C-kasernen som förläggning vid repetitionsövningar.

Under den tid jag tjänstgjorde på I 14 (10 år) var Harry Olsson och Baltzar Bäckström dirigenter för musikkåren.

Vi repeterade i musikpaviljongen, även kallad "musikladan", där det var mycket trångt om utrymmet för en 25-mansorkester. Värmen kom från två stora kaminer som vi yngre musiker fick turas om att elda i under tidiga morgontimmar. Det tillhörde inte de populäraste av våra sysslor, men måste göras

under den kalla årstiden. Ett annat viktigt uppdrag för musikelever och volontärer var att transportera musikinstrument och noter till konserter. Det kallades för "bubbning" och utfördes med dragkärra eller lastbil, beroende på avstånd till konsertplatsen.

Vi fick en bra musikutbildning på musikkåren, vilket också bevisas av att så många fått mycket kvalificerade yrken i det civila musiklivet efter militärmusikens avveckling. Många av oss vann också inträde på Musikhögskolan i Stockholm i konkurrens med unga toppmusiker från hela Sverige.

Efter de första årens övning på trumma och jägarhorn började studierna på våra blåsinstrument som spelades i musikkåren. Det förekom även lektioner på stråkinstrument och piano. Som lärare tjänstgjorde musikkårens underofficerare. Jag fick musikfanjunkare Ivar Norman som lärare. Detta blev en mycket god start för en ung trumpetare, men även början till en lång vänskap musiker emellan.

Övriga underofficerare på 40-talet var: (jag hoppas jag minns alla) Fritz Rydberg, Gustaf Bohlin, Curt Larsson, Ivar Norman, Fingal Olsson, Åke Söderberg, Harald Fahlgren, Arne Lennström, Erik Åkerlund, Arne Ask och Hilmer Kadesten.

Allt eftersom de äldsta pensionerades blev också Ingemar Stenberg, Roland Odernäs och Erik Lind underofficerare.

Två av dem hade jag speciellt goda kontakter med, Curt Larsson (Curt-Lars) som ledde den blåsorkester i Gästrike-Hammarby, där jag började spela. Han föreslog mig som elev till militärmusiken. Han var också ett gott personligt stöd för mig, som då var bara 13 år. Hilmer Kadesten och jag hade speciellt gott samarbete även utanför tjänsten bl a i Mats Hjelms storband 1948–1952.

Musikkåren på I 14 höll en mycket hög klass och var ett populärt inslag i Gävles kulturliv. Inte minst konserterna i Esplanaden sommartid, som drog en jättepublik, och även konserter och musikuppvisningar på Gävle Teater och i Regementsparken var välbesökta.

I tjänsten utfördes musik bl a vid korum och i matsalen. Det spelades marschmusik när vi mötte regementet på väg hem från långa marscher. Vi mötte vid Tobaksmonopolet (S Kungsgatan) och en gång vid timmerrännan mellan Furuvik och Gävle. (Det var i längsta laget). Man skall ej heller glömma alla konserter på sjukhus, vårdhem och sanatorier som musikkåren gladde patienter och personal med.

Många av musikkårens medlemmar medverkade också vid symfoniorkesterns konserter liksom i många andra orkestrar i Gävles närhet. Stora musikverk kräver ofta många blåsare.

De flesta dansorkestrar i Gävletrakten innehöll också medlemmar från regementsmusikkåren. Utställningsåret 1946 hade vi också en liten beriden grupp fanfartrumpetare, där jag själv ingick.

Jag slutade 1953 och flyttade till Stockholm, där jag fick anställning vid Flygvapnets Musikkår. Det berodde då på mindre gynnsamma befordringsmöjligheter och på att jag påbörjat mina studier vid Musikhögskolan i Stockholm.

Trots att det gått många år har jag försökt att återge något av hur det var att vara regementsmusiker vid I 14 under 40-talet.

Järfälla Musikkår bildades 1957 och jag har haft glädjen att vara orkesterns dirigent sedan starten.

Det var för orkesterns musiker och naturligtvis för mig själv en upplevelse att få konsertera på mitt "gamla" regemente.

Bengt Hedbom

Övning utanför Musikladan: från vänster Erik Larsson, Sölve Kingstedt och Bengt Hedbom.

Bengt Hedbom blåser fanfar vid Reg Dag 1947.

I 14-musiker under en paus på idrottsplatsen. Från vänster – Thord Hallgren, Bernt Ädel, Edström, Hilmer Kadesten, Erik Lind, Gunnar Hedin, Gösta Nilsson, Lars Hesselgren, Bengt Hedbom, Gunnar Wennberg, Torsten Åström och Birger Askebark.

ÅR 1990 MED STOCKHOLMSAVDELNINGEN

Så har ännu ett år gått även för I 14 S. Höjdpunkten under året var högtidlighållandet av lokalavdelningens 20-årsjubileum.

Året inleddes med en "beredskapsträff" på armémuseum lördagen den 27 januari. Vi var drygt tjugo personer, som klockan 13.00 samlades i entréhallen. Vi hade glädjen se regementschefen bland de våra. Vi blev sedan guidade runt på muséets beredskapsutställning av överstelöjtnant Ulf-Göran Hjort-Andersén. Några av oss tog också tillfället i akt att se på film med anknytning till andra världskriget.

Lokalavdelningen var genom skrivaren representerad på De Svenska Militära Kamratföreningarnas RiksFörbunds (DSMKRF) representantskapsmöte i Helsingfors den 19–21 mars.

Vårt vårmöte ägde rum torsdagen den 29 mars på militärhögskolan. Kvällens föredrag svarade överste l Leif Fransson för. Denne talade om sina år som militärattaché i Berlin i förutvarande DDR. Det var ett intressant föredrag och framfört med en stor portion humor. I dag är det redan historia! Leif Fransson var 1974–1975 kompanichef på regementet och är nu chef för Kronobergarna i Växjö.

Fredagen den 26 oktober, årsdagen av lokalavdelningens tillblivelse 1970, var höjdpunkten under året. Förberedelserna hade påbörjats i maj 1989. Middagen med damer intogs på militärhögskolan. Hedersgäst var ordföranden i DSMKRF, styresmannen på armémuseum överste Leif Törnquist med maka. Vidare deltog nio kamrater med fruar från Gävle med regementschefen tillika moderföreningens ordförande Karl-Evert Englund med maka i spetsen. Självfallet såg vi också som vår gäst hedersklubbföraren Tage Lundberg med maka. Telegram hade avsänts till såväl överbefälhavaren som chefen för armén och hälsningar från båda lästes upp vid middagen.

Telegrammet till arméchefen löd sålunda: "Medlemmarna i Kungl Hälsinge regementes kamratförenings lokalavdelning i Stockholm – I 14 S – samlade den 26/10 1990 på militärhögskolan för att högtidlighålla tjugoårsdagen av lokalavdelningens tillblivelse sänder härmed en vördsam och tillgiven hälsning till chefen för armén med förhoppning om en lyckosam framtid för armén och jämväl vårt regemente". Det var undertecknat av klubbföraren, Sten Wiberg, och kontrasignerat av skrivaren, Knut Björkenstam.

Arméchefens svar löd: "I 14 S. Tack för den värdefulla hälsningen rörande arméns och I 14 framtid. Stormen mot oss tycks tillta i styrka vecka för vecka. Vad som nu fordras är en sammanhållning och beredskap att överleva även under än knappare förhållanden. Låt oss inom armén föra striden vidare på alla fronter. I detta sammanhang och med det syfte jag nämnde ovan har även våra kamratföreningar mycket stor betydelse. Jag hälsar I 14 S och gratulerar på 20-årsdagen samt önskar lycka till. Åke Sagrén".

Under middagen tackades Carl Erik Engblom och Gösta Dahl för sina mångåriga insatser för såväl moderföreningen som lokalavdelningen genom att ur regementschefens hand mottaga kamratföreningens "hedersbock", en hälsingebock utskuren i trä.

Klubbförarens, Sten Wiberg, högtidstal återges här:

"ÄRADE GÄSTER!!!

Vem eller vilka som egentligen kläckte den ursprungliga idén till att bilda I 14 S kan vara ointressant. Viktigt var det dock att initiativtagarna fick någon i beslutsfattarställning – som dåvarande regementschefen Jan Smedler – att ta upp idén och göra allvar av hugskottet.

Viktigt var det också att flera andra kloka och framsynta hakade på och ställde upp för att förverkliga tanken.

Det är också egentligen ointressant vad man från början avsåg med föreningen, vilka syften skulle den ha e t c, det viktiga var och är att man lyckades på ett klokt sätt formulera sig i de stadgar, eller reglemente som man valde att kalla handlingen, som utformades.

Men – det allra viktigaste är hur efterkommande under de 20 år som gått har genomfört idén och faktiskt vidareutvecklat den.

Bland de allra första som var med då och nu finns med här i kväll, är Gösta Dahl, Carl Erik Engblom, Tage Lundberg och Hugo Sööder.

Det var framsynta och kloka män som gjorde ett gott jobb- och dessutom har fortsatt med det!!!

Jag nämnde reglementet: det var föredömligt i sin enkelhet – tack Ivar Hillström – och gav samtidigt hur mycket utrymme som helst. Egentligen kunde faktiskt I 14 S ägna sig åt vad som helst och ändå följa stadgarna ...

"... verka för sammanhållning mellan kamrater, som tjänstgjort vid I 14 ...

... för detta syfte ordna sammankomster för medlemmar i Stockholm med omnejd ...

... samt i övrigt verka för I 14:s och dess kamratförenings intressen ...

Självfallet ligger det i en kamratförenings natur att det blir mycket av "minns Du ... var Du med när ... det blir aldrig som förr" e t c e t c.

Det blir naturligtvis mycket av historia, tradition och i viss mån en smula inbördes beundran, men det är väl bra det i en historielös tid, då tradition tenderar att bli ett fult ord och då ingen annan beundrar Dig än Du själv.

Men – det ska också vara mycket av stöd till regementet, det har varit och måste vara en av hörnstenarna i verksamheten. Och stödet ska finnas där alltid, både under tider då regementets vara eller inte vara inte är ifrågasatt och naturligtvis i allra högsta grad under de svåra perioderna.

Vi som tillhör I 14 S och därmed känner bandet med vårt regemente finns på så många olika platser i vårt samhällsmaskineri att vars och ens insats, hur liten Du än tycker att Ditt eget bidrag är eller hur undanskymd Du än anser Din egen position vara – väger mycket tungt och kan i det långa loppet bidra till positiva lösningar.

Genom att delta i dagens debatter, genom att informera och låta sig informeras och genom att blicka framåt ger vi regementet vårt stöd och oss själva en tillfredsställese av att både göra en god försvarspolitisk insats och vara med om att bevara det gamla som vi är så fästa vid.

Och det ska vi fortsätta med, perestrojka, raserande av murar till trots – det gamla uttrycket att varje litet land alltid har en armé inom sina gränser – antingen sin egen eller den stora grannens – gäller nog alltfort.

Det finns alltså fortsatt fog för en I 14–förening i Stockholm, den har inte alls överlevt sig själv om nu någon trodde det. Vi känner också starkt att vi har regementets och dess kamratförenings uppbackning och vi tar nuvarande Regementschefens mycket starka, personliga engagemang i allt vad vi företar oss som ett kvitto på att vår insats uppskattas och det ger oss inspiration till att fortsätta och vi tackar för det stödet.

Låt oss alltså leva vidare med de dubbla avsikterna grovt formulerade som

... kamratskap, historia, tradition som ett fundament och stöd till vårt regemente genom information, sammanhållning och en stark tro på framtiden som den andra trossatsen.

Låt oss vara som hundrafemåringen som på födelsedagen begrundande sa till de uppvaktande: tänk, om 10 år fyller jag 115 !!!

Innan jag slutar vill jag gärna kort återknyta till det jag sa om den inbördes beundran: låt mig få tacka alla dem inom I 14 S som alltid osjälviskt arbetar för föreningen, alltid ställer upp och alltid vill vara med.

Ingen sammanslutning är starkare än vad dess medlemmar tillåter den vara och med ert arbete är och förblir vi starka.

Om tjugo år sitter vi här igen och firar nästa jubileumsperiod och i avvaktan på det låt oss höja en skål för de som var så kloka att de bildade I 14 S, för de som varit så kloka att de sett till att vi blivit 20 år gamla och sist men egentligen först en skål för vårt regemente och dess och vår lyckosamma framtid!!

Regementets skål !!!

(Regementets marsch)".

En särskild jubiléumsskrift hade framtagits. Den beskriver kortfattat verksamheten unde de gångna tjugo åren. Ett särskilt tack från ledningen framförs till Knut – skrivare – för hans insatser i detta sammanhang.

Årets sista samling ägde rum lördagen den 15 december i samband med att regementet bestred högvakt på Kungl Slottet i Stockholm. Det var tredje året i

rad, som denna samling ägde rum. Efter vaktavlösningen samlades alla (23 personer) på överkommendantens expedition. Där fick vi information om högvakten i dag och i morgon av den nye chefen för garnisonsavdelningen, livdragonen och överstelöjtnanten Alexander von Rosen, som den 1 oktober avlöste gävlesonen Ola Ericsson, Sörmlänningarna. Vi önskade varandra en god jul och ett gott nytt år med ett glas sherry alternativt juice. Bland de närvarande märktes regementschefen samt Hugo Sööder, båda med respektive maka.

Under året har lokalavdelningen anslutit sig till Föreningen för den beridna högvakten.

De så kallade I 14–luncherna den 14:e i månaden kl 12.00 på militärsällskapet – "milikosen" – har varje gång samlat ett antal kamrater. Som mest har det varit elva stycken. Även kamrater hemifrån roten på tillfälligt besök i huvudstaden har mött upp, något som glädjer oss "ordinarie" besökare.

Ledningen har under sin klubbförare Sten Wiberg sammanträtt enligt rutin innebärande ett sammanträde före och ett efter vår- respektive höstträff. Dessutom genomfördes ett extra möte för att klara ut detaljer inför jubileumsmiddagen. De flesta sammanträden har ägt rum på militärhögskolan. Till omväxling har vi jämväl sammanträtt på klubbförarens arbetsplats, SIMS (gratis reklam!), i myntsamlarens vinteride på Östermalm samt i skrivarens residens i Sibirien (Östermalms yttersta utpost i norr).

Sammanfattningsvis var 1990 ett mycket givande år. Vi i I 14 S hoppas på en ljus framtid för regementet, moderföreningen och oss själva. Och Ni hemma på roten – har Ni vägarna förbi så hör av Er antingen det sker på våra arbetsplatser, i samband med en I 14-lunch på "milikosen", i anslutning till våra träffar eller på Kungl Slottet.

K Björkenstam
Skrivare

RAPPORT FRÅN DE SVENSKA MILITÄRA KAMRATFÖRENINGARNAS (DSMKRF) REPRESENTANTSKAPSMÖTE 1990

Representantskapsmötet genomfördes den 19–21 mars i Helsingfors. Undertecknad deltog som representant för I 14 S.

Totalt deltog 75 personer varav en del var fruar samt "dubbel föreningsrepresentant". Dessa hade självfallet inte rösträtt vid årsmötet.

Antalet medlemmar i DSMKRF är f n 42.000 tillhörande 69 anslutna föreningar.

Nästa representantskapsmöte skall äga rum 1992. År 1991 genomförs nordiskt kamratföreningsmöte i Aahlborg i Danmark.

Numera får 60 personer per land delta i de nordiska mötena. DSMKRF vill få delta med lika många deltagare, som det finns föreningar anslutna. Därutöver styrelseledamöter.

Fler kamratföreningar i flygvapnet bör ansluta sig till DSMKRF. Kamratföreningen vid F 15 är dock ansluten.

Avresa skedde från Stadsgårdskajen, Stockholm, kl 18.00 den 19 mars med Vikinglinjens "Olympia". Vi grep oss omedelbart an det stora smörgåsbordet efter att ha hälsats välkomna med ett glas sherry. Efteråt kamratligt umgänge på olika håll och sätt.

Tisdag morgon kl 09.00 samlades vi till årsmöte. Huvuddelen av tiden – årsmötet var avklarat på 1 1/2 timme – ägnades åt att diskutera I 14 S motion (det var den enda insända motionen och behandlade traditionsvården inom försvarsmakten; tillställd moderföreningen jml protokoll 1990-02-13). Den rönte ett mycket stort gensvar. Många deltagare blandade sig i diskussionen (en framgång för vår lokalavdelning!). Ny ordförande valdes – Leif Törnquist, styresman på armémuseum. Ordföranden lovade ta till sig motionen trots att den enligt stadgarna inte riktigt "platsar" inom ramen för riksförbundets verksamhet. Men med hänsyn till vad många sagt och tyckt kan styrelsen inte negligera mötets åsikt!

Övrigt som togs upp – utöver normala årsmötespunkter – var:

– öka subventionering för att möjliggöra för flera föreningar att delta,

– truppslagsvisa samlingar i samband med nordiska möten (sambandssidan har haft det under de senaste fyra nordiska mötena och med gott resultat); frågan tas upp med Finland, Norge och Danmark,

– anvisningar till kamrater att lämna in upptecknade minnen och dylikt så att "arvet ej förspills",

– 1992 blir luftvärnet 50 år, centralt firas det i Stockholm i september 1992,

– de militära kamratföreningarnas vårparad bör ånyo aktualiseras för att "visa flaggen" (I 14 S representant framförde detta); styrelsen skall ta upp detta.

Då årsmötet avslutats var tiden fri fram till kl 13.00, då vi var inviterade till ett besök på gardesbataljonen i Helsingfors. Där togs vi emot av förbandschefen, som hälsade oss välkomna. Efter en kort information om förbandet bjöds vi in till musikkårens repetitionslokal för att där övervara en halvtimmes konsert. Det bjöds på såväl marscher som "civil"musik av en musikkår om för dagen 24 man. Totalt ingår 41 musiker i kåren. Höjdpunkten på konserten blev uruppförandet av en svensk marsch på finsk botten, nämligen en marsch tillägnad DSMKRF. Det är en komposition av Ingemar Badman, musiklärare i Jönköping och ledare för den bekanta och välspelande hemvärnsmusikkåren Jönköping-Huskvarna. Ingemar Badman var med på resan. Marschen åhördes stående och efteråt ville applåderna aldrig ta slut. Det blev da capo!

Efter konserten bjöd huvudstabens utlandsavdelning på kaffe med dopp på marketenteriet. Ett minnesvärt besök var till ända. Resten av tiden fram till fartygets avgång kl 18.00 använde jag till att promenera i det vackra men något kyliga vårvädret i Helsingfors, en stad som jag faktiskt inte besökt tidigare.

Då fartyget lämnade kaj bänkade vi oss till årsmötesmiddag, en utsökt sådan. Då denna var slut fick de som ville besöka kaptenen på bryggan. Det var intressant få en inblick i hur det är att navigera ett så stort fartyg, som "Olympia" faktiskt är. Med dessa kunskaper "i bagaget"kändes det tryggt att efter en rejäl "tax-free-runda" somna in i tvåmanshytten.

Kl 09.00 onsdag morgon förtöjde fartyget vid kaj, jag steg iland, tog en taxi till bostaden för att något senare vara åter på min arbetsplats i militärstabsbyggnaden.

Utöver "arbetet" under resan så var det trevligt träffa en hel del kamrater, som jag inte sett förut eller sett och träffat förut men för länge sedan. Bland annat fick jag tillfälle ventilera gamla minnen med förutvarande hälsingen Åke Sundstedt, alltjämt medlem i vår kamratförening.

Jag vill härmed tacka I 14 S ledning för förtroendet att ha fått vara vår representant vid här avrapporterat årsmöte. Jag tror, jag gjort en för vår verksamhet positiv insats. Jag anser, att vi även i framtiden skall låta oss representeras.

Tack KAMRATER!
K Björkenstam
Skrivare

VERKSAMHETSBERÄTTELSE

Styrelsen för Hälsinge regementes Kamratförening får härmed avgiva följande berättelse över verksamheten 1989/1990.

Hedersledamöter:	Generallöjtnant Curt Göransson	
	Generallöjtnant Nils Sköld	
	Överste 1 Allan Månsson	
	Överste 1 Carl-Henrik Gåsste	
	Hemmansägare Einar Berlin	
	Kapten Helmer Nygren	
	Överste 1 Ingmar Arnhall	
		Mandattid
Ordförande:	Överste 1 Karl-Evert Englund	1989/90
Vice ordförande:	Redaktör Per-Evert Persson	1988/90
Sekreterare:	Kapten Östen Andersson	1989/91
Kassör i föreningen och för Bocken	Intendent Peder Knutsson	1989/91
Ledamöter:	Major Gert Nilsson	1989/91
	Hemmansägare Harald Olsson	1988/90
	Kapten Martin Lundbäck	1988/90
	Sektionschef Carl-Erik Engblom I 14 S	1989/91
	Överstelöjtnant Erik Persson	1988/90
	Ingenjör Gustaf Åsberg	1988/90
VU:	Karl-Evert Englund	
	Per-Evert Persson	
	Östen Andersson	
	Peder Knutsson	
	Erik Persson	
Revisorer:	Direktör Bertil F Andersson	1989/90
	Kapten Knut Eliasson	1989/90
Revisorssuppleanter:	Löjtnant Glenn Ersholt	1989/90
	Kapten Kurt Kvist	1989/90
Kommitté för valberedning:	Komminister Lewis Nyberg (sammankallande)	1990/91
	Musikledare Erik Åkerblad	1990/91
	Löjtnant Hans Dahlgren	1990/91
Redaktionskommitté för årsskriften	Redaktör överstelöjtnant Erik Persson	1989/90
	Intendent Peder Knutsson	1989/90
Bocken:	Major Staffan Åhs	1989/90
	Löjtnant Björn Ellebo	1989/90

Medlemmar per den 30 juni 1990: 505.

Under året bortgångna medlemmar: 1

Minnesaktiviteter rörande "Ofredens år 1939"

Kamratföreningens främsta insatser under det gångna verksamhetsåret hänför sig till de minnesaktiviteter som genomfördes 1-3 september 1989 för att uppmärksamma 50-årsminnet av 2:a världskrigets utbrott. Aktiviteterna är utförligt beskrivna i 1989/90 års Bocken.

De viktigaste inslagen utgjordes av en beredskapsutställning som visades i Soldathemmet under en vecka, vaktparad, konsert och korum i regementsparken.

Genom fina insatser av den "historiekommitté" som bildades, fick Hälsinge regementes öden och äventyr under den första beredskapsperioden stor uppmärksamhet i massmedia.

Ett särskilt erkännande måste i detta sammanhang ges till Gert Nilsson, som med hjälp av bl a museiföreståndare Glenn Ersholt svarade för beredskapsutställningen.

Bocken:

1989/90 års Bocken utgör återigen ett bevis för den gedigna insats som redaktören Erik Persson gör. Årgången präglas självklart av minnesaktiviteterna kring "Ofredens år 1939", men det ges också en fyllig redovisning av regementets övningsläger och skjutfält i Marma.

Tidspressen att få ut boken i tid till de värnpliktigas utryckning var i år hårdare än någonsin, då huvuddelen av de värnpliktiga, de s k 5-månaders värnpliktiga, ryckte ut i mars. Men även det gick bra.

Bäste soldat:

I vanlig ordning har kamratföreningen till varje kompanis Bäste Soldat utdelat en handgjord hälsingebock av trä med platta och inskription.

I 14 S:

Kamratföreningens lokalavdelning i Stockholm har som vanligt haft en livaktig verksamhet. Nytt "Reglemente" har fastställts. Lokalavdelningen planerar nu sitt 20-årsjubileum, som firas den 26 oktober 1990.

Avslutning:

Styrelsen framför ett varmt tack till enskilda, organisationer och myndigheter, som på olika sätt stött kamratföreningen och dess aktiviteter, icke minst under förberedelserna för och genomförandet av minnesaktiviteter i september 1989.

Kamratföreningen fyller en viktig uppgift när det gäller att stärka samhörigheten mellan regementen och bygden – en uppgift som är ännu viktigare när nedläggningshoten med jämna mellanrum svävar över regementet.

GÄVLE I SEPTEMBER 1990

K-E Englund
ordförande

Per-Evert Persson	*Östen Andersson*	*Peder Knutsson*
vice ordförande	sekreterare	kassör

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Hälsinge Regementes Kamratförening får härmed avgiva följande förvaltningsberättelse för verksamheten under 1989/90.

RESULTAT- och BALANSRÄKNING FÖR TIDEN
1989-07-01–1990-30-06

KAMRATFÖRENINGEN

INGÅENDE BALANS

TILLGÅNGAR

Kassa	430:92
Postgiro	2.561:05
Bank	6.647:51
Kapitalkonto	30.360:52
Kronor	40.000:00

VINST- och FÖRLUSTRÄKNING

INTÄKTER

Medlemsavgifter	38.490:00
Regementets historia	3.250:00
Nålar och medaljer	210:00
Räntor	695:55
Årets förlust	5.445:45
Kronor	48.091:00

UTGÅENDE BALANS

TILLGÅNGAR

Kassa	282:72
Postgiro	694:00
Bank	26.315:06
Kronor	27.291:78

SKULDER

Skuld till Bocken	40.000:00
Kronor	40.000:00

UTGIFTER

Bocken	26.000:00
Regementets historia	10.617:00
Administration	6.739:00
Resor- och traktamenten	3.100:00
Representation	475:00
Skatter	1.160:00
Kronor	48.091:00

SKULDER

Skuld till Bocken	26.000:00
Kapitalkonto	1.291:78
Kronor	27.291:78

Peder Knutsson
Kassör

Resultat- och balansräkning för tiden 1989-07-01–1990-06-30

BOCKEN

INGÅENDE BALANS
TILLGÅNGAR

Postgiro	979:74
Fordran-Kamratföreningen	40.000:00
Kronor	40.979:74

VINST- och FÖRLUSTRÄKNING
INTÄKTER

Annonser	30.035:00
Försäljning Bocken	80.550:00
Kronor	110.585:00

UTGÅENDE BALANS
TILLGÅNGAR

Postgiro	1.054:74
Fordran Kamratföreningen	26.000:00
Kronor	27.054:74

SKULDER

Jubileumsfonden	1.810:00
Bidragsfonden	2.100:00
Kapitalkonto	37.069:74
Kronor	40.979:74

UTGIFTER

Tryckningskostnader	85.083:00*)
Rese- och traktamentk.	4.900:00
Administration	5.579:25
Bidragsfonden	8.150:00
Årets vinst	6.872:75
Kronor	110.585:00

SKULDER

Bidragsfonden	8.150:00
Kapitalkonto	18.904:74
Kronor	27.054:74

*) varav 12.822 hänför sig till 1988/89.

Peder Knutsson
kassör

Resultat- och balansräkning för tiden

1989-07-01–1990-06-30

INGÅENDE BEHÅLLNING

TILLGÅNGAR

Bank	60.267:49
Kronor	60.267:49

VINST- OCH FÖRLUSTRÄKNING

INTÄKTER

Räntor	4.252:20
Reglering av inbindnings-kostnader	10.617:00
Kronor	14.869:20

UTGÅENDE BALANS

TILLGÅNGAR

Bank	75.136:69
Kronor	75.136:69

SKULDER

Kapitalkonto	60.267:49
Kronor	60.267:49

UTGIFTER

Årets Fondresultat	14.869:20
Kronor	14.869:20

SKULDER

Kapitalkonto	75.136:69
Kronor	75.136:69

Peder Knutsson
Kassör

FÖRTECKNING ÖVER BIDRAGSGIVARE

fr o m januari 1990–december 1990

Alm, Nanny, Näsviken
Almgren, Carl Eric, Täby
Alnevik, Mats, Gävle
Andenius, Leif, Bjuv
Andersson, Lars O, Lund
Andersson, Nils, Sandviken
Andersson, Östen, Gävle

Bendrik, Åke, Gävle
Björsbo, Frank, Lidingö
Bornestaf, Tomas, Järfälla
Björeman, Carl, Kristianstad
Björkenstam, Knut, Stockholm
Brolin, Birger, Bandhagen
Brusk, K G, Solna

Carlsson, Lars-Gösta, Djursholm
Carlsson, Rolf, Bandhagen
Claesson, Carl-Erik, Stockholm

Dahl, C G, Stockholm

Engblom, Carl Erik, Stockholm
Ekström, Frans, Tierp
Eriksson, Inge, Edsbyn
Eriksson, Lennart, Järbo
Ericsson, Sven, Gävle

Friberg, Ulrik, Solna
Friskman, Berndt, Gävle

Gunnarsson, Johnny, Edsbyn
Göransson, Gunvor, Gävle

Hammarstrand, P E, Gävle
Hansson, Ingemar, Ockelbo
Hansson, Lars, Borlänge
Hedman, Bengt, Ockelbo
Hillergren, Dennis, Stockholm
Holmgren, John E, Gävle
Hållander, Leif, Gävle
Hälsingdal, Otto, Gävle
Högtorp, Erik, Knivsta

Ingvarsson, Leif, Sollentuna
Isaksson, Wilhelm, Gävle

Jansson, Johnny, Tyresö
Jegebrant, Bror, Gävle
Jensen, Eric, Linköping
Jehnich, Rolf, Spanien
Jonsson, Björn A, Täby
Jonsson, Edvard, Gävle

Karén, Svante, Hägersten
Karlsson, Arne, Leksand
Klang, Lars, Gävle
Kvick, Åke, Skövde

Larsson, Stig, Uttran
Laurén, Ulf, Gävle
Lindblom, Sven, Sandviken
Lindström, Anders, Gävle
Littorin, Lennart, Uppsala
Lundberg, Tage, Solna
Lukas, Masser, Gävle
Lundén, Roland, Gävle

Mattsson, Ingemar, Danderyd
Magnusson, Thore, Göteborg
Myrberg, Åke, Upplands Väsby

Nedén, Hans, Karlstad
Nelzén, Rune, Borlänge
Nilsson, Torsten, Östersund
Nirs, Tommy, Alfta

Nordemar, Fredrik, Gävle
Nyberg, Marie, Gävle

Olsson, Lars-Gunnar, Västerås
Orevik, Sven, Gävle

Palm, Bertil, Gävle
Persson, Erik, Gävle
Persson, Per-Evert, Bollnäs

Rehnström, Erik, Gävle
Rannström, Gunnar, Gävle
Röstberg, Gabriel, Bollnäs

Sandin, Bengt, Gävle
Sohl, Lennart, Gävle
Strömberg, Bo, Brunna
Stiernspetz, Dag, Bromma
Ståhl, Lennart, Stockholm

Söderberg, Uno, Nynäshamn
Söderhjelm, Sven, Stockholm
Söderlund, Bosse, Åshammar
Söderpalm-Berndes, Sten, Nora
Söderquist, Sigurd, Söderhamn

Thelander, Arne, Gävle
Törnquist, Hasse, Alingsås

Wassberg, Hans, Västerås
Wiberg, Sten, Stenhamra
Vickström, Bengt, Upplands Väsby
Vikerborn, Kjell, Västerås
Wästerberg, Göran, Gävle

Zetterlund, Paul, Sollentuna

Åkerson, Sten, Källby
Åsberg, Gustav, Sandviken

Kamratföreningen vill på detta sätt tacka samtliga bidragsgivare.

Kassören

Gävle Markplanering AB

● Trädgårdanläggningar ● Markplaneringar
● Sten- och plattsättning
● Skötsel av gräsmattor och planteringar ● Årsunderhåll

Besöksadress: Kryddstigen 9 Gävle • Postadress: Box 6133, 800 06 Gävle
Tel. Kontor 026-18 36 30, biltel. 010-53 00 44, bostad 026-19 72 78
MBS-personsök. Tag 0047-373 50 därefter eget tel.nr utan riktnr
Medlem av Sveriges Trädgårdsanläggningsförbund STAF

AVLIDNA MEDLEMMAR EFTER UTGIVNING AV SENASTE BOCKEN

Nässlander K G, fanjunkare, Uppsala
Olsson Folke, korrespondent, Stockholm
Engstedt Lars, Gävle
Lundström Palin, smidesarb, Sandviken
Rehnström Erik, kapten/direktör, Gävle
Dahlgren Harry, kapten, Gävle
Bergöö Sven, köpman, Gävle
Wedin Arvid, kriminalinsp, Örebro
Gillis Claus, löjtn/byråchef, Stockholm
Branneryd Olof, hälsovårdsinsp, Gävle

Friheten är värd att försvara!

140.000 hemvärnsmän tycker det. Därför har vi tagit fram den här dekalen, som Du kan sätta på Din bil.
Dekalen är 84 cm lång och 4 cm bred med blå text på gul botten.
Även rund, diam. 10 cm. T-shirts.

Skriv eller ring Olle Olsson, Ormbergsvägen 12,
803 36 GÄVLE, tel 026-12 02 08.

Dekalen kostar **7:–**, runda **5:–** per styck.
Eventuell vinst tillfaller oavkortat Hemvärnet.

Dessutom hjälps vi åt att sprida budskapet.

Hemvärnet utgörs av frivilliga rekryterade staber och förband för hembygdens och arbetsplatsens skydd.

KOM MED I HEMVÄRNET.

Du kan också stödja oss med ett bidrag.
Många företag och enskilda gör det.
Vårt postgirokonto är 64 64 77-0.

Bildades 1940.

1992 arrangerar Gjövik **vänortsutbyte** med Gävle och Naestved.
Datum: **27–30 maj 1992**

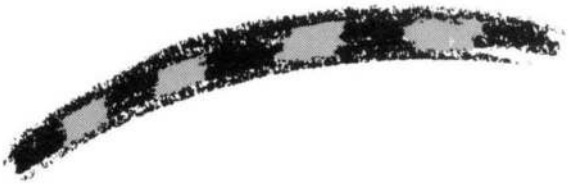
GÄVLE HEMVÄRN

BIDRAGSGIVARE TILL BOKEN BOCKEN

Allan Rehnström Tekn Fabr AB, Gävle
Arbetarbladet, Gävle
Fagergrens Fastighetsbyrå, Gävle
Flanör Matmarknad, Gävle
Focus Glasögon, Gävle
Gefle Dagblad, Gävle
Kraft General Food, Gävle
Gävle Färghus, Gävle
Gävle Stämplar AB, Gävle
A Hildebrand Hovjuvelerare, Gävle
Konfac Allkontor, Gävle
Lenart Markgren AB, Gävle
Länsförsäkringar, Gävle
Mäklarbyrå B F Andersson, Gävle
Sandins Såg & Kedjeservice, Gävle
Snögrens Cykel & Sport, Gävle
Solängens Blomsterhandel, Gävle
Svenska Statoil AB, Gävle
Valbo El & Inst AB, Valbo
Älvkarleby Byggmaterial, Älvkarleby

NYA TIDENS TÅGBILJETTER FÅR DU HEM I BREVLÅDAN!

Biljetterna i brevlådan. Allt du behöver göra är att ringa Reseförsäljningen. Tala om vart du vill åka. Biljetten kommer med posten. Betalar gör du med postgiro. Din nya beställning går snabbt och bekvämt. Som tåget. Ring oss!

SJ RESEFÖRSÄLJNING

026-14 40 20

Öppet måndag–fredag 05–24, lördag–söndag 05–22.

Ditt samtal kopplas automatiskt till SJ Reseförsäljning i Ånge men kostar inte mer än ett lokalsamtal.

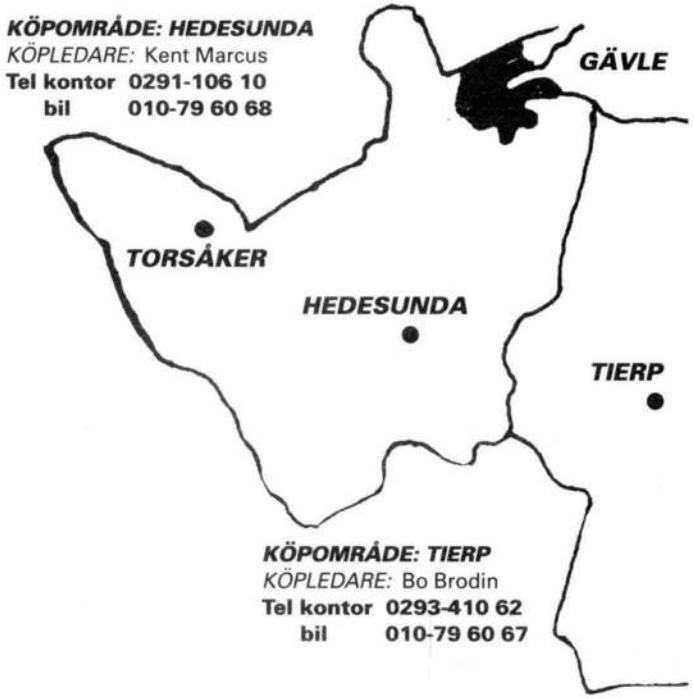
SJ

SKOGSÄGARE

Vi förvaltar I 14:s skogar i Gävle och Marma
och
VI KÖPER GÄRNA DITT VIRKE
såväl leveransvirke som skog på rot.

Avverkning i samband med våra egna avverkningar ger låga fasta kostnader och god betalningsförmåga. Rådgivning, skogsvård, plantor är en del av den service vi erbjuder. Som leverantör till oss får Du del av den erfarenhet vi byggt upp för skötsel av egna skogar. Saknar Du möjlighet att avverka själv, – så hjälper vi gärna till.

Vi behöver såväl timmer som massaved till våra sågverk och industrier. Tillsammans kan vi göra det bästa av din skog.

HÖR AV DIG! Allt fler väljer att sälja till

STORA SKOG

STRÖMSBERGS SKOGSFÖRVALTNING

Bocken 1991 (1990/91)
Dokumentet är skannat med upplösningen 300 pixlar/tum (120 pixlar/cm) och direkt överfört till filformatet PDF (Ver 6.0 eller senare). Arbete har utförts av Ulf Holmberg 2009-05-05.